

ספר הזהר

על חמשה חומשי תורה

מהתנא האלקי

רבי שמעון בן יוחאי

עם הסידוש

דרך אמת

ועם הביאורים הנפלאים

הסולם

מבאר ומתרגם כל דברי הזהר במלואם. אחת בלי פירוש. ומחוץ לאותם המקומות החל מהענינים הפשוטים עד המקומות שבספר הזהר, העוסקים בחכמת הקבלה, הסתומים ביותר, ואינו מניח אף מלה הרי הוא ביאור שוה לכל נפש.

מראות הסולם

הוא מלוי אל ביאור הסולם:

אותם המקומות, שצריכים לאריכות יתרה, הוקבע מקומם במראות הסולם.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

מראה מקומות לענין המדובר, שנמצא בג' חלקי הזהר, תקוני זהר, זהר חדש ותקונים חדשים. מביא כל השינויים שישנם בדוסוסים הקודמים משנת שנ"א עד הנה.

לוח השואת הדפים

משות הדפים בתקוני זהר ; זהר חדש ותק"ח של דפוסים שונים, להדפיס שב"מסורת הזהר" (נמצא בחלק א')

כדי להקל על המעיין להבין הביאורים במקומות

שעוסקים בחכמת הקבלה, הוספנו בחלק א' הספר

פת יחה לחכמת הקבלה

חלק טז

פרשיות: ואתחנן — עקב — שופטים — כי תצא — וילך — האזינו

האדרא זוטא קדישא

קריאה מהנהלת הישיבה „קול יהודה“

מ"ט) אוי להם לבני אדם סתומי עין, עליהם נאמר עינים להם ולא יראו באור התורה, בהמות המה שאינם מסתכלים ואינם יודעים אלא בתבן של התורה שהיא כמו קליפה וחיצונית החכמה וכר' עכ"ל. ופי' הגר"א ז"ל: החכמה הפנימית נקראת קדש, ותבן הוא לימוד הפשוט הנקרא תבנא דאורייתא, ומוץ הוא דקדוק המלות שהוא קליפה אחרונה של התורה, לא להבין הענין רק שימושי תיבות ודקדוקן. אע"ג שהכל הוא קדושת התורה, מ"מ נגד חכמת הקבלה המה קליפין, וכמו שכתוב בפרשת בראשית דדא קליפה לדא וכר' עכ"ל.

והרה"ק מזידיטשוב ז"ל (בספרו סור מרע ועשה טוב) פירש הדברים הנ"ל ז"ל: והנה בלי ידיעת חכמת הקבלה הוא כבהמה וכר' אחר שעושה המצוה בלי טעם רק מצות אנשים מלומדה, ודמיון לבהמות האוכלים חציר, שאין בו טעם אכילת אדם וכר'. ואפילו הוא בעל עסקים גדול במר"מ וכדומה וטרוד הרבה לא יפטור מעסק חכמה זאת וכר' ותשתדל לקמוץ זמן מהיום משאר דברים ולימודים, למען ישאר לך זמן לעסוק בחכמה זו כי היא יסודי התורה וכר' כשם שאי אתה פטור מקביעות עתים לפשוטי התורה כי על זה שואלים קבעת עתים לתורה, ק"ו שאי אתה פטור מפנימית התורה כי מבלעדה האדם שור אוכל עשב וכר' עכ"ל. ובספרו עטרת צבי פרשת בהעלותך כתב ז"ל וזאת נחלט ונשרש בנפשי אשר מי שלא ראה אור ספר הזהר לא ראה אור מימיו. מכל הדברים הללו אתה למד שמוכרחים לעשות כל מיני השתדלויות, ולחסוך זמן בכדי ללמוד את החכמה הקדושה הלזו, כי מבלעדה הרי

בתוקף אמונתינו בדברי רבותינו נ"ע שעתידה חכמה זו להתגלות באחרית הימים ואנו רואים שבמפנים ומבחוץ תקפו עלינו הצרות. מבפנים כיצד? הדור הצעיר הולך מאתנו, חדרור הוא ברוח הפקרות ופריצות, ועושים שמות בתורתנו הקדושה. מבחוץ כיצד? בכל אלפי שנות גלוייתנו לא היה עוד זמן נורא כזה אשר בזמן אחד תקפה שנאה כבושה את כל עמנו, בכל המקומות שהם נחותים שמה. מצב נורא כזה דודש מאתנו לקחת חשבון הנפש, ולעשות „אתערותא דלתתא“ בכדי לקרב קץ גלוייתנו, להחיש פרות נפשנו, ולעשות השתדלות שתתרבה הרעת בקרב ישראל, וכל העם מקצה יעברו את ה', וימלא אחרי כל חוקיו ומצותיו.

והנה ידוע הוא, כי הגורם לכל היסורים הנוראים של עניות וחרב ביוה והרג ר"ל, הוא מפאת חוסר השתדל'ת בלימוד חכמת הקבלה, שעל הפסוק (ישעיה מ') קול אומר קרא, ואמר מה אקרא, כל הבשר חציר, וכל חסדו כציץ השדה, יבש חציר נבל ציץ כי רוח ה' נשבה בו, אכן חציר העם. פירשו חכנ"ל (תיקו"ז תי' ל') היא אומרת מה אקרא „כל הבשר חציר“ כולם כבהמות נדמו האוכלים חציר, „וכל חסדו כציץ השדה“ כל חסד שעושים לעצמם הם עושים, המה הם העושים התורה יבשה, שאינם חפצים להשתדל בחכמת הקבלה, אוי להם שגורמים בזה עניות וחרב וביזוה והרג ואבדן לעולם, ע"כ הרי שסיבת הגברת הרע בגשמיות, הוא בגלל אי העבודה ושקידה על הלימוד הקדוש, של לימוד חכמת הקבלה, כי בלימוד התורה הנגלית בלחוד לא יוצאים ידי החובה. וכמ"ש שם (תיקון

מאמינים בחכמת הקבלה ויודעים שיש להם חסרון בהעדרה של חכמת הקבלה. אלא שחושבים שאין בזמן הזה מי שיבין בה, מחמת עומק המושג, וכנגד הכת הזאת כתב הרשב"י ע"ה (פרשת קדושים ועכ"ד מיבעי ליה לבר נש למילף מילי דאורייתא מכל בר נש אפילו ממאן ולא ידע, בגין דעל דא יתער באורייתא באורח קשוט וכו', שלמדנו שחייב האדם ללמוד מכל אדם, אפילו ממי שאינו יודע וכו'. ומצאתי כתוב מה שנגזר למעלה שלא יתעסקו בחכמת האמת בגלויה היה לזמן קצוב עד תשלום שנת ה' אלפים ר"נ, ומשם ואילך יקרא דרא בתראה והותרה הגזירה והרשות נתונה להתעסק בספר הזהר ומשנת ה' אלפים ג' מאות ליצירה מן המובחר שיתעסקו ברכים גדולים וקטנים וכדאיתא ברע"מ, ואחר שבזכות זה עתיד לבא מלך המשיח ולא בזכות אחר אין ראוי להתרשל עכ"ל.

וזה לשון מהר"ח ז"ל בהקדמה לספר עץ חיים דף י"ג, ולא עוד, אלא שלא נברא האדם, אלא כדי שילמוד חכמת הקבלה, אלא שצריך שיהיה גופו נקי בתחלה, ע"י המצות המעשיות, שכל תכליתן לדבר זה, הם מוכרחים עכ"פ. ואח"כ תוכל הנשמה הנקראת נד ה' נשמת אדם, להאיר בגוף הזה, כנר הנתונה תוך עששית וכוכית, ומאירה, ונותנת לו כח, להבין סתרי התורה, ומגלה עמוקות מני חשך. וז"ס מש"ה, מצות ה' ברה מאירת עינים, ר"ל להבין סתרי תורה על ידה, שהם תכלית הכל, כנוכר בזהר שיר השירים^א, אות ת"פ ע"פ הגידה לי שאהבה נפשי וכו', זכאין אינון כל דמשתדלין למנדע בחכמתא דמאריהון.

הגהות ומראה מקומות וביאורים

עשה תשובה, ולא נשארנו לו אלא העבירות שרק המיתה מכפרת עליהן, על ידי זה, דהיינו המיתה, מסתלקים ממנו כל הדינים שבעולם, ולא עוד.

האדם נדמה כמו שור אוכל עשב, אשר אינם ראויים למאכל האדם. וכן השל"ה הקדוש אמר לבניו שכל מי שלא טעם טעם חכמת הקבלה לא טעם טעם יראת חטא מימיו. וכן אמר שגדול ו חשוב היום שנתגלה בו קבלת רבינו האר"י ז"ל כיום שניתן תורת משה לישראל.

ועוד זאת: כי הידידה הגדולה של הדור — שעזבו את שמירת התורה, הוא גם כן הסיבת מניעת הלימוד הקדוש — חכמת הקבלה. ומובא בספר תורת שמחה (דף ב"ז) אשר הרה"ק ר' בונם מפרשיסחא ז"ל אמר לו להה"ק ר' העניך מאלכסנדר ז"ל, חידוש לי על עיר פראג שהיא מקום לומדים ותורה בין בעידנא דעסק בה ובין בעידנא דלא עסיק בה מגני ומצלי ואיך יורד שם היחודות מיום ליום אחורנית ר"ל, אבל הענין הוא דמקודם היה די בתורה הנגלית אבל עתה בעקבתא דמשיחא צריך להיות גם תורת הנסתר, כמו שאנו רואים נר דולק וקודם שכבה היא מתחזקת ביותר ושללהבת עולה יותר, כמו כן מקודם לא היה היצר הרע מתגבר כל כך, והיה די תורה בנגלה לתבלין לנגדו, אבל עתה קודם הגאולה היצר הרע מתגבר יותר וצדיכים להתחזק גם בנסתר, עכ"ל.

ואמנם כן בכל משך גלויותינו היינו מצווים ועומדים להסתיר את החכמה הקדושה הלזו המלאה רזין ורזי דרזין, אבל לעתות הללו אשר אנחנו עומדים בה, כבר באנו לעקבתא דמשיחא, ולכן להיפך עלינו לגלות את החכמה הקדושה הלזו, וכמ"ש הגאון הק' הדי' אברהם אזולאי ז"ל בהקדמת ספרו אור החמה, שהמתרשלים מלעסוק בחכמת האמת נחלקים לדי' כתות וכו' כת הג'

^א אשריהם כל אלו העוסקים בתורה, לדעת חכמת אדונם, הם יודעים ומסתכלים בסודות עליונים, כי כשאדם יוצא מהעולם הזה, והוא

דיומא כאן, ומחר בביה קברי. וחד למנדע ולאסתכלא בהאי עלמא דאיהו ביה, ועל מה אתתקן. ולבחר ברזין עלאין, לאשתמודע למארי. וכל דא יסתכל בר נש, מגו נהירו דאורייתא. ת"ח, כל מאן דאזל להווא עלמא בלא ידיעה, אע"ג דאית ביה עובדין טבין סגיאין, מפקין ליה מכל תרעין דהווא עלמא וכו'. ת"ח מה כתיב, אם לא תדעי לך היפה בנשים, אם אנת אתיא בלא ידיעה, ולא אסתכלת בחכמה, עד דלא אתית להכא, ולא ידעת רזין דעלמא עילאה, אע"ג דאנת היפה בנשים, במצות ובמעשים טובים, לית אנת כדאי למעיל הכא, צאי לך וכו'.

גם בפרשת פקודי דף רמ"ז ע"א, וז"ל ^ב, האי חיותא קדישא קיימא, כד נשמטא סלקא, ומטאת לגבה, כדין שאיל לה ברזא דחכמתא דמארה, וכפום האי חכמתא דרדיף אבתרא

ואינן ידעין ומסתכלים ברזין עלאין, בגין דבר נש כד נפיק מהאי עלמא, בהאי אסתלקו מיניה כל דינים דעלמא, ולא עוד אלא דמתפתחאן ליה תליסר תרעי דאפרסמונא דכיא, דכל חכמתא עילאה תליא בהו, ולא עוד, אלא שהקב"ה חקיק ליה בהווא פורפירא, דכל דיוקנין גליפן תמן, בהאי עלמא ובעלמא דאתי, והקב"ה אשתעשע ביה בג"ע, ואחסין תרין עלמין, עלמא דין, ועלמא דאתי. חכמתא דאצטריך ליה לבינ, חד למנדע ולאסתכלא ברזין דמריה, חד למנדע ליה לגופיה, ולאשתמודעא מאן איהו, והיך איהו, ותקונא דגופא היך אתתקן, והיאך איהו זמין למיעל בדינא קמי מלכא דכלא. וחד למנדע ולאסתכלא ברזין דנשמתי, מאן איהו נפש דביה, ומאן אתיאי, ועל מה אתיאי להאי גופא סרוחה,

הגהות ומראה מקומות וביאורים

אפילו יש בו הרבה מעשים טובים מוציאים אותו מכל השערים של העולם ההוא.

בוא וראה מה כתוב, אם לא תדעי לך היפה בנשים, הקב"ה משיב לנשמה, אם את באת, ולא הסתכלת בחכמה מטרם שבאת לכאן, ואינך יודעת את סודות העולם העליון, צאי לך.

^ב חיה הקרושה הזו עומדת, וכשהנשמה

עולה ומגעת אליה, אז היא שואלת הנשמה בסוד חכמת אדונו, וכפי החכמה שרדפה אחריה והשיגה כך נותנים לה שכרה. ואם האדם היה יכול להשיג חכמה ולא השיג דוחים הנשמה לחוץ, ואינה נכנסת, ועומדת תחת היכל ההוא בבושה, וכשמדימות כנפיהם אלו השדפים שמתחת החיה, אז כולם מכים בכנפיהם, ושורפים הנשמה. ונשרפת ואינה נשרפת ועומדת ואינה עומדת, ומאירה ואינה מאירה וכך דינים אותה בכל יום. ואע"פ שיש לה מעשים טובים דוחים אותה לחוץ. משום שאין שכר בעולם ההוא כאלו שמשתדלים בחכמה, להסתכל בכבוד אדונו, ואין שיעור לשכר של אלו היודעים חכמה להסתכל בכבוד אדונו, אשרי חלקם בעולם הזה ובעולם הבא.

אלא שפוחחים לו י"ג שערים מסודות האפרסמון הטהור, שחכמה עליונה תלויה בהם. ולא עוד, אלא שהקב"ה חוקק אותו בבגד המלכות ההוא, שכל הצורות חקוקות שם (כמ"ש בזהר ב"ב אות י"ט ע"ש), והקב"ה משתעשע עמו בגן עדן, ומנחילו ב' עולמות, את העולם הזה ואת העולם הבא.

החכמה שהאדם צדיך לדעת אותה. אחת היא, לדעת ולהסתכל בסוד אדונו. ואחת היא, לדעת את עצמו, שידע מי הוא, ואיך נבדא, ומאין הוא בא, ולאן ילך, ותקון הגוף איך מתתקן, ואיך הוא עתיד לבא בדין לפני מלך הכל, ואחד הוא, לדעת ולהסתכל בסודות הנשמה, מה היא נפש זו שבו, ומאין באה, ועל מה היא באה בגוף הזה, שהוא טפה סרוחה, שהיום כאן ומחר בקבר. ואחד הוא, להסתכל בעולם הזה, ולדעת העולם, שהוא נמצא בו, ועל מה יתתקן העולם ואחר זה, יסתכל בסודות העליונים של העולם העליון, לדעת את אדונו, וכל זה יסתכל האדם מתוך סודות התורה. בוא וראה, כל מי שהולך לעולם הזה בלא ידיעת סודות התורה,

ואל יאמר האומר מי יודע עומק הדברים ומי יכול לעמוד לפני האר"י ז"ל להבין עמקי סודותיו, כי בחמלת ה' עלינו שלח לנו משמי מעונה עיר וקריש ממנו יתד ממנו פנה הוא האיר עינינו באור גדול אור הפנים אור פני מלך חיים פנים מאירות ופנים מסבירות מורינו ורבינו המקובל האלקי כש"ת ר' יהודה הלוי אשלג זיע"א בעהמ"ח ספר הסולם פירוש על הזהר, וזהר חדש. וספר תלמוד עשר ספירות שש עשרה חלקים. שבדורנו זה זכינו להבין החכמה וללמדה ולהתקן על ידה. ובכן שמחו צדיקים והרנינו כל ישרי לב כי סתרי תורה אשר היו טמונים ונסתרים מעיני הקדמונים הראשונים יצאו ונגלו באלו הזמנים, ובזכות תורתנו נזכה לראות בנחמת ציון ויגאלנו גאולת עולם אמן.

ומלבד התקנות הגדולות הנאמרות בשער הספר הוספנו כמה מעלות מועילות: א) השתדלנו להשלים המלים בכל מקום שהיה חצי תיבה וקו אחריו. ב) שמנו נקודות לחלק בין הפסקות ובכל ענין שלם התחלנו בדיבור המתחיל. וכל הספר נרפס באותיות מרובעות.

וכדי להקל על אלו המבקשים קרבת ה' פתחנו ישיבה בשם קול יהודה בעיר הקודש ירושלים תובב"א ותל-אביב ללימוד חכמת הקבלה תורת הנסתר ספרי התנא האלקי רבי שמעון בר יוחאי זיע"א וספרי רבינו ר' יצחק לוריא זיע"א עם הביאורים של הסולם ותלמוד עשר ספירות למרן הר' יהודה הלוי אשלג זיע"א. ומדי יום ביומו לומדים בישיבתנו ספרי אורות אלו המאירים בספירים, כאור שבעת הימים. בכד לדעת להבין ולהשכיל בסודות התורה. ואנו נותנים אפשרות לכל מי שרוצה לחדור לעומק חכמה זו, אשר לאט לאט יתפסו את עומק המושגים האלה, לטעום מטעם עץ החיים ומדברי אלקים חיים.

ואדבק, הכי יהביה ליה אגריה, ואי יכיל לאדבקא, ולא אידבק, דחי ליה לבר, ולא עיילא, וקיימא תחות ההוא היכלא בטמירו בכסיפו, וכד נטלי גדפייהו, אינון שרפים דתחותא, כדין כלהו בטשי בגדפייהו, ואוקדון לה וכר, והכי אתדנת בכל יומא, נהירת ולא נהירת, ואע"ג דעוברין טבין אית ליה, בגין דלית אגרא בההוא עלמא, כאינון דמשתדלי בחכמתא, לאסתכלא ביקרא דמאריהון, ולית שיעורא דאינון דידעי חכמתא ביקרא דמאריהון עכ"ל.

ח"ל הרמ"ח לוצאטו זצ"ל בהקדמתו לקל"ח פתחי חכמה, ואתה בן אדם בין תבין את אשר לפניך, והבט נא וראה שכל התקונים הגדולים המה תחת ידיך, ע"י עסק התורה וחכמת האמת. והנה החכמה הזאת בקרן זויות היא מונחת ואין דורש ואין מבקש, והכתוב מכריו בקשו את ה' אלהיכם, את דוד מלכם, שלא תהיה אצליכם כאבידה שאינה מתבקשת, רק כאבידה המתבקשת, דהיינו שאנו צריכים לבקש תקונים שיתקונו כל הקלקולים שעל ידי זה יבא משיחנו.

דברי גאוני וקרושי ארץ המועתקים כאן ועוד אלפי מאמרים המפורזים בזוהר הקדוש ובשאר ספרים, ובהקדמה למהרח"ו זצ"ל שלפנינו בספר ע"ח, אשר כולם כאחד רואים בעיני קדשם, שכל עיכוב גאולתנו, שכל הרע המסובב על ידי הגלות הגדול הזה, וכל ההזנחה הגדולה המתהווה בדורנו זה אחרון — שהוא אך ורק מחוסר לימוד קדוש זה, — כל אלה הניעו אותנו לקחת עלינו את המעמסה הקדושה הזאת, להשתדל בעזרי הרבות, ולהפיץ את חכמת האמת, להוציא לאור את כל כתבי רבינו האר"י ז"ל, ספר עץ חיים, וכל השמונה שערים, מבוא שערים עולת תמיד ופרי עץ חיים, לקוטי תורה וספר הלקוטים. וה' יהי בעזרנו.

ואנו פונים בזה אל הקהל הרחב בבקשתנו זאת: אתם השרידים אשר ה' קורא אליכם מעומק לבכם, ונפשכם תשאף לזאת והנכם מתגעגעים וכמהים לקנות לב חכמה. אתם עם ה' אשר לבכם נשבר בקרבכם בראותם ובשומעכם על הצרות שבאו על כלליות עם ישראל. אתם החרדים לדבר ה' אשר לבכם מתפלץ ראות את הירידה הגדולה שירדנו במובן הרוחני, התורני והמוסרי — אתם כולכם החפצים לרומם את קרן ישראל, וקרן התורה והיהדות ולקרב קץ גלויותינו, הבו: באו חושו לקחת לקח מתורת ה' מחכמת הקבלה, אשר היא אל המסוגלת להביא פדות וישע לנפשנו, ולהשיב לב בנים על אבותם, לשמור התורה כחוקה וכהלכתה, חסכו כמה שעות משעות היום ועתות הערב למען ספוג את הדברים הקדושים אלה.

ואלה שלמרות רצונם וחשקם ללימוד קדוש זה, אין באפשרותם לבוא לישיבה שימו לבכם אל המטרה הקדושה והנשגבה, ותמכו את ישיבתנו למען נוכל להמשיך למלא ולהוציא לפועל את הרחבת והפצת לימוד חכמת האמת.

השתתפו בפועל ובמעשה להגדיל תורה ולהאדירה.

הנהלת הישיבה קול יהודה

לוח ראשי תבות וקיצורים

א

בעזרת השם. בעוה"ב : בעולם הבא. בעוה"ז : בעולם הזה. בעוה"ר : בעונותינו הרבים. בעה"ח : בעץ החיים. בע"כ : בעל כרחו. בע"מ : בעל מנת. בע"ש : בערב שבת. בעש"ק : בערב שבת קודש. בע"ת : בעל תשובה. ב"פ : ב' פעמים. בפ"ע : בפני עצמו. ברהמ"ז : ברכת המזון. בר"ת : בראשי תיבות. ב"ש : ב' שלישים. בשכמל"ו : ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. בת"ת : כתפארת.

ג

ג"א : גירסא אחרינא (גירסא אחרת נוסח אחר) ; ג' אלפים ; ג' אמצעיות. גו"ע : גולגלתא ועינים. גי' : גימטריה, (צרוסי האותיות למספר). ג"ט קר"ע פ"ח : (ד' תיקוני רישא) גולגלתא לבנה, טלא דכדולתא, קרומא דאזירא, רעוא דמצחא, עמר גא, פקוחו דעינין, חוטמא. ג"ע : גן עדן ; גלוי עריות. ג"ע אח"פ : גולגלתא, עינים, אוזן, חוטם, פה. ג"פ : ג' פעמים. ג"ר : ג' ראשונות. ג"ש : גורה שוה. ג"ת : ג' תחתונות.

ד

ד' : דף. ד"א : דבר אחר ; דרך אמת. ד"ה : דברי הימים ; דבור המתחיל. דהו"ג : דהוד וגבורה. דו"ג : דבר ונוקבא. דו"ק : התכונן היטב ; דייק. ד"ז : דפוס זולצבך. דחז"ל : דברי חכמינו זכרם לברכה. דט"ר : דט' ראשונות. דכ"ז : זכל זה. דלפ"ז : דלפי זה. ד"מ : דפוס מנטובא ; דרך משל ; דיני ממונות, דבר מצוה. דנת"א : דנקודות, תגין, אותיות. דע"כ : דעל כן ; דעל כרחך. דע"ס : דעשר ספירות. דעסמ"ב : דעיב סיג מיה ביין. דפו"י : דפס' ישן. דצח"מ : דומם, צומח, חי, מדבר. ד"ק : דפוס קרימונה. ד"ש : דרכי שלום. ד"ת : דברי תורה, דין תורה. דת"י : דעת, תפארת, יסוד.

ה

הי"ע : השם ירחם עליו. האר"י : האלקי רבינו יצחק. ה"ג : ה' גבורות. ה"ה : הוא הדין ; הרי הוא ; הלא הוא. שני ההי"ן של שם הוי"ה. הה"ר : הדא הוא דכתיב. ה"ח : ה' חסדים. ה"י : היה. ה"י"ם : הוד, יסוד, מלכות. (ג' אותיות משם אלהים). הל"ל : הוי ליה למימר. ה"מ : ה' מקיפים ; הני מילי. ה"נ : הכא נמי. הנו" : הנוכר. הנו"ל : הנוכר לעיל ; הנוכר למעלה. ה"ס : הוא סוד. ה"פ : הכי פשיטו ; ה' פעמים ; ה' פרצוסין ; הכי פירושיו. הק' : הקדוש. ה"ק : הכי קאמר ; ה' קצוות. הקב"ה : הקדוש ברוך הוא. הקסה"ז : הקדמת ספר זוהר. ה"ר : ה' ראשונות ה' ראשונה. הרמ"ק : האלקי רבינו משה קורדובירו. השי"ת : השם יתברך. ה"ת : ה' תתאה. ה' תתונות. התפ"א : התפסות א'. התפ"ב : התפסות ב'.

א"א : אברהם אבינו ; אי אפשר ; אריך אפינן ; ארך אפים. אב"א : אהוד באחור. אב"ג : אגא ככח גדולת. אבי"ע : אצילות בריאה יצירה עשיה (ד' עולמות העליונים). א"ג : אין גירסים ; ארבע גלויות. א"ד : אינו דומה ; איכא דאמרי (יש אומרים). אדה"ר : אדם הראשון. אדל"ג : אפשר דלא גרסינן. א"ה, א"ו, א"ה, א"וה"ע : אמות העולם. אה"ל : אור הלכנה. א"א : אבא ואמא ; אחד ואחד. א"ו"ח : אור חזור. א"ו"י : אור ישר. א"י : ארץ ישראל. א"מ : אור מקיף. א"נ"ג : אריך ונוקבא. א"פ : אור פנימי. אהב"פ : אהור בפנים. אחז"ז : אחר זה. אחז"ל : אמרו חכמינו זכרם לברכה. אח"כ : אחר כך ; אחרי כן. אח"פ : איזון חוטם פה. א"כ : אם כן ; אינו כדאי ; אין כאן. אכמ"ל : אין כאן מקומו להאריך. א"ל : אמר ליה. אל"ה : ג' אותיות משם אלהים. אמ"ר : אוד מים רקיע. אנ"כ : אורות נצוצין כלים. א"ס : אין סוף. אע"ג : אף על גב. אע"פ : אף על סי. אעפ"כ : אף על פי כן. א"צ : אינו צריך. אצ"ל : אין צריך לומר. א"ק : אדם קדמון (שם עולם) ; אין קץ ; אמר קרא (כתוב במקרא). אקב"ו : אשר קדשנו במצותיו וצונו. א"ר : אמר רב ; אל דחום. ארגמ"ן : אוריאל, רפאל, גבריאל, מיכאל, גוריאל (שמות מלאכים). ארמ"ע : אש, רוח, מים, עפר (ארבע יסודות העולם). אשל"י : אדום, שחור, לבן, ירוק. א"ת : אם תאמר ; אל תאמר ; אל תקרא ; אי תימא. א—ת (האותיות מן א עד ת). א"ת ב"ש : אחד מצרופי אותיות הא"ב (הראשונה עם האחרונה, השניה עם זו שלפני האחרונה וכן הלאה). את"ל : אם תמצא לומר. אתעד"ל : אתערותא דלעילא. אתעדל"ת : אתערותא דלתתא.

ב

ב"א : בראשית א' ; בן אדם ; בנין אב ; ברוך אתה. בא"ד : באמצע דבור. באבי"ע : באצילות, בריאה, יצירה, עשיה. באד"ר : באורא דבא. באדר"ז : באורא זוטא. בא"י : ברוך אתה ה' ב"ב : בראשית ב'. בג"ד : בנין דא. בג"ה : בינה גבורה, הוד. בג"כ : בנין כך. ב"ד : בית דין. בד"א : כמה דברים אמורים ; בדרך אחרת. בדו"ר : בדחילו ורחימו. ב"ה : בית המקדש ; בין השמשות. ה"כ"נ : בית הכנסת. ביהמ"ק : בית המקדש. בוצד"ק : בוצינא דקרדנותא. בחי' : בחינה. בחי"א : בחינה א'. בחי"ב בחי"ג בחי"ד : בחינה ב' ג' ד'. בי"ע : בריאה, יצירה, עשיה. בכ"מ : בכל מקום ; בכמה מקומות. במ"א : במקום אחר. במ"ר : במדרש רבה. ב"נ : בר נש. ב"ן : מספר (שם הויה במילוי ההי"ן) בס' : בספר. בס"ד : בספרא דצניעותא ; בסייעתא דשמיא. בסו"ה : בסוד הכתוב. ב"ע : בריאות עולם. בע"א : בענף א'. בע"ה :

מאזנים, עקרב, קשת, גדי, דלי, דגים. ט"ת : ט'
תחתונות.

9

י"א : יש אומרים ; יש אוסרים ; ירא אלהים ; ירחמהו אל. יא"י : ישוב ארץ ישראל. יא"ל : יש אם למקרא ; יש אם למסורת ; יזכרם אלהים לטובה. י"ג : יש גורסים ; יין גסן ; מספר. י"ד : יש דורשים. י"ה : (ב' אותיות הראשונות משם הויה). י"ה"א : ג' מלואים של שם הויה יודין ההין אלפין. י"ה"כ, י"ה"כ"פ : יום הכפורים. י"ה"ר : יהי רצון. י"ו"כ : יום כפור. יו"ש : ימין ושמאל. יחנר"ן : יחידה, חיה, נשמה, רוח, נפש. י"ט : יצר טוב ; יש טעם ; יום טוב. יו"ט : יום טוב. יול"א : יתברך ויתעלה לעולם אמן. י"י : רמז על יחוד הויה ואדני. יי"י : יברוך יאר ישא. יכ"ק : יום כפור קטן. י"ל : יש לומר. י"מ : יש מפרשים ; יש מקומות ; יציאת מצרים. י"ס : יוד ססירות ; יש ספרים ; יש סוברים. יס"ג : יש ספרים גורסים. יצה"ט : יצר הטוב. יצה"ר : יצר הרע. יש"א : ימין, שמאל, אמצע. ישס"ו : ישראל סבא ותבונה. ית' : יתברך ; יתעלה. ית"ש : יתברך שמו.

כ

כ' כבוד. כ"א : כי אם ; כל אחד ; כך אומר ; כתוב אחד ; כלל אחד. כ"א"א : כתוב אחד אומר. כ"א"א : כל אחד ואחד ; כל איש ואיש. כ"א"ל : כל אומה ולשון. כ"אחז"ל : כך אמרו חכמינו זכרם לברכה. כ"ב : אותיות התורה. כ"ג : כהן גדול. כ"ד : כדי דבור ; כל דבר ; כך דרשו. כ"ד"א : כמה דאת אמר ; כדא דאת אמרת. כ"ד"ש : כדרך שאמרו. כ"ה : כתוב הכא. כ"ה"א : כן הוא אומר. כ"ה"ג : כהן גדול ; כהאי גזנא. כ"ה"מ"ג : כל המוסיף גורע. כ"ה"נ : כן היא נוסחת. כ"ה"ק : כתבי הקודש. כו' וכו' : וכולה ; (לאמור) : על הקורא לגמור כל הספיק או המאמר, שהובא רק חלק ממנו. כו"כ : כך וכך. כו"פ : כלל ופרט. כו"פ"כ : כלל ופרט וכלל. כ"ז : כל זה ; כל זמן ; כף זכות ; כלי זימן. כ"ח : כלי חיצון ; כתר חכמה. כ"ח"ב : כתר, חכמה, בינה. כ"ח"ד : כתר, חכמה, בינה, דעת. כ"ח"ב תו"מ : כתר, חכמה, בינה, תפארת ומלכות. כ"י : כנסת ישראל ; כתב יד ; כן ידבר. כ"כ : כל כך, כמו כן ; כתוב כאן. כ"ל"ז : כלי זימן. כ"ל"י : כהן, לוי, ישראל. כ"מ : כל מה ; כל מקום ; כן מצאתי ; כן משמע ; כן מוכח. כ"מ"א : כמה דאת אמרת. כ"מ"ש : כמו שכתוב. כ"מ"ש"א : כמו שאתה אומר. כ"מ"ש"ה : כמו שאמר הכתוב. כ"נ : כן נאמר ; כן נראה. כ"נ"ג : כנסת הגדולה. כ"נ"ו : כנוכר. כ"נ"י : כנסת ישראל. כ"נ"ל : כנוכר לעיל ; כן נראה לי. כ"נלע"ר : כן נראה לפי עניות דעתי. כ"ס"ה"כ : כסא הכבוד. כ"ע : כולי עלמא ; כתר עליון. כ"פ : כלי פנימי ; כל פנים ; כך פרשו. כצ"ל : כן צריך לאמור, להיות, לבאר. כ"ק : כלי קודש. כ"ש : כל שכן ; כבוד שמו ; כל שעה ; כבוד שכתה. כ"ש"ד : כללו של דבר. כ"ש"כ : כל שכן. כשז"ש : כל שעה ושעה ; כל שנה ושנה. כש"ט :

לאכ"מ : ואין כאן מקומו. ואכמ"ל : ואין כאן מקום להאריך. ואל"כ : ואם לא כן ; ואהבת לרעך כמוך. ובעוזה"ד : ובעונותינו הרבים. ובש' : ובשער. וגו' : וגומר (ראה וכו'). ודו"ק : דייק (כמו התבונן היטב, לדייק בשעת העיון ולא בקרוב). וד"ל : ודי למבין. ול"ב : ודי לחכימא ברמיזא. והמ"י : והשכיל יבין. וזה"ד : וזה הדין. וז"ל : וזה לשונו. וכה"א : וכן הוא אומר. וכו' : וכולה ; וכולי. (כמו וגומר, סימן להמשיך את המאמר או המספר עד הסוף, אף אם אין סופו נזכר בכתב). ול"ג : ולי נראה. ונלע"ד : ונראה לפי עניות דעתי. וע"ד : ועל דא. ועד"ז : ועל דרך זה. ועכ"ז : ועם כל זה ; ועל כל זה. ו"ק : ו' קצווח. וש"נ : ושם נסמן. ו"ת : ו' תחתונות. ות"י : ותיקונים.

ז

ז"א : זעיר אנוסין ; זכות אבות ; זה אומר. זאה"ל : זכור אותו האיש לטוב. זא"ז : זה אצל זה ; זה אל זה ; זה את זה ; זה אחר זה (וכן זו). זב"ז : זה בזה. זה"ז : זמן הוה. זה"ש : זה הוא שאמר. זר"ן : זעיר ונוקבא. זה לשונו ; זכרו (וזכרונו) לברכה. זל"ז : זה לזה. ז"ח : זהר חדש. זכ"ל : ז' כוכבי לכת. זלמ"ז : זה למטה מזה ; זה למעלה מזה. ז"מ : ז' מלכים. זמ"ז : זה מזה. זמ"ן נק"ט : סדר ששת סורי המשנה ; זרעים, מועד, נשים, נזיקין, קדשים, טהרות. ז"ס : זה סוד. ז"ע : זה ענין. זעה"א : זקני עם הארץ. זע"ז : זה על זה. ז"פ : ז' פעמים. זצ"ל : זכר צדיק לברכה. ז"ק : זרע קודש ; זקף קטן. ז"ש : זה שכתב ; שאמר. ז"ת : ז' תחתונות. זת"ז : זה תוך זה ; זה תחת זה.

ח

ח' : חלק ; חודש. ח"א : חלק א' ; חכמים אומרים ; חד אמר. ח"ב : חלק ב' ; חכמה בינה. חב"ד : חכמה, בינה, דעת. חבת"ם : חכמה, בינה, תפארת, מלכות. ח"ג : חלק ג' ; הלופי גרסאות. ח"ד : חלק ד'. חד"ד : חסד דין רחמים. ח"ה : חלק ה' ; הלול ה'. חה"ש : חלול השם. חה"מ : חול המועד. ח"ו : חלק ו' ; חסד זא ; חס ושלום. חו"ג : חסדים וגבורות. חוה"מ : חול המועד. חוהמ"ס : חול המועד סוכות. חוהמ"פ : חול המועד ספס. חו"ל, ח"ל : חוץ לארץ. ח"ז : חלק ז ; חודש זה. חז"ל : חכמינו זכרם לברכה. חח"ן : חכמה חסד נצח. חכ"א : חכמים אומרים. חל"ה : חלק לעולם הבא. חג"ה : חנוכת הבית. חגב"ל שצ"ם : שבעה כוכבי הלכת ; חמה, נגה, כוכב, לבנה, שבתאי, צדק, מאדים. ח"ס : חכמה סתימאה. ח"ע : חיי עולם. חע"ה : חיי עולם הבא. חש"ח : חולם, שורק, חיריק.

ט

ט"א : טור א' ; טעם אחר. טו"ר : טוב ורע. ט"מ : טומאת מת ; טעמא מאי ; טעמי מקרא. טנת"א : טעמים, נקודות תגין, אותיות. ט"ס : ט' ססירות. ט"ר : ט' ראשונות. טש"ת, סא"ב, מע"ק, גד"ד : ט"ב המזלות ; טלה, שור, תאומים, סרטן, אריה, בתולה.

כתר שם טוב. כש"ש : כמו שכתבתי שם. כ"ת : כתור
תורה. כתה"ק : כתבי הקודש. כתחז"ל : כתקון
חכמינו וזכרם לברכה.

ל

ל"א : לשון אחר. לא"א : לא אמרו אלא. ל"ב :
מספר. לבנ"ה : ל"ב נתיבות החכמה. ל"ג : לא
גרסינן. ל"ד : לאו דוקא ; לפי דעת ; לא דמי. לד"א :
לדעת אחרים ; לדבר אחר. לד"ה : לדברי הכל. ל"ה :
לבנת הספיר ; למען השם. לה"פ : לחם הפנים. לו"ל :
לפני ולפנים. ל"ו : לשון זכר. לזע"צ : לזכר עולם
היה צדיק. ל"ז : לא כתוב ; לא כן. לכאור"א : לכל
אחד ואחד. לכ"ל : לכן נראה לי. לכ"ע : לכולי עלמא.
לכ"ש : לא כל שכן. ל"מ : לא מצאתי. למה"ד :
למה הדבר דומה. ל"נ : לי נראה ; לי נראה. לנ"ל :
לכן נראה לי. לע"ע : לעת עתה. לעסמ"ב : לע"ב
ס"ג. מ"ה. ב"ן. לעת"ל : לעתיד לבוא. לפ"ג : לפרט
גדול. לפמשה"ה : לפני משורת הידן. לפ"ע : לפי
ענינו. לפע"ד : לפי עניות דעתי. לפ"ק : לפרט קטן.
לפ"ש : לפי שעה. ל"צ : לא צריך. ל"ש : לא שנו ;
לא שאנ ; לא שייך ; ליל שמורים. לשה"ר : לשון
הרע. לש"ש : לשם שמים. ל"ת : לא תעשה.

מצות עשה ; מראית עין ; מצות ערוב. מע"ה : מעלה
עליו הכתוב. מע"ט : מעשים טובים. מעל"ע : מעת
לעת (יום שלם). מ"צ : משיח צדק. מצפ"ץ : שם
הויה באותיות א"ת ב"ש. מרע"ה : משה רבינו עליו
השלום. מ"ש : מה שכתוב ; מאי שנה. משא"כ :
מה שאין כן. מש"כ : מה שכתוב כאן. מ"ת : משנה
תורה ; מתן תורה. מת"ל : מה תלמוד לומר.

נ

נ"א : נוסחא אחרינא ; נביאים אחרונים. נא"כ : נאמר
כאן. נג"ע, ר"ע : נפילים, גבורים, ענקים, רסאים.
עמלקים. נ"ה : נצח הוד. נה"י : נצח, הוד, יסוד. נהי"מ :
נצח, הוד, יסוד, מלכות. נו"ב : נע ונד ; נעשה ונשמע.
נוק' : נוקבא. נח"ש : נדוי, חרם, שמתא. נ"ל :
נראה לי. נ"מ : נסקא מינה. נ"נ : נח נפש. נ"ע :
נוקבי עינים ; נשמתו עדן ; נוחו עדן. נ"צ : נחמת
ציון. נק' : נקרא. נ"ר : נפש רוח ; נחת רוח ;
נביאים ראשונים. נר"ן : נפש, רוח, נשמה. נרנח"י :
נפש, רוח, נשמה, חיה, יחידה. נש"ב : נ' שערי בינה.
נת"א : נקודות, תגין, אותיות.

ס

ס"א : ספרים אחרים ; סטרא אחרא ; סתרי אותיות.
ס"ב : סימן ברכה. ס"ג : (הו"ה במילוי יודין ואלף
בואו) ; סנהדרין גדולה. ס"ד : סוף דבר ; סלקא
דעתן. סד"א : סלקא דעתך אמינא. סו"ה : סוד
הכתוב. סו"ס : סוף סוף. ס"י : סימן. ס"י : ספרים
ישנים ; ספר ישן ; סימן יפה ; ספר יצירה. ס"ל :
סח לי ; סכידה ליה. ס"מ : סטרא מסאבותא. ס"נ :
סכנת נפשות. ס"ע : סדר עבודה. ס"פ : סוף פסוק.
ספ"י : סבר פנים יפות. ספ"י : ספירה. ס"ת : ספר
תורה ; סתרי תורה ; סוף תיבה.

ע

ע' : עיין. ע"א : ענף א' ; עמוד א' ; ענין
אחר. עאכו"כ : על אחת כמה וכמה. ע"ב :
(הויה במילוי יודין) ; שם ע"ב. עבג"מ : עור, בשר,
גדיין, עצמות, מוחא. ע"ג : ענף ג' ; עבודת גלולים ;
על גב. ע"ד : על דבר ; על דעת. עד"ה :
על דרך הכתוב ; על דרך האמת—האמור. עד"ז : על
דרך זה. עד"מ : על דרך משל. עד"ר : על דרך רמז.
ע"ה : עליו השלום ; עשרת הדברים ; עם הארץ ;
עין הרע ; עבד ה'. עה"ב : עולם הבא. עה"ז : עולם
הזה. עה"ח : עץ החיים. עה"ר : עין הרע. עה"ש :
עליו השלום. עו"א : עובדי אלילים. עוה"ב : עולם
הבא. עוה"ז : עולם הזה. עומ"ש : עול מלכות שמים.
עו"נ : עתיק ונוקבא. ע"ז : עבודה זרה ; על זה ; עם
זה ; עבר זמנו. ע"ח : עץ חיים. ע"ט : על טעם ;
עצה טובה ; עין טובה. ע"י : עיין ; עילאין. ע"י :
על ידי ; על יד. עי"א : על ידי אחרים. עיה"ק : עיר
הקדש. עיו"ט : ערב יום טוב. עיו"כ : ערב יום
כסוד. עי"ז : על ידי זה. עי"מ : עבור, יניקה מוחין.
עיקת"ו : עיר קדשנו תבנה ותכונן. ע"כ : על כן ;
עד כאן ; עד כמה ; עבודת כוכבים ; עבר כנעני.

מ

מ"א : מקום אחד ; מקום אחד ; מדרש אגדה ; מלכים
א' ; מים אחרונים ; מנהג אבותינו. מאה"ג : מאור
הגדול ; מאור הגולה. מארז"ל : מאמר רבותינו וזכרם
לברכה. מ"ב : שם מ"ב אותיות ; מה בכך ; מתן
בסתרי. מב"ד : מיתת בית דין ; משיח בן דוד. מב"ו :
מלך בשך ודם ; מתנת בשך ודם. מב"י : משיח בן
יוסף. מ"ג : מחזור גדול (כ"א שנים) ; מ"ד : מין
דוכרין ; מאן דאמר ; מאי דכתיב ; מי דמי ; מה
דעתך ; מי דבש. מד"א : מאן דאמר ; משום דרכי
אמורי. מדה"ד : מדת הדין. מדה"נ : מדרש הנעלם.
מדה"ר : מדת הרחמים. מד"ש : מפני דרכי שלום.
מ"ה : מספר הויה במילוי אלפין ; משום הכי ; מלך
העולם ; מלאך המות. מה"ד : מדת הדין. מהל"ל : מה
הוה ליה למימר. מה"מ : מלאך המות ; מלך המשיח ;
מנא הני מילי. מה"נ : מדרש הנעלם. מה"ש : מלאכי
השרת. מו"ל : מוציא לאור. מול"מ : מטי ולא מטי.
מו"מ : מעלה ומסה ; משא ומתן ; מגע ומשא. מו"ס :
מוחא סתימאה. מוצי"ט : מוצאי יום טוב. מוצש"ק :
מוצאי שבת קודש. מו"ש : מוצאי שבת. מ"ו : משנה
ז'. מחז"ל : מאמר חכמינו וזכרם לברכה. מ"ט. מקח
טעות. מטטרון' : שם מלאך. מ"י : בי אותיות משם
אלהים. מכ"ש : מכל שכן. מ"ל : מנא לן. מלה"ד :
משל למה הדבר דומה. מלה"ש : מלאכי השרת. מל"ת :
מצות לא תעשה ; מסיח לפי תומו. מ"מ : מכל מקום ;
מארי מתניתין ; מארי מתיבתא. מאי משמע ; מראה
מקום ; מת מצוה ; משנה מקום. ממ"ה : מלך מלכי
המלכים. ממ"ן : ממה נפשך. מ"ן : מין נוקבין.
מנ"מ : מאי נסקא מינה ? מ"ס : מדת סדום ; מד
סבד ; מוחא סתימאה. מטה"ן : מסורת הזהר. מ"ע :

דין. ר"ג: ריש גלותא. רדל"א: רישא ולא אחידע.
 ר"ה: ראש השנה. רה"י: רשות היחיד. רה"ק:
 רוח הקודש. רה"ר: רשות הרבים. ר"ת: ראש חודש.
 רח"ו: ר' חיים חייטאל. ר"י: רבי יהודה; רבי יצחק;
 רבי יוסי. רי"ו: מספר. ר"ל: רחמנא לשויב;
 רחמנא ליצלן; ראיה לדבר; רצוני לומר. ר"מ: ראש
 מתיבתא; רעיא מהימנא; ריש מתיבתא. רמ"ח:
 מספר. רמ"ק: ר' משה קורובירו. רע"מ: רעיא
 מהימנא. רפ"ח: מספר. רשב"י: ר' שמעון בר
 יוחאי. רשר"ד: ראיה, שמיעה, ריה, דבור. ר"ת:
 ראשי תיבות. רת"ס: ראש, תוך, סוף.

ש

ש': שורה, שעה. ש"א: שמואל א'; שליש אמצעי;
 שליש א'. ש"ב: שמואל ב'; שער ב'. שב"כ:
 שבירת כלים. ש"ג: שער ג'; שיעור ג'. שג"ע: של
 גן עדן. שה"ש: שיר השירים. שו"ט: ששון
 ושמחה. שו"ת: שאלות ותשובות. ש"ח: שנאת
 חנם; שבת חנכה. שי"ל: שיש לאמר; שיש לברך.
 ש"כ: מספר. שכ"א: שכל אחד. שכאו"א: שכל
 אחד ואחד. שמרשב"י: שער מאמרי רבי שמעון
 בן יוחאי. ש"נ: שם נסמן. שנגל"ה: שורש, נשמה,
 גוף, לבוש, היכל. שנא"ן: (ד' חיות המרכבה) שור,
 נשר, אריה, אדם. שס"ה: מספר. ש"ע: שליש
 עליון; שמנה עשרה; שמיני עצרת. ש"צ: שליח
 צבור. שצ"ם חנכ"ל: (ו' כוכבי לכת) שבתאי, צדק,
 מאדים, חמה, נוגה, כוכב, לבנה. ש"ר: שלוש רגלים;
 שם רע. ש"ש: שם שמים. ש"ת: שמחת תורה;
 שליש תחתון.

ת

ת"א: תרגום אונקלוס; תרוץ אחד. תא"מ: תהלים,
 איוב, משלי. ת"ד: תיקונא דיקנא. תה"ר: תפלת
 הדרה. תה"ר: תהומא רבא. תה"ש: תפלת השחר.
 ת"ו: תם ונשלם. תובב"א: תבנה ותכונן במהרה
 בימינו אמן. תובי"ל: תם ונשלם ברוך ה' לעולם.
 תוה"ק: תורתנו הקדושה. תו"מ: תפארת ומלכות;
 תרומות ומעשרות; תיכף ומיד. ת"ו, שלב"ע: תם
 ונשלם שבח לאל בורא עולם. תושב"כ: תורה שבכתב.
 תשבע"פ: תורה שבעל פה. ת"ז: תקוני זהר.
 ת"ח: תא חזי; תקונים חדשים; תלמיד חכם.
 תזה"מ: תחית המתים. תכ"ב: תלת כלילן בתלת.
 תכ"ד: תוך כדי דבור. תכ"ה: תורת כהנים. ת"ל:
 תלמוד לומר; תרי לישני (שתי נוסחאות); תהלה לאל.
 ת"מ: תפלת מנחה. תע"ס: תלמוד עשר ספירות.
 ת"ע: תפלת ערבית. תרי"ג: (מספר) תרי"ג מצות.
 תק"ח: תקונים חדשים. ת"ש: תפילין של יד.
 תש"ר: תפילין של ראש. ת"ת: תפארת.

עכאו"א: על כל אחד ואחד; עם כל איש ואיש.
 עכ"ד: עד כאן דבריו. עכ"ז: עד כל זה. עכו"ם:
 עבודת כוכבים. עכ"ל: עד כאן לשונו. עכ"פ: על
 כל פנים. ע"ל: עין לעיל. ע"מ: על מנת; על
 משקל; עשר מאמרות; על מה; על מחצה; עשר
 מכות. עמוד"א: עמודא ראמצעיתא. עמ"ש: עין מה
 שכתבתי; עד מאה שנים; עול מלכות שמים. ענ"ב:
 עקודים, נקודים, ברודים. ע"ס: עשר ספירות; על
 סמך. עמס"ב: ע"ב סג מ"ה ב"ן. עע"ז: עובדי
 עבודה זרה. עעכו"ם: עובדי עבודת כוכבים ומזלות.
 ע"פ: על פי. עצה"ד: עץ הדעת. עצה"ט: על
 צד היותר טוב. ע"ק: עתיקא קרישא. ע"ר: ערב רב.
 ער"ה: ערב ראש השנה. ער"ח: ערב ראש חודש.
 ע"ש: עין שם; ערב שבת; על שלחן. עש"א: עד
 שיבוא אליהו. עש"ה: עין שם היטב. עש"מ: על
 שום מה. ע"ת: ערוב תחומים; על תנאי.

פ

פ"א: פרק א'; פעם אחת; פירוש אחר. פא"פ:
 פנים אל פנים; פה אל פה; פעם אחר פעם. פ"ב:
 פרק ב'. פב"א: פנים באחור. פב"פ: פנים בפנים.
 פ"ג: פרק ג'. פ"ד: פסק דין; פרק ד'. פד"ה,
 פרה"ב: פדיון הבן. פו"א: פנים ואחור. פו"ח:
 פנימיות וחיצוניות. פו"כ: פרט וכלל. פו"ר: פריה
 ורביה. פי': פירוש. פי": פשעי ישראל; פועל
 יוצא. פלו': פלוני. פלח"ק: פתיחה לחכמת הקבלה.
 פלפה"ס: פתיחה לפירוש הסלם. פמ"א: פנים
 מאירות. פמ"ס: פנים מסבירות. פ"נ: פקוח נפש.
 פדיון נפש. פס"ד: פסק דין. פ"פ: פתחון פה.
 פ"ק: פרק קמא; פורים קטן; פרט קטן. פר"א:
 פרקי רבי אליעזר. פרד"ס: פשט, רמז, דרוש, סוד.

צ

צא"ל: צריך אתה לדעת. צ"ג: ציון ג'; צום גדליה.
 צ"ד: ציון ד' וכדומה. צח"מ: צומח, חי, מדבר.
 צ"ל: צריך לומר; צריך להיות. צ"ע: צריך עיון.
 צעב"ח: צער בעלי חיים. צע"ג: צריך עיון גדול.

ק

ק': קדוש; קמא; קהל; קטן. ק"א: קונטרס
 אחרון. קב"ה: קודשא בריך הוא. קבו"ש: קודשא
 בריך הוא ושכינתיה. קה"מ: קריאת המגילה. קה"ק:
 קדש הקדשים. קה"ת: קריאת התורה. ק"ו: קל
 וחומר. קו"ח: קל וחומר. קוש"י: קוצו של יוד.
 קכ"ד: קדם כל דבר. קל"י: קליפות. קמ"ל: קא
 משמע לך. ק"פ: קרבן פסח. ק"ק: קדש קדשים;
 קדשים קלים. קק"ק: קדוש, קדוש, קדוש. ק"ש:
 קריאת שמע; קבלת שבת.

ר

ר"א: רבי אבא; רבי אלעזר. ראב"ד: ראש בית

תפלה קודם הלמוד מהארי זיע"א

רבון העולמים ואדוני האדונים אב הרחמים הסליחות מודים
אנחנו לפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו בקידה ובהשתחוויה
שקרבתנו לתורתך ולעבודתך עבודת הקדש ונתת לנו חלק
בסודות תורתך הקדושה מה אנו ומה חיינו אשר עשית
עמנו חסד גדול כזה. על כן אנחנו מפילים תחנונינו לפניך
שתמחול ותסלח לכל חטאתינו ועונותינו ואל יהיו עונותינו
מבדילים ביננו לביניך. וכן יהי רצון מלפניך ה' אלהינו
ואלהי אבותינו שתכונן את לבבינו ליראתך ולאהבתך
ותקשיב אזניך לדברינו אלה ותפתח לבבנו הערל בסודות
תורתך ויהיה למדינו זה נחת רוח לפני כסא כבודך כריח
נחח ותאציל עלינו אור מקור נשמתנו בכל בחינתנו
ושיהנוצצו ניצוצות עבדיך הקדושים אשר על ידם גלית
דבריך אלה בעולם וזכותם וזכות אבותם וזכות תורתם
ותמימותם יקדושתם יעמוד לנו לבל נכשל בדברים אלו
ובזכותם תאיר עינינו כמה שאנו לומדים כמאמר נעים
זמירת ישראל: „גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך“. כי ה'
יתן חכמה מפיו דעת ותבונה. „יהיו לרצון אמרי פי והגיון
לבי לפניך ה' צורי וגואלי“.

פרשת ואתחנן

(א) * ואתחנן אל יי בעת ההיא לאמר. אדניי ידריד אתה החלות להראות את עבדך וגו'. ר' יוסי פתח, ב ויסב חזקיהו פניו אל הקיר ויתפלל אל יי. ת"ח, כמה הוא חילא תקיפא דאורייתא, וכמה הוא עלאה על כלא. דכל מאן דאשתדל באורייתא, לא דחיל מעלאי ותתאי. ולא דחיל מערעורין בישין דעלמא. בגין דאיהו אחיד באילנא דחיי, ואכיל מניה בכל יומא.

(ב) דהא אורייתא אוליף ליה לבין, א למיהך בארז קשוט. אוליף ליה עיטא היך יתוב קמי מאריה. ב ואפילו יתגזר עליה מותא, כלא יתבטל ויסתלק מניה, ולא שריא עלוי. וע"ד ג בעי לאשתדלא באורייתא יממא ולילי, ולא יתעדי ד מנה, הה"ד ד והגית בו יומם ולילה. ואי אעדי מניה אורייתא, או אתפרש מנה, כאלו אתפרש מן חיי.

(ג) [א] ת"ח, עיטא דבין כד איהו סליק בליליא על ערסיה, בעי לקבלא עליה עול מלכותא דלעילא, בלבא שלים. ולאקדמי ה למימסר גביה פקדונא

חלופי גרסאות

א ליג למיהך. ב מוסיף לבטלא ההיא גורה דאפילו.
ג מוסיף עיטא דבין בהאי עלמא דבעי. ד מניה.
ה למיסר.

מסורת הזהר

א פנחס רמב צ"ט. ב (ישעיה לח) הקסה"ו קמד
צ"א. ג (יהושע א) בשלח יב צ"ח.

דרך אמת א] ע"ל ט"פ במדבר וטוף פרשת שלח.

והגית בו יומם ולילה

לו עצה איך לשוב לפני אדונו, ואפילו מות נגזר עליו. הכל מתבטל ומסתלק ממנו, ואינו שורה עליו. וע"כ צריך לעסוק בתורה יומם ולילה, ולא יסור ממנה. ז"ש והגית בו יומם ולילה. ואם מסיר ממנו התורה, או שנפרד ממנה, הוא כאלו נפרד מן החיים.

ג] ת"ח עיטא דב"נ וכו': בוא וראה. עצה לאדם. כשהוא עולה על מטתו בלילה, צריך לקבל עליו עול מלכות שמים בלב שלם, ולהקדים למסור אליו פקדון הנפש. והעמידוהו משום

הסולם

א] ואתחנן אל ה' וגו': ר' יוסי פתח, ויסב חזקיהו פניו אל הקיר ויתפלל אל ה'. בוא וראה כמה חזק כח התורה, וכמה היא עליונה על הכל. כי כל מי שעוסק בתורה אינו ירא מעליונים ותחתונים, ואינו ירא מהמקרים הרעים שבעולם, משום שהוא אחוז בעץ החיים, שהוא התורה, ואוכל ממנו בכל יום.

מאמר והגית בו יומם ולילה

ב] דהא אורייתא אוליף וכו': כי התורה מלמדת את האדם ללכת בדרך האמת, מלמדת (שריי דף ר"ט ע"א)

מאמר

* יסורי כתבו: פרשת אלה הדברים הוא בפרשת בלק כי שם ביתו וכך הסכימו הקדמונים (וזה בבלק מן אות כ"ט עד אות קל"ג).

דנפשיה. והא אוקמוה, בגין דכל עלמא טעמין טעמא דמותא, דהא אילנא דמותא שריא בעלמא, וכל רוחי דבני נשא נפקין, וסלקין ואתמרין גביה. ובגין דאינון בפקדונא, כלהו תייבין לאתרייהו.

(ד) ת"ח, כד אתער רוח צפון בפלגות ליליא, וכרוזא נפיק. וקב"ה אתי לגנתא דעדן לאשתעשעא ברוחיהון דצדיקייא, כדן " מתערי כל בני מטרוניתא, וכל בני היכלא, לשבחא ליה למלכא קדישא. וכדן כל אינון פקדונין דרוחין דאתמרין בידה, כלהו אתיב למאריהון. ורובא דבני עלמא מתערין בהיא שעתא, והא פקדוניה " דכלהו אתיב לגבייהו.

(ה) אינון דבני היכלא עלאה קיימי בקיומיהו, מתערי . משתדלי בתושבחתא דאורייתא, " ומשתתפי בכנסת ישראל, עד דנהיר יממא. " כד אתי צפרא, היא, וכל בני היכלא " דמלכא כלהו אתיין לגבי מלכא קדישא, ואינון אקרון " בנין דמלכא ומטרוניתא. והא אוקמוה.

(ו) כד אתי צפרא, בעי לנקאה גרמיה בכלא, ולמיון זייניה, לאשתדלא עם מלכא קדישא, דהא בליליא אשתדל במטרוניתא. השתא אתיא עם מטרוניתא, לזוגא לה עם מלכא.

(ז) אתי לבי כנישתא, מדכי גרמיה בקרבנין, משבח בתושבחתיהו דדוד " מלכא. אחיד תפילין " ברישיה, וציצית בגדפיה, אומר תהלה לדוד.

חלופי גרסאות

י ואתמרין. ז אתער קב"ה בגנתא. ח מתכווני. ט כלהו לגבייהו וליג אתיב. י ומשתדלי בתושבחתא באורייתא. כ עד דנהיר יממא ומשתתפי בכ"י. ל פוסיף כדן כד. מ ליג דמלכא. נ בני היכלא ומלכא בגין דקב"ה והא " ליג מלכא אחיד. ע פוסיף בידה וברישיה.

מאמר

הסולם

חצות לילה

עומדים בקיומם, ומתעוררים ועוסקים בתשבחות התורה, ומתחברים עם כנסת ישראל, שהיא המלכות, עד שמאיר היום, כשבא הבוקר, הוא, וכל בני היכל המלך כולם באים אל המלך הקדוש, ז"א. והם נקראים, בני המלך והמלכה, וכבר העמידהו.

(ו) כד אתי צפרא וכו': כשבא הבוקר צריך לנקות את עצמו בכל. הן נקיות הגוף והן נקיות הנפש, ולהזדיין בזיון שלו. דהיינו בציצית ותפילין, להשתדל עם מלך הקדוש, ז"א, כי בלילה השתדל בהמלכה, עתה בבוקר, בא עם המלכה לחבר אותה עם המלך.
(ז) אתי לבי כנישתא וכו': בא לבית הכנסת, מטהר את עצמו באמירת הקרבנות, משבח בתשבחותיו של דוד המלך. אחו תפילין בראשו, ציצית בכנפי בגדו, אומר תהלה לדוד, והרי העמידו, המתפלל תפלה לפני אדונו, צריך לעמוד בתפלה כמו מלאכים העליונים, להתחבר

משום שכל אדם טועם בלילה טעם המות, כי אילן המות שורה בעולם, שהוא המלכות, וכל רוחות בני אדם יוצאים ועולים ומסתתרים אצלו. אצל המלכות, ומשום שהם נתנים בפקדון, כולם חוזרים אח"כ למקומם.

מאמר חצות לילה

(ד) ת"ח כד אתער רוח: בוא וראה, כשמתעורר רוח צפון בחצות לילה, והכרח יוצא, והקב"ה בא לגן עדן להשתעשע ברוחות הצדיקים, או מתעוררים כל בני המלכה וכל בני היכל לשבח את המלך הקדוש, ז"א, ואז כל אלו הפקדונות של הרוחות שנמסרו בידה של המלכות, כולם מחזרת לבעליהם, ודוב בני העולם נעורים משינתם בשעה ההיא, ופקדונות של כולם מוחזרים להם.

(ה) אינון דבני היכלא וכו': אלו שהם שבני היכל העליון, דהיינו עובדי הש"ת, (דש"י דף ר"ט ע"א)

והא אוקמוה, צלי צלותא קמי מאריה, בצלותא בעי למיקם, פ כגוונא דמלאכי עלאי, לאתחברא בהדיהו, דאינון אקרון העומדים, כד"א, ז ונתתי לך מהלכים בין העומדים. ולכוונא רעותיה קמי מאריה, ויתבע בעותיה.

ח ת"ח, בשעתא דכינ קאים בפלגות ליליא מערסיה, לאשתדלא באורייתא, כרוזא קארי עליה ואמר, הנה ברכו את יי כל עבדי יי העומדים בבית יי בלילות. השתא כד איהו קאים בצלותא קמי מאריה, ההוא כרוזא קארי עליה ואמר, ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה.

ט בתר דמסיים צלותא ברעו ז קמי מאריה, הא אוקמוה, דבעי למימסר נפשיה ברעותא דלבא, לההוא אתר דאצטריך. וכמה עיטין אית ליה לבר נש בכלא. י ובשעתא דצלותא י קיימא, כל אינון מלין דאפיק בר נש מפומיה בההיא צלותא, כלהו סלקין לעילא, ובקעין ט אירין ורקיעין, עד דמטו לההוא אתר דמטו ומתעטרו ברישא דמלכא, ועביד מנייהו עטרה. והא אוקמוה חברייא, צלותא דבעי ב"נ לקביה, לכוונא דיהא ה צלותא תחנונים. מנלן. ממשה, דכתיב ואתחנן אל יי. דא איהו צלותא מעליא.

י ת"ח, מאן דקאים בצלותא, בעי לכוונא רגליו, ואוקמוה. ובעי לחפיא רישיה, כמאן א דקאים קמי מלכא. ובעי ג למכסייה עינוי, בגין דלא יסתכל בשכינתא. ובספרא דרב המנונא סבא אמר, מאן דפקח עינוי בשעתא דצלותא, או דלא מאיך עינוי בארעא, אקדים עליה מלאך המות. וכד תיפוק

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ד (זכריה ג) וירא ל צ"א. ח (תהלים קלד) פ בזווגא. צ וקאים בעיטא. ק למיסר. ר סימא. ט רקיעין וליג אירין. ת צלותיה. א דתיב. תולדות ח צ"ג. ב לאסתמא.

תצות לילה

הסולם

מאמר

ער שמגיעים למקום שמגיעים, (כנ"ש לעיל ויקהל אות ק"ל בהסולם) ומתעטרות בראש המלך. ועושה מהם עטרה. והרי העמידו החברים, התפלה שמבקש האדם להקביה צריך לכוון שתהיה תפלת תחנונים. מאין לנו זה. ממשה, שכתוב, ואתחנן אל ה'. זו היא תפילה טובה.

להתחבר עמהם, שהם נקראים העומדים. כמ"א, ונתתי לך מהלכים בין העומדים. וצריך לכוון רצונו לפני אדונו, ויבקש בקשתו. ח ת"ח בשעתא דכ"נ וכי: בוא וראה, בשעה שהאדם קם בחצות לילה ממטתו, לעסוק בתורה. כרוז קורא עליו ואומר, הנה ברכו את יי כל עבדי ה' העומדים בבית ה' בלילות. עתה בבוקר, כשהוא עומד בתפלה לפני אדונו, הכרוז ההוא קורא עליו ואומר, ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה.

מאמר בעי למכסייה עינוי דלא יסתכל בשכינתא י ת"ח מאן דקאים וכי: בוא וראה מי שעומד בתפלה, צריך ליישר רגליו, וכבר העמידו, וצריך לכסות ראשו כמי שעומד לפני המלך, וצריך לכסות עינוי, כדי שלא יסתכל בהשכינה. ובספרו של רב המנונא סבא, אמר, מי שפותח עינוי בשעת התפלה, או שאינו משפיל עינוי לארץ, מקרים עליו מלאך המות. וכשנפשו יוצאת, דהיינו בשעת פטירתו טן העולם

ט בתר דמסיים צלותא וכי: אחר שגומר תפלתו ברצון לפני אדונו, הרי העמידו, שצריך למסוד נפשו ברצון לב, לאותו מקום שצריך, דהיינו למלכות. וכמה עצות יש לאדם בכל דבר, ובשעה שהוא נמצא בתפלה, כל אלו המלים שהאדם מוציא מפיו בתפלה היא, כולם עולים למעלה ובוקעים איריים ורקיעים, (דפרי דף ר"ס ע"א) דף ר"ס ע"ב

נפשיה, לא יסתכל בנהירו דשכינתא, ולא ימות בנשיקה. מאן דמזולזל בשכינתא מתזולזל הוא בההוא שעתא דאצטריך ביה, הה"ד, ה כי מכבדי אכבד ובוזי יקלו.

יא) האי מאן דאסתכל בשכינתא, בשעתא דאיהו מצלי. והיך יכיל לאסתכלא בשכינתא. אלא לינדע דודאי שכינתא קיימא קמיה, הה"ד, ה ויסב חזקיהו פניו אל הקיר, דתמן שארי שכינתא. בגיכ לא בעיא למהוי חוצץ בינו ובין הקיר, ואוקמוה.

יב) מאן דקאים בצלותא, בעי לסדרא שבחא דמאריה בקדמיתא, ולבתר יתבע בעותיה. דהא משה הכי אמר בקדמיתא, אתה החלות וגו'. ולבסוף אעברה וגו'. ר' יהודה אמר, מאי שנא הכא דכתיב אדניי בקדמיתא, באלף דל"ת נרין יוד, ולבסוף ידוד, וקרינן אלהיים. אלא סדורא הכי הוא מתתא לעילא, ולאכללא מדת יום בלילה, ומדת לילה ביום ולזווגא כלא כחדא כדקא יאות.

יג) ה אתה החלות להראות את עבדך. מאי שירותא הכא. אלא נ ודאי משה שירותא הוה בעלמא, למהוי שלים בכלא. ואי תימא יעקב שלים הוה, ואילנא אשתלים לתתא כגוונא דלעילא. ד הכי הוא ודאי, אבל מה דהוה למשה, לא הוה לב"נ אחרא, דהא אתעטר בשלימו יתיר, בכמה אלף ורבבן

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ו) (ש"א ב) ויחי רסט צ"א. ז) יישעיה לח) לעיל
אות א צ"ב. ח) שמות טו צ"ה.

ג דודאי. ד ל"ג הכי הוא ודאי.

מאמר

הסולם

בעי למכסיה עיניו ולא יסתכל בשכינתא

השינוי כאן שכתוב תחילה אדני, באלף דלת נון יוד, ולבסוף הויה שאנו קוראים אליקים. דהיינו אדני הויה אתה החילות וגו'. ומשיב. אלא הסדר כך הוא ממטה למעלה, כי אדני הוא מלכות, הויה הוא ז"א, ואחר כך כדי לכלול מדת יום בלילה ומדת לילה ביום ולחבר הכל יחד כראוי. מדת יום הוא ז"א. ומדה לילה הוא מלכות.

מאמר אתה החלות להראות וגו' (ג) אתה החלות להראות וגו': שואל איזו התחלה היא כאן, שאמר אתה החלות. ומשיב, אלא ודאי משה היה התחלה בעולם, להיות שלם לגמרי. ואם תאמר יעקב היה שלם תחילה למשה שהאילן שהוא ז"א, נשלם בו למטה כעין של מעלה. כי היץ לו י"ב בנים, כנגד י"ב גבולים דז"א, ועי נפש, כנגד עי ענפין שבאילן העליון, שהוא ז"א, כך הוא ודאי, אבל מה שהיה למשה, לא היה לאדם אחר, כי נתעטר

העולם, לא יסתכל באור השכינה, ולא ימות בנשיקה. מי שמזולזל בשכינה, הוא מזולזל בשעה שנצרך לה. ז"ש, כי מכבדי אכבד ובוזי יקלו.

יא) האי מאן דאסתכל וכי: אתה אומר, מי שמסתכל בשכינה בשעה שהוא מתפלל. ואיך יכול להסתכל בשכינה. ומשיב, אלא לרעת אשר ודאי השכינה עומדת לפניו בשעת תפלתו, ועיכ אסור לו לפתוח עיניו. ז"ש ויסב חזקיהו פניו אל הקיר, כי שם שרתה השכינה. משום זה צריך שלא יהיה דבר חוצץ בינו ובין הקיר בשעת תפלתו. והעמידוהו.

יב) מאן דקאים בצלותא וכי: מי שעומד בתפלה, צריך תחילה לסדר שבחו של אדונו ואח"כ להתפלל תפלתו. כי משה כך אמר בתחילה, אתה החילות וגו', ולבסוף אמר תפלתו, אעברה נא וגו'. ר' יהודה אמר, מהו (תפלי דף ר"ט ע"ב)

מישראל, באורייתא, במשכנא, בכהנין, בליואי, ה בתריסר שבטין, רברבין ממנן עליהו, ו בשבעין סנהדרין. הוא אשתלים בגופא שלים. אהרן לימינא, נחשון לשמאלא, הוא בינייהו.

יד) בגין כך את גדלך, מימינא, דא אהרן. ואת ידך החזקה, משמאלא, דא נחשון. והא אתמר. בגי'כ משה שירותא בעלמא הוה. ואי תימא מאן הוה סיומא. ז סיומא מלכא משיחא ה הוא, דהא כדין ישתכח שלימו בעלמא, מה דלא הוה כן לדרי דרין. בההוא זמנא ישתכח שלימו לעילא ותתא, ויהון עלמין כלהו בזוגא חד, כדין כתיב ט) ביום ההוא יהיה יי אחד ושמו אחד.

טו) ויאמר יי אלי רב לך אל תוסף וגו'. אמר ר' חייא, איל קב"ה למשה, משה, רב ט לך דאזדוגת בשכינתא, מכאן ולהלאה אל תוסף, רבי יצחק אמר, רב לך בנהירו דשמשא דהוה גבך, אל תוסף, דהא זמנא דסיהרא מטא, וסיהרא לא יכיל לאנהרא, עד דיתכניש שמשא. אבל וצו את יהושע וחזקהו ואמצהו. אנת דהוא שמשא, בעי לאנהרא לסיהרא, והא אתמר.

טז) ואתם הדבקים ביי אלהיכם וגו'. ר' יוסי אמר ז) אשרי העם שככה לו וגו'. זכאה עמא, דקב"ה בחר בהו מכל עמין. עכו"ם, וסליק לון לעדביה, ובריך לון בברכתא דיליה בברכתא דשמיה, הדא הוא דכתיב ט) כי הם זרע ברך יי, ברך יי ממש.

יז) תא חזי, כל שאר עמין דעלמא, יהב לון קב"ה לרברבי ממנן,

חלופי גרסאות

מסורת הוזהר

ה בשבטין ברברבי; בשבעין ברברבי. ו ליג בשבעין סנהדרין. ז מוסיף דהא משה שירותא הוה סיומא. ח ליג הוא. ט מוסיף לך אל תוסף. י ליג עכו"ם.

ט) (זכריה יד) תרומה מח צ"ת. י) ח"ג. סנחס נה צ"א. כ) ב"ב קו צ"א. ל) (תהלים קמד) חקסה"ו. ז צ"ב. ט) (ישעיה סא) ויקחל קמו צ"ה.

אתה החלות להראות וגו'

הסולם

מאמר

חייא, אמר לו הקב"ה למשה, משה, רב לך שנתחברת בשכינה, מכאן ולהלאה, אל תוסף. רבי יצחק אמר, רב לך באור השמש שהיה אצלך, אל תוסף כי הגיע זמן הלבנה, שהיא יהושע, והלבנה אינה יכולה להאיר עד שיאסף השמש. אבל, וצו את יהושע וחזקהו ואמצהו. אתה, שהוא השמש, צריך להאיר אל הלבנה, וכבר למדנו.

טז) ואתם הדבקים בה' וגו': ר' יוסי אמר, אשרי העם שככה לו וגו'. אשרי העם שהקב"ה בחר בהם מכל העמים עכו"ם, והעלה אותם לגורלו, וברך אותם בברכתו בברכת שמו, ז"ש כי הם זרע ברך ה'. ברך ה' ממש. דהיינו ברכת שמו.

יז) תא חזי כל וכו': בוא וראה, כל שאר העמים שבעולם מסר אותם הקב"ה לשרים ממנו השולטים עליהם. יישראל אחז אותם הקב"ה

נתעטר ביתר שלמות. בכמה אלפים ורבעות מישראל, בתורה, במשכן, בכהנים ובלוים, בייב שבטים, בייב נשיאים הממונים עליהם, בע' סנהדרין, והוא נשלם בגוף שלם, שה"ס תפארת הכולל ימין ושמאל, כי אהרן היה לימינו נחשון לשמאלו, והוא ביניהם.

יד) בגין כך את וכו': משום זה, כתוב, אתה החלות להראות את גדלך, היינו מימין שוהו אהרן. ואת ידך החזקה היינו משמאל, שוהו נחשון. וכבר למדנו, וע"כ משה היה התחלה בעולם, ולא יעקב. ואם תאמר מי הוא הסיום, ומשיב, מלך המשיח הוא הסיום, כי אז תמצא שלמות בעולם, מה שלא היה כן לדורי דורות. בעת ההיא תמצא שלמות למעלה ולמטה, ויהיו כל העולמות בזוג אחד. אז כתוב, ביום ההוא יהיה ח' אחד ושמו אחד.

טו) ויאמר ה' אלי רב לך וגו': א"ר

(דפו"י דף ר"ס ע"ב)

• דשלטין עלייהו. וישראל אחיד לון קודשא בריך הוא לעדביה, לחולקיה, לאתאחדא ביה ממש. ויהיב לון אורייתא קדישא, בגין לאתאחדא בשמיה, • ועיד ואתם הדבקים ביי, ולא בממנא אחרא כשאר עמין, והא אוקמוה בכמה אתר.

יח) וידבר יי אליכם מתוך האש קול דברים אתם שומעים וגו'. איר אלעזר, האי קרא אית לאסתכלא ביה, קול דברים, מאי קול דברים. אלא קול דאקרי דבור, דכל דבורא ביה תליא. ועיד כתיב, וידבר ה' אליכם, דהא דבור באתר דא תליא, ל להאי אקרי קול דברים.

יט) אתם שומעים, • דשמיעה לא תליא אלא בהאי. בגין דשמיעה בדבור תליא. ובג"כ אתם שומעים. והא אוקמוה, • ורצע אדוניו את אזנו במרצע, בגין דפגים אתרא דאקרי שמיעה, והוא דבור והוא שמיעה.

כ) קול דברים אתם שומעים ותמונה אינכם רואים. מאי ותמונה. כד"א • ותמונת יי יביט. ד"א ותמונה, דא קול פנימאה, דלא הוה מתחזי כלל. זולתי קול, דא קול אחרא דקאמרן. ותמונה, אמאי אקרי הכי. בגין דכל תקונא דגופא מיניה נפקא.

כא) ואי תימא אחרא אקרי הכי נמי. אין. דהאי אחרא תקונא דלתתא

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

• וישב פב צ"ה. תקי"ח צו ס"ג ש"א. • (שמות כא) כי תשא כד צ"ש. • (במדבר יב) משפטים קלא צ"פ.

מאמר

הסולם

קול דברים

הקביה לגורלו ולחלקו להתאחד בהם ממש. ונתן להם התורה הקדושה, כדי להתאחד בשמו, וע"כ, ואתם הדבקים בה, ולא בממונה אחר כשאר העמים, וכבר העמידוהו בכמה מקומות.

הוא משום שפגם המקום שנקרא שמיעה. והיינו דבור והיינו שמיעה. כ) קול דברים אתם וגו': קול דברים אתם שומעים ותמונה אינכם רואים. שואל, מהו ותמונה. ומשיב, הוא כש"א ותמונת ה' יביט, שהיא המלכות, שזה נאמר רק בשבחו של משה, שהיה מסתכל באספקלריא המאירה, שהוא ז"א, וע"כ ותמונת ה' יביט, שהיא המלכות, המגלה את הויה. פירוש אחר. ותמונה, זה הוא קול פנימי, דהיינו בינה, שלא היתה נראית כלל אפילו למשה, זולתי קול, זה קול אחר, חיצון, שאמרנו, דהיינו המלכות הנקראת קול דברים. ותמונה, למה נקראת הבינה תמונה. משום שכל תקון הגוף, שהוא ז"א, המכונה גוף, דהיינו ציור ו"ק וי"ב גבוליס, וע' ענפין וכו'. יוצא פמגה מן הבינה.

מאמר קול דברים

יח) וידבר ה' אליכם מתוך האש וגו': איר אלעזר, מקרא הוה יש להסתכל בו. אומר קול דברים, מהו קול דברים. ומשיב, אלא שפירושן, קול הנקרא דבור, שכל הדבור תלוי בו. קול הוא ז"א, ודבור היינו המלכות, אלא כיון שהדבור תלוי בקול, ע"כ נקראת המלכות קול דברים. וע"כ כתוב, וידבר ה' אליכם מתוך האש, כי דבור תלוי במקום זה, במלכות הנקראת אש, וזו המלכות, נקראת קול דברים. יט) אתם שומעים: כי שמיעה אינה תלויה אלא בזו, במלכות, משום ששמיעה תלויה בציבור, ומשום זה כתוב, אתם שומעים. וכבר העמידוהו, ורצע אדוניו את אזנו במרצע, (דברי דף ר"ט ע"ב •) דף רס"א ע"א

כא) ואי תימא אחרא וכו': ואם תאמר, אחר, דהיינו המלכות, נקרא גם כן תמונה, ולמה נקראת

מיניה נפקא, ובג"כ, ה' עלאה ה' תתאה, ה' עלאה, קול גדול ולא יסף, דלא פסקי מבועי לעלמין, וכל אינון קולות תמן אשתכחו כד אתייהבת אורייתא לישראל. וכלא נפקא מההוא קול פנימאה דכלא, בגין דביה תליא מלתא.

(כב) נ האי דאקרי משנה תורה, משה מפי עצמו אמרן. והא אוקימנא מלה. אמאי הכי. אלא חכמה עלאה, כללא דאורייתא אתקרי, ומנה נפקא כלא, כ בההוא קול פנימאה. לבתר מתישבא כלא כ ואתאחד, באתר דאקרי עץ החיים, וביה תליא כלל ופרט, תורה שבכתב ושבע"פ, והוא אקרי תורה ומשנה תורה. בקדמיתא גבורה דלא פסק, והשתא כלא כחדא. בג"כ הכא באלין י הדברות, כלא רשים בוא"ן, ולא תנאף, ולא תגנוב, ולא תענה, ולא תחמוד, ולא תתאוה, והא אוקמוה.

(כג) אמר ר' יוסי, מאי ולא תתאוה, כיון דכתיב ולא תחמוד, דהא בהאי סגי. כ א"ל, זכאין אינון מארי קשוט, חמידה חד דרגא. תאוה דרגא אחרא. חמידה: דאי יכיל, אזיל למיסב דיליה בגין ההיא חמידה דנקט, אזיל למעבד עובדא. תאוה: לאו הכי, דהא אפילו דלא ינקוט אורחא למהך אבתריה, והא אוקמוה חברייא.

חלוסי גרסאות

נ ליג האי. כ ההוא. כ ואתיחד. כ ליה.

קול דברים

הסולם

מאמר

תורה. שז"א נקרא תורה, והמלכות נקראת משנה תורה. וע"כ אמרו שמשנה תורה, שהיא מלכות משה שהוא ז"א, מפי עצמו אמרם, דהיינו שנאצלה ע"י משה שהוא ז"א. בתחילה עשרת הדברות הראשונות, הם יצאו מגבורה דלא פסיק, דהיינו מבינה, שעליה נאמר קול גדול ולא יסף כנ"ל. ועתה, דהיינו עשרת הדברות שבמשנה תורה, יצאו הכל ביחד, דהיינו מז"א ומלכות, בסוד שמשנה שהוא ז"א מפי עצמו אמרם, משום זה כאן בעשרת הדברות אלו, רשומים כולם בו, ולא תנאף, ולא תגנוב, ולא תענה, ולא תחמוד, ולא תתאוה, שהו' רומזת על ז"א.

נקראת היא תמונה. ומשיב, כן. כי האחר הזה, נקרא ג"כ תמונה, משום שהתקונים שלמטה, דהיינו תקוני ב"ע, ממנו יוצאים. ומשום זה נקראות הבינה והמלכות ה' עלאה וה' תתאה, משום ששוין זו לזו. ה' עליונה, הסו"ה, קול גדול ולא יסף, כי המבועים שלה אינם פוסקים לעולם. כי היא עס אבא, שהוא חכמה, בווג דלא פסיק לעלמין. וכל אלו הקולות נמצאו שמה בעת שניתנה התורה לישראל שה"ס ד' קולות דז"א, כולם יצאו מהקול ההוא הפנימי, של הכל, שהוא בינה, משום שבו תלוי הדבר. כי הם נאצלו מן הבינה.

(כג) אמר ר' יוסי וכו': אר"י, מקו ולא תתאוה, כיון שכתוב, ולא תחמוד הרי די בזה. אמר לו אשרי הם צדיקי אמת, החמדה היא מדרגה אחת, התאוה היא מדרגה אחת. חמדה פירושו, שאם יוכל, ילך לקחת אותה, כי משום אותה החמדה שאחזה אותה, ילך לעשות מעשה. תאוה אינו כך, אלא אפילו שלא יקח דרך ללכת אחריה, נחשב גם כן לתאוה. וכבר א"ל

(כב) האי דאקרי משנה תורה וכו': זו שנקראת משנה תורה, משה מפי עצמו אמרם. וכבר העמידו הדבר, ושואל, למה הוא כך. ומשיב, אלא חכמה עלאה נקראת כלל התורה, וממנה יוצא הכל אל הקול הפנימי ההוא, שהוא הבינה. אח"כ מתישב הכל ונאחו במקום שנקרא עץ החיים, שהוא ז"א, שנקרא משה, ובו תלוי כלל ופרט, דהיינו תורה שבכתב, שהוא ז"א שנקרא כלל, ותורה שבעל פה, שהיא המלכות שנקראת פרט. וכן הם נקראים תורה ומשנה (דערי דף רס"א ע"א)

העמידו החברים.

(כד) א"ל רבי יוסי, אמאי לא כתיב ולא תרצח, כהני אחריני. א"ל בגין דדרגא דדינא בגבורה תליא, ולא באתר דרחמי, בגיכ לא תרצח לא כתיב ביה ואו. ובגין דבעיין ה' ווין אתוסף ואיז ולא תתאוה, דהא בלא תרצח לא בעי למשרי ואיז, ואתוסף הכא.

(כה) שמע ר' פנחס דיתיב אבתריה, ונשקיה. בכה וחייך. אמר גור אריה, לית מאן דקאים קמייהו, מאן יכיל לקיימא קמיה ואבוה בעלמא. זכאה חולקיהון דצדיקייא, וזכאה חולקי בהאי עלמא, ובעלמא דאתי, דזכינא להאי. על דא כתיב, (ז) יראו צדיקים וישמחו.

(כו) ר' אלעזר פתח ואמר, (ח) קרב אתה ושמע וגו'. ת"ח, בשעתא דאתייהבת אורייתא לישראל, (ט) כלהון קולות אשתכחו. וקב"ה יתיב על כורסייא, ודא מגו דדא אתחזי, ומלולא דדא נפיק מגו עלאה דעליה, ודא הוא רזא דכתיב, (י) פנים בפנים דבר יי' עמכם ה בהר מתוך האש, דמלולא נפקא, ומליל מגו אשא ושלחובא, דדחי ליה לבר, בדפיקו דרוחא ומייא, דיהבין חילא. דאשא ורוחא ומייא, מגו שופר, דאיהו כליל לכלהו (י) נפיק. וישאל אתרחיקו מדחילו דא.

(כז) ובג"כ, ואת תדבר אלינו, לא בעינן בתוקפא עלאה דלעילא, אלא מאתר דנוקבא ולא יתיר, ואת תדבר אלינו וגו'. אמר משה ודאי חלשתון חילא

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ח) (איוב כב). (צ) לך מו צ"ג. (ק) יתרו עז צ"ד צ אמר. ק כלהו. ר ל"ג בהר מתוך האש. ז"ח מד ט"ז מה ט"ב ש"ג. • ל"ג נפיק.

מאמר

הסולם

קול דברים

התורה לישראל, כל הקולות נמצאו דהיינו מבינה ומז"א וממלכות, שבינה נקראת קול פנימי, וז"א קול חיצוני, והמלכות קול דברים. והקב"ה ישב על הכסא, שהוא מלכות, וזה מתוך זה נראה, שהז"א נראה מתוך המלכות, והדיבור של זה, של המלכות, יצא מתוך העליון שעליו, שהוא ז"א, וזהו סוד שכתוב, פנים בפנים דבר ה' עמכם מתוך האש. שז"א ומלכות היו פב"פ, והדיבור יוצא ודיבר מתוך האש והשלבת, שהוא קו שמאל, שדחה הדבור לחוץ, מז"א, על ידי הדפיקה של רוח ומים, שהם קו אמצעי, וקו ימין, הנותנים כח אל השמאל, ונמצא הדבור שהיא המלכות יוצא מכל ג' הקוין דז"א. כי אש רוח ומים, שהם ג' קוין דז"א יצאו מן השופר, שהוא בינה, שהוא הבינה, כולל את כולם. וישאל אתרחיקו מתוך היראה הזו.

(כז) ובג"כ ואת תדבר וכי: ומשום זה משום היראה כנ"ל, אמרו ישראל למשה ואת תדבר

(כד) א"ל רבי יוסי וכו': א"ל ר"י, למה לא כתוב ולא תרצח עם ו' תחילה, כמו אלו האחרים. אמר לו, משום שהמדרגה של רציחה היא דין, ותלויה בגבורה, בקו שמאל, ולא במקום הרחמים, שהוא ז"א שנקרא ו', וע"כ בלא תרצח לא כתובה בו ו'. ומשום שצריכים ה' ויין, כנגד חג"ת נ"ה, נתוסף ו' אצל ולא תתאוה, כי בלא תרצח לא צריכה ה' לשרות בו, משום שהוא בגבורה, כנ"ל ע"כ נתוספה ה' כאן.

(כה) שמע רבי פנחס וכו': שמע ר"פ שישב אחרי ר' אלעזר, ונשקו. בכה וצחק. אמר על ר' אלעזר, גור אריה, אין מי שיעמוד לפניו, מי יוכל לעמוד לפניו ולפני אביו, בעולם. אשרי חלקם של הצדיקים ואשרי חלקי בעולם הזה ובעולם הבא, שזכיתי לזה. על זה כתוב, יראו צדיקים וישמחו.

(כו) ר' אלעזר פתח וכו': רא"פ ואמר, קרב אתה ושמע וגו'. בוא וראה בשעה שנתנה (דפו"י דף רס"א ע"א)

דילי, חלשתון חילא אחרא, דאלמלא לא אתרחקו ישראל, ה וישמעון כל
 (ה) ההיא מלה א כד בקדמיתא, לא הוה יכול עלמא למהוי חריב לבתר, ואינן
 הוו קיימין לדרי דרין.

כח) דהא בשעתא קדמיתא מתו. מ"ט. בגין דהכי אצטריך, דהא
 אילנא דמותא גרים. לבתר דחיי ב וקמו וקא סגו, ג ובעא קב"ה לאעלא לון
 לאילנא דחיי, דקאים על ההוא אילנא דמותא, בגין למהוי קיימין לעלמין,
 ז אתרחק ולא בעון, כדן אתחלש חילא דמשה עלייהו, ואתחלש חילא אחרא.
 אמר קב"ה, אנא בעינא לקיימא לכו באתר עלאה, ולא תדבקא בחיים, אתון
 בעיתון אתר דנוקבא שריא. ה ובג"כ, לך אמור להם וגו'. כל חד יהך לנוקביה,
 ויתיחד בה.

כט) ועם כל דא, כיון דישראל לא עבדו, אלא בדחילו עלאה דהוה
 עלייהו, לא אתמר עלייהו, אלא מי יתן והיה לבבם זה להם וגו'. מכאן אוליפנא,
 כל מאן דעביד מלה, ולבא ורעותיה לא שוי לסטרא בישא, אע"ג דאיהו ביש,
 הואיל ולא עביד ברעותא, עונשא ו לא שריא עליה. ולא כב"נ אחרא. וקב"ה
 לא דאין ליה לביש.

ל) ואתה פה עמוד עמדי. מהכא, אתפרש מכל וכל, מאתתיה,

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ה ואשמעון. א ל"ג כד; כדבקדמיתא. ב ל"ג וקפו.
 ג ובעאן לאעלאה לאילנא ול"ג קב"ה לאעלא לון.
 ד אתרחקו. ה ל"ג ובג"כ; בג"כ ו ל"ג לא

ו) להלו כי תצא אות סט צ"ל.

קול דברים

הסולם

מאמר

ואתם רוצים את המקום שהנוקבא שורה בו.
 ומשום זה, לך אמור להם שובו לכם לאהליכם.
 כל אחד ילך לנוקביה, ויתיחד בה. כיון שירדו
 לעלמא דנוקבא.

תדבר אלנו. שאמדו, אין אנו רוצים בתוקף
 העליון שלמעלה, דהיינו מז"א, אלא ממקום
 הנוקבא, שהיא המלכות, ולא יותר. וז"ש, ואת
 תדבר אלינו וגו'. אשר את רוח על הנוקבא.
 אמר להם משה, ודאי החלשתם הכח שלי,
 והחלשתם כח אחר, של המלכות. כי לולא לא
 נתרחקו ישראל, והיו שומעים כל אלו הדברים
 מז"א, כבתחילה, לא היה העולם יכול אחר כך
 להתחרב, וישראל היו חיים לדורי דורות.

כט) ועם כל דא וכו'; ועם כל זה, כיון
 שישראל לא עשו זה אלא מחמת יראה עליונה
 שהיתה עליהם, לא נאמר עליהם, אלא, מי
 יתן והיה לבבם זה להם ליראה אותי וגו' מכאן
 למדנו, שכל מי שעושה דבר ואינו משיב לבו
 ורצונו לצד הרע, אע"פ שהדבר הוא רע, כיון
 שלא עשה ברצון, אין עונש שורה עליו, ואינו
 כאדם אחר העושה ברצון, והקב"ה אינו דן
 אותו לרע.

כח) דהא בשעתא קדמיתא וכו'; כי
 בשעה הראשונה, אחר ששמעו דבור הראשון,
 מתו. מהו הטעם, משום שכך צריך, כי אילן
 המות, שהיא המלכות, גרם להם. ואח"כ חזרו
 לתחיה, וקמו ונתגדלו, דהיינו שהשיגו המוחין
 דגדלות, ורצה הקב"ה להכניסם, לעץ החיים
 שהוא ז"א, העומד למעלה מאילן המות הזוא,
 כדי שיהיו חיים לעולם, הם נתרחקו ולא רצו,
 כנ"ל, אז נחלש כחו של משה שעליהם, ונחלש
 כח אחר, של המלכות, אמר הקב"ה, אני רוצה
 לקיים אתכם במקום עליון, שתדבקו בחיים,
 (ספרי וף רס"א ע"א * וף רס"א ע"ב)

מאמר ואתה פה עמוד עמדי
 ל) ואתה פה עמוד עמדי: מכאן נשמע
 שנפרד מכל וכל מאשתו, ונתדבק ונתעלה
 במקום אחר של עולם הזכר, ולא בנוקבא.
 אשרי חלקו של משה הנביא הנאמן שזכת
 למדרגת עליונות מה שלא זכה אדם אחר
 לעולם

ואתדבק ואסתלק באתר אחרא דדכורא, ולא בנוקבא. זכאה חולקא דמשה נביאה מהימנא, דזכה לדרגין עלאין, מה דלא זכה בינ אחרא לעלמין. על דא כתיב, **ט** טוב לפני האלהים ימלט ממנה. מאי טוב. דא משה. דכתיב **ח** כי טוב הוא. ובגין דהוה טב, **ז** סליק לדרגא אחרא עלאה. וע"ד כתיב, **א** כי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קדש הוא, עומד עליו דייקא. מ"ט. בגין כי טוב הוא, וטוב הוא דכורא.

לא **ח** ואי תימא, דהא אמר רבי יהודה, **ט** הא דוד דכתיב ביה **ט** טוב, כד"א **ב** וטוב ראי, אמאי לא הוה יתיר. **כ** א"ל וטוב ראי כתיב. טוב ראי, דא דאיהו חיזו לאסתכלא, הכי הוה דוד. טוב **כ** ראי, הוה טוב דאיהו חיזו. ובמשה כתיב טוב הוא ממש, והכא טוב ראי. ועם כל דא, בתרווייהו הוה אחיד, דהא דא בדא אחיד. ומשה לבתר דהוה טב, סליק למהוי גופא איש. **ט** **ט** איש האלהים, **ד** והאיש משה ענו מאד.

לב אמר רבי יהודה, בכל עובדוי, בעי בינ לשואה לקבליה לקביה, והא אוקימנא מלה. רבי יהודה לטעמיה, דא"ר יהודה, האי מאן דאזיל בארחא, יכוין לתלת מלין, ועילא מנהון צלותא, **נ** ואע"ג דצלותא יתיר עלאה מכלא, תרי חברי או תלתא **ס** דלעאן במלי **ע** דאורייתא. דהא לא מסתפי, בגין דשכינתא אשתתפא בהדייהו.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ט (קהלת ז) אמור קיט צ"ב. ז"ח פא ט"ג ש"ט. **ח** (שמות ב) שמות נח צ"ש. **א** (שם ג) בשלח קסז צ"ג. **ב** (ש"א טז) יתרו כח צ"א. **ג** (דברים לג) ויתו קעז צ"א. **ד** (במדבר יב) תזריע לט צ"ט. **ז** וסליק. **ח** ואתמר. **ט** הוא. **י** מוסיף כי טוב. **כ** אלא. **ל** מראה הוה טב. **ט** ל"ג איש האלקים. **נ** ועלאת מכלהו חבריא במלי דאורייתא דהא שכינתא אשתתפא. **ט** ל"ג דלעאן. **ע** באורייתא.

ואתה פה עמוד עמוד

הסולם

מאמר

טוב. ובמלכות שנקראת מראה, כי זה אתח בזה, כי יסוד ומלכות הס תמיד אחזיט זה בזה, אלא שעיקרו היה בבחינת מלכות, ובה נשאר, ומשה, אחר שהיה טוב, שהוא יסוד דז"א, עלה להיות בבחינת גוף, שהוא ז"א עצמו, הנקרא איש. שכתוב, איש האלקים. והאיש משה ענו מאד.

לב אמר ר' יהודה וכו': אר"י, בכל מעשיו צדיק האדם לשום כנגדו את הקבי"ה, וכבר העמדנו הדבר. ר' יהודה הולך לטעמו, שאמר ר' יהודה, כל מי שהולך בדרך, שמתירא מפני לסטיס, יכוין לג' דברים, לדורון ולתפלת ולמלחמה, כמו יעקב, בשעה שהיה מתירא מפני עשו (כמ"ש להלן) אות קע"א והחשוב מהם, היא תפלה. ואע"פ שהתפלה חשובה יותר, שני חברים או שלשה שעוסקים בדברי תורה, הוא עוד יותר חשוב מכל. כי אינם מתיראים מפני לסטיס, משום שהשכינה מחוברת עמהם מחמת שעוסקים בתורה.

לעולם. על זה כתוב, טוב לפני האלקים ימלט ממנה. מהו טוב. זהו משה, שכתוב בו, כי טוב הוא. ומשום שהיה טוב, עלה למדרגה אחרת עליונה, שהיא מדרגת ז"א, וע"כ כתוב, כי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קדש הוא. עומד עליו, הוא בדיוק, ומה הטעם כתוב בו עמידה, משום, כי טוב הוא, וטוב הוא זכר, שהוא יסוד ז"א, ובזכר נוהג עמידה.

לא ואי תימא דהא וכו': ואם תאמר, הרי אמר ר' יהודה, שדוד כתוב בו טוב, כמש"א וטוב רואי. וא"כ למה לא עלה יותר, דהיינו למדרגת ז"א, כמו משה, אמר לו, וטוב רואי כתוב, טוב רואי היינו, אשר המראה להסתכל שה"ס המלכות, שנקראת מראה, היתה טוב, כך היה דוד טוב רואי, שהמראה שלו היה טוב. ובמשה כתוב, טוב הוא, דהיינו הוא ממש. וכאן נאמר רק וטוב רואי. ועם כל זה היה אתח דוד בשניהם, דהיינו ביסוד שנקרא (דפרי דף רס"א ע"ב)

לג) ר' אלעזר ור' חייא הוּ אולי בארְחא, אִיר ז אלעזר כתיב, ויעש יי אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור. וכי עד ז השתא פשיטי הוּ מהוּא עור. אין. אלא מאני לבושי יקר הוּ. אִיל ר' חייא, אי הכי ז לא אתחזון להו אפילו כתנות עור. וכי תימא ז דעד לא חאבו אלבישו להו, ת לא. אלא לבתר דחבו כתיב, ויעש יי אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם ז וגר. לד) אִיל, הכי ז הוא ודאי, בקדמיתא הוּ כגוונא דלעילא, ומתפשטן מן גווני דלתתא, והוה נהורא דלעילא אסחר עליהו. ולבַתר דחבו, אהדר לון בגווני דהאי עלמא, ואעבר מנייהו גווני דלעילא. מה כתיב. ויעש יי אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם מגוונא דהאי עלמא. כתיב ז ואת אהרן ואת בניו תקריב והלבשתם כתנות, התם כגוונא דלעילא. הכא כגוונא דלתתא. התם כתנות שש, הכא כתנות עור. ואע"ג דאיהו ז הכי, שפירא דאינון לבושינן סליק על כלא.

לה) ז ותפקחנה עיני שניהם ז ב) בטיפסא דהאי עלמא, מה דלא הוה קודם, דהוּ משגחין ופקחין לעילא. לזמנא דאתי כתיב, ז והולכתי עורים בדרך לא ידעו וגר. זמין קב"ה לאפקחא עיינין דלא חכימין, ולאסתכלא

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ה) (בראשית ג) ב"א רלט צ"ה. ו) (שמות כט).
ז) (בראשית ג) ב"א רלט צ"א. ת"ז בהקדמה יא.
ח"ט צג: תס"ה צו. תס"ט צט: ז"ח צא ט"ב שמי"ד.
ז) (ישעיה מב) שלח ריא צ"צ.

דרך אמת ז בציור דפוס של זה העולם הנחגתו ומטשלתו.

כתנות עור

הסולם

מאמר

שהיה להם מז"א, מה כתוב, ויעש ה' אלקים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם, כעין עולם הזה. כתוב, ואת אהרן ואת בניו תקריב והלבשתם כתנות. שם היה כעין של מעלה. דהיינו מבחינת אור ז"א, וכאן, בכתנות עור של אדם הראשון, היו כעין שלמטה, לפיכך שם נקראים כתנות שש, הרומז על ז"א, שהוא נקרא שש. ע"ש ו"ק, וכאן כתנות עור. שהם מבחינת המלכות הנקראת עור, שהיא בחינת עולם הזה. ואע"פ שהוא כך, היופי של אלו הלבושים, היה עולה על הכל.

לה) ותפקחנה עיני שניהם: היינו שנפקחו עיניהם בטופס של עולם הזה, דהיינו בציור הרגיל בעולם הזה. מה שלא היה מקודם. שהיו משגיחים ופקחים למעלה. בעולם העליון. לעתיד לבא, כתוב והולכתי עורים בדרך לא ידעו וגר. כי עתיד הקב"ה לפקוח עינים שלא היו חכמות. שיסתכלו בחכמה עליונה, ולהשיג מה שלא השיגו בעולם הזה, כדי שיכירו את רבונם. אשריהם הצדיקים שיוכו לחכמה ההיא. שאין

מאמר כתנות עור

לג) ר' אלעזר ור' חייא וכו': ר"א ור"ת היו הולכים בדרך. א"ר אלעזר, כתוב, ויעש ה' אלקים לאדם ולאשתו כתנות עור. וכי עד עתה היו מופשטים מעור ההוא. ומשיב, כן, שעד עתה לא היו להם אלו כתנות עור, כי כלי לבושי יקר היו. אמר לו ר' חייא אם כן, לא היה ראוי להם, אפילו כתנות עור, מאחר שחטאו בעץ הדעת. ואם תאמר שמטרם שחטאו הלביש אותם כתנות עור, אינו כן, אלא לאחר שחטאו כתוב, ויעש ה' אלקים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם.

לד) א"ל חכי הוא וכו': אמר לו, כך הוא ודאי שלאחר החטא היה. אלא בתחילה היו מלובשים כעין של מעלה דהיינו בוהר העליון של ז"א, והיו מופשטים מן הגוונים שלמטה, של עולם הזה, והיה אור העליון מסבב אותם, ואחר שחטאו, התזיר אותם בגוונים של עולם הזה, והעביר מהם הגוונים של מעלה. (דפריי דף רס"א ע"ב)

בחכמתא עלאה, ולא תדבקא במאי דלא אתדבקו בהאי עלמא, בגין דינדעון למאריהון. זכאין אינון צדיקיא, דיזכון לההיא חכמתא, דלאו חכמתא כההיא חכמתא, ולאו ידיעה כההיא ידיעה, ה ולאו דבקותא ג כההיא דבקותא. (לו) עד דהוו אזלי, ו חזו אינון לסטים אזלי ז בתרייהו, לאקפחא לון. אסתכל בהו ר' אלעזר, אתו תרין חיון ברא וקטלי לון. אמר ר' אלעזר, בריך רחמנא דשיזבון, קרא עלייהו, ט בלכתך לא יצר צעדך ואם תרוץ לא תכשל, וכתוב י כי מלאכיו יצוה לך וגו'. וכתוב ט כי בי חשק ואפלטוהו. (לז) תאנא ברזא עלאה בספרא דצניעותא, ג' חללין דאתון רשימין, אתגליין בה בגולגלתא דזעיר אנפין. ותנינן, ג' מוחי אינון, דסתימו באינון חללין. ה ומשירותא דמוחא עלאה סתימאה דעתיקא קדישא ט דאתמשיך בההוא זיא, אשתכחו ד' מוחי. ואלין ד' מוחין, ו משתכחין ומתפשטין כ בכל גופא ואינון ד' ריהטי, דארבע בתי דתפילין, דאנח קביה. (לח) ו ובג"כ בעי בר נש לאנחא בכל יומא, בגין דאינון שמא קדישא עלאה באתווי רשימן, דכתוב ט וראו כל עמי הארץ כי שם יי גקרא עליך. ותנון, שם יי ממש, ואלין תפלין ט דרישא.

חלושי גרסאות

מסורת הזוהר

ט גמשלי ד' משפטים קיז צ"ש. י (תהלים צא) ה ודבקותא וליג ולאן. ו הו. ז בהדיהו. ח וממשיכתא. ט אשתכחו ד' מוחי בההוא זיא וליג דאתמשיך. י דינא לית כתראי מכל כתרי מלכא. כ בכלא וליג גופא. ל דבעי וליג ובג"כ. ט מוסיף דרישא מוחא עלאה דאתמשיך במוחא תתאה אקרן תרי מוחי ואינון דכתיב חכמות ומתפרשן כחד. דרך אמת ג כאותה השנה שהשיגו כבר אלג יוסיפו השנה על השנה ותשלא הארץ דעת.

ד פרשיות התפלין

הסולם

מאמר

העליון הפתוס דעתיקא קדישא, כלומר, מהתפשטות הראשון של מוחא סתימאה דאיא, שהתפשטות זו נקראת אבא ואמא עלאין (כנ"ל בראשית א' דף ח' ד"ה וכדן ע"ש) שנמשך במוחין של זיא ההוא, נמצאים ד' מוחין, שהם חכמה בינה, וימין דעת, שה"ס ת"ת, ושמאל דדעת שה"ס מלכות (כנ"ל באדרא רבא אות קפ"ט ע"ש) ואלו ד' מוחין נמצאים בראש זיא, ומתפשטים בכל הגוף, והם ד' פרשות שבד' בתים של התפלין, שהקביה מניחם. ריהטי פירושו פרשות לפי הענין.

שאיין חכמה כאותה החכמה, ואין ידיעה כאותה הידיעה, ואין דבקות כאותה הדבקות. (לו) עד דהוו אזלי וכו': בעוד שהיו הולכים, ראו אשר לסטים הולכים אחריהם לשדוד אותם. הסתכל בהם ר' אלעזר. באו ב' חיות השרה והרגו אותם. אמר ר' אלעזר ברוך הרחמן שהצילנו. קרא עליהם, בלכתך לא יצר צעדך ואם תרוץ לא תכשל. וכתוב, כי מלאכיו יצוה לך וגו'. וכתוב, כי בי חשק ואפלטוהו.

מאמר ד' פרשיות התפלין

(לו) תאנא ברזא עלאה וכו': למדנו בסוד העליון, בספרא דצניעותא, (אות כ"ז) ג' חללים של אותיות רשומות, שהם יהו דהויה, מתגלים בגולגלתא דזיא, ולמדנו ג' מוחין הם, שהם חכמה בינה דעת, הסתומים באלו החללים, החללים הם כלים, והמוחין הם האורות המתלבשים בהם. ומתחילת מוח (דפו"י דף רס"ב ע"א)

לט) ר' יצחק אמר, הוא דכתיב, **ט** קדש לי כל בכור, **י** דא היא כתרא דכליל ואסתים כל אינון אחרנין. **ט** משיכותא דלעילא סתימא **י** ביה. ודא אקרי פטר כל רחם, פתיחותא דכל משיכותא **י** דרחמי, **י** ונהירו דלעילא. **מ** אמר ר"ש, וסתים ביריד דשמא קדישא. **ט** ודא חד ביתא דתפלין, דהוא קדש לי כל בכור סתם. **ת** מוחא עלאה, **א** חכמה. **מא**) ביתא תניינא, והיה כי יביאך **ב** יי. א"ר יהודה מוחא דתרעין נפקין לחמשין תרעין. תרעין סגיאי, ואינון לקבל **ג** זמנין סגיאי דכתיב **ט** אשר הוצאתיך מארץ מצרים. **ס** הוציאך יי ממצרים. ואדכר **ה** זמנין סגיאי דזכרנא דמצרים. ואינון חמשין לקבל חמשין. **מב**) ותנינן בספרא דרב המנונא סבא, דאמר תרעין סגיאי דלעילא ותתא, **ד** תבר קב"ה, דהוו סתימין ומתקטרין בשלשליהון, בגין לאפקא להו **ה** לישראל. דהא מאלין תרעין דההוא מוחא, מתפתחי **ו** ומשתרו כל שאר תרעין. ואלמלא **ז** דאתעררו ואתפתחו אינון תרעין דהאי מוחא, לא הוו מתפתחין אינון אחרנין למעבד דינא, ולאפקא לון לישראל מן עבדותא. **מג**) וכלא סתים בהאי דאקרי אימא עלאה, דמנה אתער חילא לאימא תתאה. ומאי איהו. דכתיב בה **ט** ולאמי אלי האזינו. אל תקרי לאומי, אלא

חלופי גרסאות

מסורת הנהר

ס (שמות יג) בא נו צ"ד. **ו** (שם כ) יתרו צח צ"ב. **נ** דהיא וליג דא. **ס** משרייתא; משריותא; מוסיף כל **ט** (שם יג) ויהי כ צ"ג. **ע** (ישעיה נא). בכור (כל בכור) סתם לאעלאה משיכותא. **ע** דכלא. **צ** ל"ג דרחמי. **ק** ויסודא. **ר** ואמר. **ש** יו"ד. **ת** אבא. **א** חד. **ב** מוסיף הוי"ה אלפיך. **ג** תרעין. **ד** אתבר. **ה** מוסיף לישראל לכר. **ו** ומתקטרי. **ז** דאהבור. **ח** דאמת **ז**] פעמים רבות הוזכר יציאת מצרים בתורה והם חמשים כנגד חמשים שערי בינה ואע"פ כשנדקדק ישנו יותר בכר תרצט בעל הפרוט בשער השערים ע"ן שם ביאור כל זה והענין בביאור רחב ולעי בפ' אמור.

ד פרשיות התפלץ

הסולם

מאמר

מארץ מצרים, הוציאך **ו** ממצרים. והרבה פעמים נזכר זכר יציאת מצרים, הם חמשים פעמים. כנגד חמשים שערי בינה. כי יציאת מצרים היתה בהארת הבינה, וע"כ הם חמשים, כנגד חמשים שעריה. **מב**) ותנינן בספרא דרב וכר: ולמדנו בספרו של רב המנונא סבא, שאמר, שערים רבים שלמעלה ושלמטה, שהיו סתומים וקשורים בשלשלאות, שיבר הקב"ה כדי להוציא את ישראל ממצרים, כי מאלו שערים של מוח בינה ההוא, נפתחו והותרו כל שאר השערים, הסתומים הנ"ל. ולולא שנתעוררו ונפתחו השערים של מוח בינה הוה, לא היו נפתחים שערים האחרים הסתומים לעשות דין במצרים, ולהוציא את ישראל מן העבדות. שמשוט זה נזכרו חמשים פעמים יציאת מצרים, שהיו ע"י חמשים שערי בינה. **מג**) וכלא סתים כחאי וכר: הכל סתום

לט) ר' יצחק אמר וכר: רי"א היינו שכתוב, קדש לי כל בכור, זו היא ספירה, הכוללת וסותמת כל אלו האחרות. דהיינו ספירת החכמה, שכוללת בתוכה כל הספירות, המשכת אגר שלמעלה, סתומה בה. וזו נקראת פטר כל רחם, שהיא פתיחת כל המשכת הרחמים ואור העליון. **מ**) אמר ר"ש וסתים וכר: אר"ש, וספירת החכמה הזו, סתומה בה"י של שם הקדוש הוי"ה, וזו היא בית אחד של התפלץ, שהוא קדש לי כל בכור, בכור סתם, הוא מוח העליון, חכמה. **מא**) ביתא תניינא והיה וגו': הבית השני של התפלץ, הוא, והיה כי יביאך ה', א"ר יהודה, הוא מוח, ששעריו יוצאים לחמשים שערים, דהיינו בינה, המתפשטת לחמשים שערי בינה. אלו שערים הרבים הם כנגד הרבה פעמים שכתוב אשר הוצאתיך (דט"ו דף רט"ב ע"א)

לאמי. דלא זו קביה מחבבה לכנסת ישראל, עד דקראה אמי. והאי נפקא מאימא עלאה, דהיא ביתא תניינא, דאקרי ה' דשמא קדישא, דאתפתחא לחמשין תרעין. ומהאי נפק רוחא לחד נוקבא דפרדשקא דחוטמא.

מד) ותנינן, יובלא דנפקין • ביה עבדין לחירו, בהאי מוחא אתאחד. • ואינון חמשין שנין דיובלא. ואינון חמשין יומין דחושבנא דעומר, כ ביה אתאחדו. דבהו ניחין רוחי דעבדין, ל ומפקי רוחיהון לנייחא. כמה דכתיב, • ביום הניח יי לך מעצבך ומרגזך ומן העבודה וגו'. ובגין כך, ה' ניחא • דרוחא, ולאפקא רוחא לחירו. והאי ביתא יציאת מצרים בה תלייא, ובאת ה' דשמא קדישא, כמה דאתמר. ע"כ כללא • דייה דשמא קדישא.

מה) ת"ח, מסטרא דאבא נפיק חסד. מסטרא דאמא נפיק גבורה. וכלא אחיד קודשא בריך הוא, • ומתעטר בהו, את וא"ו.

מו) • • ביתא תליתאה שמע ישראל • ישראל סבא. ואהבת את יי אלהיך. תאנא ר"ש, דא הוא רזא עלאה, דישראל • עלאה אתעטר בסטרא דאבא. ומאי איהו. אברהם. ואתעטר בסטרא דאימא. ומאי איהו. יצחק.

תלופי גרסאות

מסורת זוהר

9) (שם יד) ב"ב קכו צ"ב. ח שמא ולי"ג ה' ט בה' י דאינון. כ ואתאחדו בית. ל ומפיק רוחיה. ט ברוחא נ לי"ג דייה. ט ומתעטרא. ע לי"ג ביתא. פ לי"ג ישראל. צ לי"ג עלאה.

ד פרשיות התפלין

הסולם

מאמר

כאן, דהיינו בב' בתים הראשונים דתפלין, הם כלל י"ח של השם הקדוש. מה) תא חזי מסטרא וכו': בוא וראה מצד אבא, שהוא חכמה, יוצא חסד, ומצד אמא, שהיא בינה, יוצאת גבורה, והכל אוחו הקב"ה, שהוא ז"א, ומתעטר בהם, שהוא אות ו'. כי ז"א, הוא קו האמצעי הכולל לימין ושמאל, שהם אבא וחסד שבימין, ואמא וגבורה שבשמאל.

מו) ביתא תליתאה שמע וגו': הבית השלישי של התפלין הוא שמע ישראל, שהוא ישראל סבא, עט ואהבת את ה' אלקיך. תאנא ר' שמעון, זה הוא סוד עליון, שישראל העליון, שהוא ז"א, נתעטר מצד אבא, ומה הוא. הוא אברהם. ונתעטר מצד אמא, ומה הוא. הוא יצחק.

פירוש. הקו האמצעי המכריע ומיחד את אבא ואמא, ה"ס ז"א שעלה ונעשה לדעת בין או"א. וז"ש שמע ישראל ישראל סבא. שפירוש, ישראל העליון שעלה להיות דעת, לאבא ואמא. וכיון שהוא מיחד או"א, ע"כ הוא כלול משניהם. והתכללותו מאבא ה"ס הימין דדעת, ונקרא חסד, שהוא אברהם. והתכללותו מצד אמא, נקראת גבורה. שהוא יצחק. וז"ש. אתעטר

סתום במוח בינה הזה, הנקרא אמא עלאה, שממנה נתעורר כח לאמא תתאה, שהיא מלכות. ומה היא. היינו שכתוב בה, ולאמי אלי האזינו. אל תקרי לאומי אלא לאמי, כי לא זו הקב"ה מחבבה לכנסת ישראל, שהיא המלכות עד שקראה אמי. דהיינו עד שהמלכות קיבלה אורות דאמא עליונה, כי אורות אלו יוצאים מאמא עליונה, שהוא הבית השני של התפלין, שנקרא ה' של השם הקדוש הויה, שנפתחה לחמשים שערים. וממוח הזה יוצא רוח לנקב אחד של חלון החוטם דז"א (ע"י לעיל באדרא רבא אות רל"ד בהסולם).

מד) ותנינן יובלא דנפקין וכו': ולמדנו יובל, שבו יוצאים העבדים לחירות, מתאחד במוח בינה הזה, וחמשים שערי בינה, הם חמשים שנה של יובל, ואלו חמשים ימים של ספירת העומר, מתאחדים במוח בינה הזה, שבו נחים הרוחות של העבדים, ורוחם יוצא לחירות למנוחה. כמו שכתוב, ביום הניח ה' לך מעצבך ומרגזך ומן העבודה וגו'. ומשום זה, ה' ראשונה דהויה שהיא בינה, היא מנוחת הרוח ומוציא הרוח לחירות. והבית השני הזה של התפלין תלויה בו יציאת מצרים, ובאות ה' ראשונה של השם הקדוש, כמו שלמדנו. עד (דברי דף רס"ב ד"א) וף רס"ב ע"ג

מז) תנינן, ואהבת * מאן דרחים ליה למלכא, עביד יתיר טיבו חסד עם כלא. וחסד ר' יתירא, ההוא דאקרי חסד דאמת, דלא בעי אגר עליה, אלא בגין רחמימותא דמלכא, דרחים ליה יתיר, וברחימותא דמלכא תליא חסד. וע"ד אקרי ז) אברהם אוהבי. ובגין דרחים ליה יפיר, אסגי חסד בעלמא. וע"ד, * הכא ואהבת. וברחימותא תליא חסד, ודא היא ביתא תליתאה.

מח) ה ביתא רביעאה, והיה אם שמוע. השמרו לכם. וחרה אף יי. גבורה תקיפא, ודינא קשיא היא, ונפקת מסטרא דאימא עלאה. ותנינן, אע"ג דלית היא דינא, מסטרהא נפקא דינא, * גבורה עלאה. ואי תימא, והיה אם שמוע דלאו היא דינא. לית כתרא מכל כתרי מלכא, דלא יתכליל ב דינא ורחמי, כ"ש גבורה דאתכליל טב וביש.

מט) ואלין ארבעה נטיל לון וא"ו, ואתעטר בהו. ואלין אינון תפלין דאנח קב"ה. תנינן, האי וא"ו סליק ואתעטר בעטרוי, ואחיד להאי ולהאי, ואתעטר בכלהו, וע"ד וא"ו, אמצעיתא דכלא, דעילא ותתא, לאתזאה חכמתא שלימתא מכל סטרוי.

חלופי גרסאות

* מוסיף בגין דמאן. ר יקרא. ש ליג הכא. ת ליג ביתא. א מוסיף דנפק גבורה. ב טב וביש.

מסורת הזהר

ז) (ישעיה מא) ב"א קעו צ"א.

ד' פרשיות התפלין

שבדעת, הכלולה מאמא עלאה שהיא גבורה (כנ"ל אות מ"ו) ולמדנו, אע"פ שאמא אינה דין, הדין יוצא מצדה, שהיא גבורה עלאה, כלומר קו השמאל שבבינה, שהוא שורש כל הדינין דשמאל. ואם תאמר, והיה אם שמוע אינו דין, שהרי כתוב בו. גם כן ונתחיי מטר ארצכם בעתו וגו' ואכלת ושבעת. ומשיב, אין ספירה בכל ספירות המלך שלא תהיה כלולה מדין ורחמים, כל שכן גבורה שנכללים בה טוב ורע. וע"כ כתוב בוהיה אם שמוע, גם טוב, אבל בכלל היא דין קשה.

מט) ואלין ארבעה נטיל וכ"ו: ואלו ארבע פרשיות, שהן, חכמה, בינה, ימין דדעת, ושמאל דדעת, לוקח אותם ה', שהיא ז"א, ומתעטר בהם, דהיינו שנעשו לו מוחין. ואלו הם התפלין שמניח הקב"ה למדנו ו' זו שהיא ז"א עולה אל הבינה, ומתעטרת בעטרוי ו' ואוחז לנה ולנה. דהיינו לקו ימין שהוא חכמה שלה, ולקו שמאל שהוא בינה שלה. ומתעטרת בכלום, שמשום שיחד קו ימין ושמאל שבבינה ויצא שם ג' קוין שהם חכמה בינה דעת, זכה גם ז"א באותם ג' מוחין חביד ומתעטר בהם, כמ"ש לעיל (ב"א דף רפ"ז ד"ה תלת, ובאד"ר אות

הסולם

מאמר

אתעטר בסטרא דאבא, היינו מה שהרעת נכללת מצד אבא, ומאי איהו אברהם. שהוא חסד דרעת. וה"ס פרשת שמע עם ואהבת. אתעטר בסטרא דאבא, דהיינו מה שהרעת כלולה מאמא, ומאי איהו יצחק, שהוא גבורה שבדעת. וה"ס פרשת והיה אם שמוע, כמ"ש להלאה.

מז) תנינן ואהבת, מאן וכ"ו: למדנו, ואהבת, מי שאוהב את המלך עושה חסד ביותר, שעושה חסד עם הכל. וחסד יותר ההוא נקרא חסד של אמת, שאינו רוצה שכר בעד מעשיו, אלא עושה משום אהבת המלך שאוהב אותו ביותר. וע"כ באהבת המלך תלוי חסד. וע"כ נקרא אברהם אוהבי, שמשום שאהב אותו ביותר הרבה חסד בעולם. וע"כ כתוב כאן, בבית הג' דתפלין שהוא חסד, ואהבת, משום שבאהבה תלוי חסד. וזה הוה ג'ית השלישי שבתפלין.

מח) ביתא רביעאה, וז"ל וגו': הבית הרביעי של התפלין הוא והיה אם שמוע וגו'. השמרו לכם וגו' וחרה אף ה' וגו' שכל זה סורה על דין חוק, ודין קשה הוא, שיוצא מצד אמא עלאה, כלומר שהיא בחינת השמאל (דס"ו דף רס"ב ע"ב)

(ג) תאני ר' אבא, כתיב ה' רק באבותיך חשק יי'. ד מכאן אריש, אבהתא אינון רתיכא קדישא עלאה, וכתבי חשק יי'. תיה, כמה דאית רתיכא קדישא לתתא, כך אית רתיכא קדישא לעילא. ומאי ניהו, הא דאמרן, רתיכא קדישא כלא אקרי, וכלא אתקשר דא בדא, ואתעביד כלא חד.

(גא) רק באבותיך תלתא, ורתיכא ארבעה, ד' מגלן. דכתיב ה' ויבחר בזרעם אחריהם. מאי משמע. לאכללא בהו דוד מלכא, דאיהו רביעאה, ה' לאתתקנא ברתיכא קדישא. דתנינן, אבהתא תקונא ושלימותא דכלא, וגופא בהו אשתכלל ואתבני, ובהו אתאחיד. אתא דוד מלכא, ושכליל כלא, ואתקין גופא, ואשלמיה בהו. ואיר יצחק, כמה דזכו אבהתא לאתעטרא ברתיכא קדישא, כך זכה דוד ו' לאתתקנא בסמכא רביעאה דרתיכא.

(גב) איר יהודה, כתיב ביה בדוד, ה' והוא אדמוני עם יפה עינים וטוב ראי. מאי טעמא אדמוני. משום דחולקא דעדביה גרמא ליה. אדמוני דינא ודאי. עם יפה עינים, דינא ברחמי. כמה דכתיב ה' חסדי דוד הנאמנים. (גג) איר יצחק, חסדי דוד, באתריה אוקימנא. אלא והוא אדמוני,

חלופי גרסאות

(א) (דברים י' ויחי פ' צ"ב. ר' (שם). ה) (ש"א טז) ג בדפו"י כתבו שיך לפרשת עקב; ל"ג מכאן עד לעיל אות לא צ"ב ה) (ישעיה נה) תרומה רגז צ"ל. אות ג"ה. ד ל"ג מן מכאן עד ת"ה. ה לאתקנא. דרך אמת ה) ע"ין בפי ר"ז ע"ב (דפו"י). ו לאתקנא.

מסורת הוהר

ד פרשיות התפלין

הסולם

מאמר

המלך, שהוא הרביעי להתתקן במרכבה הקדושה. כי למדנו, האבות, הם תקון ושלמות הכל, והם גוף, דהיינו חג"ת דז"א הנקרא גוף, ובהם נשתכלל הגוף ונבנה, ובהם נתאחד. כלומר, שעיקר הגוף שהוא ז"א, הוא רק החג"ת שבו, שהם למעלה מחזה, הנקראים אבות. בא דוד המלך ושכלל הכל, התקין הגוף, והשלימו בהם. כי נעשה להם רביעי, שה"ס המלכות, המשלמת את ז"א, שנקרא גוף, ואמר ר' יצחק, כמו שזכו האבות להתעטר בהמרכבה הקדושה, כך זכה דוד להתתקן בעמוד הרביעי של המרכבה.

(גב) א"ר יהודה כתיב וכו': ארי, כתוב בו בדוד, והוא אדמוני עם יפה עינים וטוב רואי. מהו הטעם שנקרא אדמוני. הוא משום שחלק גורלו גרם לו, כי להיותו מרכבה למלכות היה בבחינת דין. כמו המלכות. אדמוני הוא ודאי דין. עם יפה עינים, היינו שהדין היה כלול ברחמים. כמ"ש חסדי דוד הנאמנים.

(גג) א"ר יצחק חסדי וכו': ארי, חסדי דוד הנאמנים ביארנו במקומו, ואינם רומזים על התכללות הדין בחסד. אלא הוא אדמוני, פירושו

אות קפ"א) כיון דתלת מחוד נפקי חד בתלת קיימא ע"ש וע"כ ה"ל שהיא ז"א, היא אמצע הכל, למעלה ולמטה, שהוא קו אמצעי למעלה בין ימין ושמאל דבינה, והוא קו אמצעי למטה בימין ושמאל של המוחין שלו עצמו, להראות שלמות החכמה מכל צדדיה, כי הכרעת קו האמצעי משלים החכמה מכל צדדיה.

(ג) תאני ר' אבא וכו': למד ר' אבא. כתוב רק באבותיך חשק ה'. מכאן אמר ר"ש, האבות הן המרכבה הקדושה העליונה. וכתוב חשק ה'. בוא וראה, כמו שיש מרכבה קדושה למטה, במלכות שהיא מחזה ולמטה דז"א, כך יש מרכבה קדושה למעלה, דהיינו מחזה ולמעלה דז"א, ומי הם, היינו זה שאמרנו, שהם האבות הנקראים חג"ת. והכל נקרא המרכבה הקדושה, כי הכל נקשר זה בזה ונעשו הכל אחד.

(גא) רק באבותיך תלתא וכו': שואל רק באבותיך חשק ה', שאמרת שהם המרכבה, אינם אלא שלשה, והמרכבה היא ארבעה, ומאין לנו הרביעי, ומשיב, שכתוב, ויבחר בזרעם אחריהם. שואל, מה זה משמע, ומשיב, שהכתוב הזה בא לכלול בהאבות את דוד (דפו"י דף רס"ב ע"ב)

כדאמרן. עם יפה עינים, אלן אבהתא. תיה, ירושלים וציון, דינא ורתמי.
ואעיפ כן כתיב, א עיר דוד היא ציון. וכתיב א בקרבך קדוש ולא אבא בעיר,
גשבע קב"ה שלא יכנס בירושלם של מעלה וכו'. אימתי. א"ר יהודה, כד
ז אתהדר מלכו בית דוד לאתריה לתתא.

נד) רבי יצחק אמר, ש דרשימא בתלת קשרי, ש דארבע קשרין,
רמיזא היא לתלתא, ורמיזא לארבעה. תלת ה הא דאמרן. ארבעה, למהוי רתיכא
קדישא כחדא. דהא הוא כללא דתקונא עלאה. ומהכא, מתפרשן ואתמשכן
תתאי בארחייהו, ברצועיהון. דתליין בהני שערי דרישא, דתליין בהו, ואתמשכן
מנייהו א כל אינון אחרנין, עד דאתקשרן . באתרייהו.

נה) תנינן, ר נטיל אינון עלאי דאמרן, ואלין תפלין דאנח קודשא
ברוך הוא. בגין כך בעי בר נש לאתפארא בהו, עליה כתיב א וראו כל עמי
הארץ כי שם יי נקרא עליך, שם יי ממש. ואלין אינון תפלין דרישא, תפלין
דרועא היא שמאלא, דאקרי עז, וירתא מעז, הה"ד א והיה לאות על ידכה
בה"א, והיא היא דאוקימנא. זכאה חולקהון א דישראל. וע"ד, היא בתראה
נטלא תפלין, דהיא שמאלא.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ז יתהור. ח ליב הא. ט בכל. י באתרייהו.

א) (מ"א ח). ב) (הושע יא) וירא קית צ"ב. ג) (דברים
כת) לעיל אות לח צ"ל. ד) (שמות יג).

ד טרשיות התפלין

הסולם

מאמר

מורה חג"ת ומלכות. וד' י' דשדי נמשכים
ברצועות התפלין, שקשר של ראש הוא ד'
וקשר של יד, הוא י'. והן תלויות בשערות
הראש, שתלויות בהן ונמשכות מהן כל אלו
מדרגות האחרות, שהן ד' י' דשדי, עד
שנקשרים במקומם. כי אחר שהן מקבלות
שפע משערות ראש הם נקשרים בש' דשדי
ונשלם השם שדי. וענין שערות ראש ע"י לעיל
(באדרא רבא דף קי"ח ד"ה וכד').

נה) תנינן ו' נטיל וכו': למדנו הו'
שהיא ז"א, לוקח אלו המוחין העליונים חב"ד
שאמרנו, והם התפלין שמניח הקב"ה. משום
זה, צריך האדם להתפאר בהם, כי התפלין
נקראים פאר, עליהם כתוב, וראו כל עמי
הארץ כי שם הויה נקרא עליך. שם הויה
ממש, שהם המוחין חכמה ובינה שהם י"ה
וימין ושמאל דדעת, שהם ו"ה. ואלו הם
תפלין של ראש. תפלין של הזרוע היא
שמאל, הנקרא עז, בסו"ה נשבע ה' בימינו
ובזרוע עזו, שימינו זה תורה חרוע עזו הוא
תפלין (ויחי כחילופי גרסאות אות ו') והמלכות
יורשת מז עז שהיט קו השמאל. ז"ש, והיה
לאות

פירושו כמו שאמרנו, שהוא דיו, עם יפה
עינים הם האבות. שהם חג"ת, שמאירים בג'
גוונים שבעין. בוא וראה, ירושלים וציון הם
דין ורחמים, ואעיפ כן כתוב עיר דוד היא
ציון. ללמד שהדין כלול ברחמים. וכתוב
בקרבך קדוש ולא אבוא בעיר. שאמרנו, שזה
רומז, שנשבע הקב"ה שלא יכנס בירושלים
של מעלה עד שיכנסו ישראל לירושלים של
מטה, שואל, מתי יהיה זה. א"ר יהודה כשתחזור
מלכות בית דוד למקומה למטה. אז יכנס
הקב"ה בירושלים של מעלה.

נד) רבי יצחק אמר וכו': רי"א, ש'
הרשומה בג' קשרים, דהיינו בג' ראשים, וש'
של ארבעה קשרים. דהיינו בד' ראשים. רומזת
לג' ורומזת לארבעה. ג' הוא זה שאמרנו,
דהיינו ג' אבות חג"ת, ארבעה, כוללת גם
המלכות, שיהיו מרכבה קדושה ביחד. כי
המלכות היא כלל של התקון העליון. כי מלכות
משלמת את ז"א, ומכאן מתפרשים ונמשכים
המדרגות התחתונות בדרכיהן ברצועותיהן.
כלומר שב' שינין הרשומים בצדי התפלין הם
ש' דשדי. שאחת מורה על חג"ת לבד, ואחת
(דטוי דף רס"ב ע"ב א) דף רס"ג ע"א

נו) כ למאן אינון אלין ארבעה, דאינון חד גופא, ועיד כלילן בחד, ומאן אינון. תפארת נצח הוד יסוד. והיא היא דיזכה, וכלהו אחידא, בה, בגין ׀ לאתברכא מנייהו, ׀ וכלילא מכלהו.

נז) איר חייא, אי הכי הא כתיב ה) וראית את אחורי, ותנינן דא קשר של תפלין. אמר ליה הא אוקמוה, ושפיר הוא, וכלא ברירא דמלה. ועיד מהאי תלייא רצועה חד לתתא, דהא מנה תליין תתאי, ואתזנו מנה. ועיד איתקרי אות. כד"א ה) זאת אות הברית. וכתיב ז) והיה לאות על ידכה בה' והא אוקמוה.

נח) ט) שמע ישראל. איר ייסא, ישראל סבא. ר' יצחק אמר עי ברבא, לאכללא שבעין שמהן, ׀ סהדותא דכלא שמע ישראל, כמה דכתיב, ט) שמעו שמים. וכתיב י) האזינו השמים. אוף הכא שמע ישראל. וכלא חד מלה הוא.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ח) (שמות לג) בא סט צ"פ. ו) (בראשית ט) נח צב צ"ג. ז) (שמות יג) לעיל אות נה צ"ד. ח) בא סז צ"ס. ט) (ישעיה א) ח"ג רפז: י) (דברים לב) ח"ג רפז: רפז:

ד' פרשיות התפלך

הסולם

כאמר

שאז היתה דלה וריקה מאור, מחמת שהחכמה שבה אינה מאירה בלי חסדים. כמיש בסולס. ופירוש הזה יפה היא וכולו בירורו של הדבר. וע"כ מזו. מתפלין של יד, תלויה רצועה אחת למטה, שזה מורה, שממנה תלוים התחתונים ונזונים ממנה. וע"כ נקראת אות, ע"ש שהיא דבוקה ביסוד, כש"א זאת אות הברית. וכתוב, והיה לאות על ידכה בה' יתרה. וכבר העמידוהו. משא"כ ממלכות דאחוריים שהיא קשר של ד', אין התחתונים יכולים לקבל ממנה. להיותה חכמה בלי חסדים. וע"כ היא נקראת ג"כ יבשה, בסוד ד' דאחד (כנ"ל בהקדמת ספר הוהר אות כ"ה).

נח) שמע ישראל אמר וכי: שמע ישראל, אמר ר' ייסא שהוא ישראל סבא כלומר, שכל היחוד של ה' אלקינו ה', הוא ב'ישויות', ר' יצחק אמר, ע' גדולה שבשמע, היא כוללת ע' שמות שה"ס השם ע"ב, שעקרו הוא ע' שמות, וב' סהדי. (כנ"ל בשלח אות קס"ג) שהוא עדות הכל. דהיינו המשכת הארת החכמה מעדן העליון, הנקראת עדות. שמע ישראל, כמו שכתוב, שמעו שמים. וכתוב, האזינו השמים. שפירושם שיהיו עדים, אף כאן שמע ישראל, מורה על סחין דעדות והכל הוא ענין אחד.

לאות על ידכה עם ה' יתרה. והיא הח' שהעמדנו, דהיינו המלכות. אשרי חלקם של ישראל. וע"כ ה' אחרונה, שהיא המלכות, לוקחת התפלין, שהיא שמאל. כי המלכות נבנית מקו שמאל. ע"כ לוקחת התפלין שבזרוע השמאלית.

נו) למאן אינון אלין וכי: שואל, למי הם אלו ארבע הפרשיות שהן גוף אחד, שע"כ כלולים בבית אחד, ומי הם. ומשיב. הם תפארת נצח הוד יסוד, דהיינו ד' הספירות שמחזה ולמטה דז"א, והם ה' של ידכה, שהיא המלכות, שכולם, כל ד' הספירות תנהי שמחזה ולמטה אחזים במלכות, כדי שתתברך מהם, וע"כ היא כלולה מכל ד' הספירות שמחזה ולמטה דז"א.

נז) א"ר חייא אי וכי: אר"ה, אם כן, הרי כתוב, וראית את אחורי, ולמדנו שזה קשר של תפלין, וכיון שכתוב בה ראייה, משמע שהיא מלכות (כז"ל ב"א אות ס"ט). ואתה אומר שתפלין של יד הם מלכות. אמר לו, הרי כבר העמדנו (לעיל בא אות רמ"ה רמ"ו) שתפלין של יד הם המלכות המתקשרת ב'י' שהוא יסוד דז"א. והקשר של ד' היא המלכות דאחוריים, שמבחינת מחזה ולמעלה דז"א, מטרס שקבלה החסדים דיסוד דז"א

(דפרי דף רס"ג ע"א)

(נט) ידִרֵד: רישא דכלא, בנהירו דעתיקא קדישא. והאי הוא דאקרי א"ב. אלהינו: עמיקתא דנחלין ומבוועין, דנפקין ונגדין לכלא. ידִרֵד: גופא דאילנא שלימו דשרשין. אחד: כנסת ישראל. וכלא חד שלימותא, ואתקשר דא בדא, ולא אשתכח פרוּדא, אלא כלא חד.

(ס) תני ר' יצחק, רתיכא קדישא עלאה, ארבע בתי דתפילין דאנח ר'. כמה דאתמר. רתיכא קדישא אחרא, ארבע אהרנין דכלילין בחד, דאנח ה' בתראה כמה דאוקמוה.

רעיא מהימנא

(סא) ט שמע ישראל יי אלהינו יי אחד, פקודא דא, ליחדא שמייה דקב"ה בכל יומא, דהא כמה דמייחדי שמא דקב"ה לתתא, הכי אתייחד שמייה לעילא. אשתכח קב"ה יחידאי עילא ותתא. מאן דמייחד שמייה דקב"ה, ישוי לביה ורעותיה בההוא יחודא דקאמרן, ויחבר כל שייפוי בהוא פ יחודא למהוי פ כלהו אחד. כמה דשוי כל שייפוי ברזא דחד, הכי לעילא מחבר כל שייפין עלאין בההוא יחודא, למהוי כלהו חד.

(סב) בשעתא דאתי פ ב"נ לייחדא שמא דקב"ה, כל חילי שמיא כלהו, קיימין שורין שורין, בגין ר לאתתקנא ולאתכללא כלהו בההוא יחודא, למיקם

חלופי גרסאות

פ גופא. פ מוסיף יחודא בההוא רעותא. צ כלא. ק ל"ג ב"נ. ר לאתקנא.

מסורת הזוהר

כ לעיל אות נח צ"ה.

ד פושיות התפילין

אחרונה דהויה, שהיא מלכות. כמו שהעמדנו (לעיל אות נ"ו).

הסולם

מאמר

(נט) חויה. רישא דכלא וכר: אחר טביאר שמע ישראל, הוא ממשיך ומבאר כל המלים שבשמע ישראל. חויה, היינו ראש הכל שבהארט עתיקא קדישא, שהוא חכמת, וזה הוא שנקרא א"ב. דהיינו אבא. אלקינו, הוא עמקות הנחלים והמבועים שמשם יוצאים ונמשכים לכל, דהיינו בינה שזוין וכל התחתונים מקבלים ממנה, שנקראת אמא. חויה הב', הוא גוף האילן, דהיינו ז"א, שהוא שלמות השרשים, משום שהוא קו האמצעי הכולל חכמה ובינה, שהם הויה אלקינו. אחד, הוא כנסת ישראל, דהיינו המלכות, והכל, כל הספירות הנ"ל, הם שלמות אחת, ונקשרים זה בזה, ולא נמצא ביניהם פרוּד, אלא הכל אחד.

מאמר יחוד עליון ויחוד תחתון

(סא) שמע ישראל ח' אלקינו ח' אחד: מצוה זו היא ליחד שמו של הקב"ה בכל יום. כי כמו שמיחדים שמו של הקב"ה למטה, כך מתיחד שמו למעלה, ונמצא הקב"ה יחיד למעלה ולמטה. מי שמיחד שמו של הקב"ה, ישום לבו ורצונו ביחוד ההוא שאמרנו. דהיינו שיחוד שמו למטה. ויחבר כל אבריו, דהיינו הספירות, באותו היחוד, שיהיו כולם אחד. כי כמו שמשים כל אבריו, של השם, בסוד אחד למטה, כך למעלה מחבר כל אברים העליונים באותו היחוד, שיהיו כולם אחד.

(סב) בשעתא דאתי ב"נ וכר: בשעה שהאדם בא ליחד שם הקב"ה, כל צבאות השמים, כולם עומדים שורות כדי להתתקן ושיתכללו כולם באותו היחוד, לעמוד בסוד אחד ביחוד אחד. כולם מתתקנים בתקונם, ע"י יחוד הגוה כראוי. בשעה פ עומד

(ס) תני ר' יצחק וכר: ר"י למד, מרכבה הקדושה העליונה, שהם חו"ב תו"מ, הם ארבע בתיים של התפילין שמניח ו', שהיא ז"א. כמו שלמדנו. מרכבה קדושה אחרת, שהם ת"ת נצח הוד יסוד, הם ארבע פרשות אחרות קבלולות בבית אחד, שהם התפילין שמנחת ח' (דפו"י דף רס"ג ע"א)

ברזא דחד ביחודא חדא. כלהו מתתקנן בתקוניהון כדקא יאות. בהאי שעתא קיימא חד ממנא שמשא, דקיימא תחות רמיח עלמין, וכלהו אקרין שייפין ם דגופא. ודא אקרי הלנין, ן קיימא מחכה להווא יחודא, ודא איהו מלקט שושנים, כד׳א ן וללקוט שושנים. דאינון שייפין דגופא.

(ג) שייפין עלאין לקיט לון שמא עלאה, ברזא דיחודא דקא אתייחד ברזא דמ״ב שמהן. ולקיט כל אינון שושנים עלאין, ושמשא ן דא לקיט כל אינון תתאין, די כלהו ממנן בכללא דע״ב שמהן, ואתלקיטו כלהו בהווא יחודא, ואתעבידו כלהו גופא חדא. ברזא חדא. והווא יחודא סלקא, וקא מייחד כלא בתרין סטרין ביחודא חדא. בהווא שעתא מתלקטין שייפין כלהו, ומתחברן בחבורא חדא, למהוי כלהו ברזא דחד, עילא ותתא, ברזא דידוד אחד ושמו אחד. (ד) וע״ד מאריכין באחד, ך בתרי אתוון. למלקט שושנים, לאתייחדא ן ברזא דאחד ביחודא שלים. כיון דאתייחדן שייפין כלהו, ברזא חדא דיחודא חדא, כדין אתקרי כלא קרבן שלים. ועל רזא דא, אעיל ליה קב״ה בג״ע לאדם קדמאה, כמה דכתיב ן לעבדה ולשמרה. ותנינן, דאלין אינון קרבנין תרין, רזא דידוד אחד ושמו אחד. דאינון קרבנין כתיב, וללקוט שושנים. ך אלן שייפין דתרין סטרין, דאינון חד.

(ה) שושנים רזא איהו. דכד מתחברן כל ן אינון שייפין כחדא, למהוי כלהו ביחודא חדא, רזא דקרבו, כדין מתעטר קב״ה ן בעטרה ברישא דכתם פו, למהוי ביקרוי מתעטרא. ורזא דא הוי דכתיב שושנים, רזא דכל אינון שייפין

חלוסי גרסאות

מסורת הזהר

(ג) (שיר ו) ב״ב ריב צ״א. ן (בראשית ב) ב״א רכא ן וקיימא מהכא בהווא. א דלקיט. ב בתשרי. ג באחד ול״ג ברזא. ד מוסיף דקב״ה איהו לקיט שושנים צ״א, יח ט״ג ש״ד. ן לקיט כל אינון שייפין דעילא ותתא לחבורא לון ביחודא בהווא יחודא דקאמין כדין אתער מאן דאתער ללקוט שושנים אלין. ה ל״ג אינון. ו בעטרוי.

יתוד עליון ויחוד תחתון

הסולם

מאמר

(סד) וע״ד מאריכין באחד וכו׳: ועל כן מאריכים באחד בב׳ אותיות, בח׳ ובר׳, ללקוט שושנים להתיחד בסוד אחד ביחוד השלם. כיון שנתיחדו כל האברים בסוד אחד דיחוד אחד, או נקרא הכל, קרבן שלם. ועל סוד זה הכניס הקב״ה את אדם הראשון בגן עדן, כמ״ש, לעבדה ולשמרה, ולמדנו שאלו הם ב׳ קרבנות, בסוד הויה אחד ושמו אחד. שעל אלו הקרבנות כתוב, וללקוט שושנים. אלו הם האברים של ב׳ צדדים שהם אחד. (סה) שושנים רזא איהו וכו׳: שושנים, הוא סוד. כאשר מתחברים כל אלו האברים יחד, שיהיו כולם ביחוד אחד, בסוד הקרבן, או מתעטר הקב״ה בראשו בעטרה דכתם פו, שיהיה מתעטר ביקרו. וזה הוא הסוד, שכתוב שושנים, שהם סוד כל אלו האברים שלמעלה ושלמטה

עומד ממונה ושמש אחד, העומד תחת רמ״ח עולמות, שכולם נקראים אברי הגוף. ושמש הזה נקרא הלנין (הלנין ל״ג) והוא עומד ומחכה ליחוד ההוא, וזה הוא מלקט שושנים. כש״א, וללקוט שושנים, שהם אברי הגוף. (ג) שייפין עלאין לקיט וכו׳: אברים העליונים לוקט אותם השם העליון, בסוד היחוד שמתיחד בסוד מ״ב שמות. והוא לוקט כל אלו שושנים העליונים. ושמש זה לוקט כל אלו התחתונים, שכולם ממונים, בכלל ע״ב שמות, ונלקטים כולם ע״י יחוד ההוא, ונעשו כולם גוף אחד, בסוד אחד. ויחוד ההוא עולה ומיחד הכל בב׳ צדדים ביחוד אחד. בשעה ההיא מתלקטים כל האברים, ומתחברים בחבור אחד, שיהיו כולם בסוד אחד למעלה ולמטה, בסוד הויה אחד ושמו אחד. (דו״י דף רס״ג ע״א)

דעילא ותתא. ורוא דההוא פו, עטורא דמתעטרא וסלקא מבינייהו, וכלא איהו ביה.

(סו) : בהני שושנים אית ׀ בה שית מאה ותליסר פקודין, דאינון שיפין

חלופי גרסאות

ו בהאי ׀ ביה.

יחוד עליון ויחוד תחתון

הסולם

מאמר

דחירק מיחד ימין ושמאל אלא אם כן, שנעשה עליו זווג אור עליון על המסך שממשיך קומת החסדים. ואו אברהם מהאי סטרא דהיינו החסדים דקו ימין, ויעקב מהאי סטרא דהיינו החסדים דקו האמצעי מכניעים הדינים דיצחק, שה"ס קו שמאל ומתיחד עם הימין, (כנ"ל אמור אות ר' ע"ש). אמנם בסבת עונות התחתונים, דהיינו בזמן הגלות, נפסק הזווג דחסדים מן המסך דחירק, ואינו נוהג אלא בזמן העלאת מ"ן ע"י התפלה ומע"ט, ואח"כ נפסק. וכיון שנפסק אור החסדים חוזר ומתגבר השמאל ונפרד מן הימין. ולפיכך צריכים בכל יום לחזור ולהעלות מ"ן לעורר המסך דחירק שיהיה ראוי להכניע השמאל וליחדו עם הימין. וזה שאנו עושים בקריאת שמע. שמעוררים המסך דחירק שבקו אמצעי, וממשיכים עליו הארת החסדים, אשר או הוא מיחד קו ימין וקו שמאל שיכללו זה בזה והיו כמו קו אחד. שבוה נקשרים כל ג' הקוין ומתלכדים להיות אור אחד, שאינו מאיר אלא ביחודם ביחד, כי קו ימין בלי שמאל, נחשב כחסר ג"ר מטעם כי יציאת ה' מן האויר נעשה רק בקו שמאל (ע"י בראשית א' דף ט"ו ד"ה ההוא). וע"כ אין הימין יכול להאיר בשלמותו אלא ע"י התכללותו לאחד עם קו השמאל. וקו השמאל בלי ימין אינו יכול להאיר כלום, כי אין החכמה יכולה להאיר משהו אלא בהתכללות בחסדים דימין. הרי שאין קו השמאל יכול להאיר אלא אחד שנעשה אחד עם הימין. אמנם אין השמאל ראוי להתחבר עם הימין רק בכח מסך דחירק שבקו אמצעי. נמצא שהן קו ימין והן קו שמאל, אינם יכולים להאיר זולת כשמתחברים עם קו האמצעי להיות אחד. הרי שהקשר דימין ושמאל הנעשה ע"י מסך דחירק מקשר ועושה כל ג' הקוין לאור אחד ממש, שבהתחלש אחד מהם מתבטלים כולם. ולפיכך נקרא זה בשם יחוד.

אמנם יש ביחוד הזה ב' אפנים, אפן א' הוא, שכל ג' הקוין מתיחדים לאחד תחת שליטת אור החסדים, והארת החכמה מתבטלת באור

ושלמטה, וסוד פו ההוא, שהוא עטרה המתעטרת ועולה מביניהם. והכל הוא בהם. בשושנים.

(סו) בהני שושנים אית וכו': בשושנים אלו, יש בהם תרי"ג מצות, שהם האברים של ב' הצדדים, בסוד הויה אחד ושמו אחד, ויש בהם העליה של הפו ההוא העולה מביניהם. ובכל מקום שהם נמצאים, דהיינו יחוד האברים של ב' הצדדים, עליה ההיא העליונה, דעטרת פו, נמצאת עולה מביניהם. וזה סוד תפוח בעצי היער, ושושנה בין החוחים, שזה וזה צדיך לעלות כאחד ביחוד השלם. אשרי הוא מי שמקריב אלו הקרבנות, דהיינו שמיחד אלו היחודים, שהוא ודאי לרצון לו בעולם הזה ובעולם הבא.

ביאור המאמר. כי יש בשמע ישראל, שש מלים הרמוזות על שש ספירות חג"ת נה"י דז"א, שצריכים ליחד אותן שיהיו אחד. וכיון שז"א נחלק על החוה, שמחזה ולמעלה נחשב לבחינתו עצמו, ומחזה ולמטה נחשב לבחינת המלכות, ע"כ יש ליחד ב' יחודים, יחוד אחד לחג"ת דז"א שמחזה ולמעלה, שהם ז"א עצמו, ויחוד אחד לנה"י דז"א שמחזה ולמטה שהם בחינת המלכות. והטעם שמחזה ולמטה שייך למלכות, הוא, כי ז"א ה"ס קו האמצעי אשר במסך דחירק שבו ממעט ג"ר דשמאל, ומיחדו עם הימין, ומסך הזה הוא כח הדין (כמ"ש לעיל לך דף י"ג ד"ה ונתבאר) והוא עומד בנקודת החוה של ז"א. ולפיכך מחזה ולמטה שכבר שולט שם הדין כבר נסתים בחינת ז"א, ונחשב למלכות, ולפיכך נחלק ז"א על החוה.

וסוד היחוד, הוא בעיקר, לקשר וליחד ימין ושמאל שיהיו אחד, שע"י נקשרים כל שש הספירות להיות אחד. כי אע"פ שהמסך דחירק עומד בקביעות בחוה דז"א, כנ"ל, עכ"ז אין יחוד ימין ושמאל אצלו בקביעות, מב' טעמים שהם אחד, א' מפני שעונות התחתונים הולכים ומגבירים כח השמאל ומפרידים אותו מן הימין, שע"י נמצא מתבטל קשר הכרעת קו אמצעי שבמסך דחירק, ב' שאין המסך (דטו"י דף רס"ג ע"א)

דתרין סטרין, רזא זידוד אחד ושמו אחד. *) ואית ביה סליקו דההוא פז. דקא

מאמר

הסולם

יחוד עליון ויחוד תחתון

כולם שלמות אחת. ובהתחלש אחד מהם מתבטל כל האור. כמה דשוי כל שייפוי ברזא דחד, כמו שאדם התחתון מעלה מ"ן ומיחד כל הספירות בסוד אחד ע"ד שבארנו, הכי לעילא מחבר כל שייפין עלאין בההוא יחודא למהוי כלהו חד, כך נעשה למעלה ביחוד הזה, שמתקשרים כל שש הספירות להיות אור אחד.

זה אמרו (באות סב) בשעתא דאתי ב"נ ליחודא שמא דקב"ח, דהיינו בקריאת שמע, כל חילי שמיא כלהו קיימין שורין שורין, דהיינו שהמלאכים מסתדרים תחת ג' קוין, כל אחד בקו שלו, בגין לאתקנא ולאכתללא כלהו בההוא יחודא, כדי שיקבלו הקשר דמסך דקו האמצעי מיחוד העליון, שנעשה בחג"ת נה"י דז"א, בקריאת שמע, למיקם ברזא דחד, שגם הימין והשמאל שבהם, וחג"ת נה"י שבהם, יתקשרו להיות אור אחד, כמו בז"א, כלהו מתתקנן בתקוניהון כדקא יאות וכולם מתתקנים כמו שביארנו בחג"ת נה"י דז"א, כי כל מה שנעשה למעלה בז"א, נמשך לכל העולמות.

ויש לדעת שכל המסכים והדינים שמתבארים באצילות, אין פעולתם ניכרת כלל בעולם אצילות עצמו, אלא כל מה שנרשם שם, הוא להפעיל כך בעולמות התחתונים. וגם אותו המסך דחירק העומד בחזה דז"א, מראה פעולתו רק למטה בעולם היצירה, שהוא בבחינת ז"א, ששם עומדים המלאכים, שעל כל בחינה ובחינה שאנו מבחינים בז"א דאצילות, יש שם מלאך ממונה מיוחד, ואותו מסך דקו אמצעי העומד בחזה דאצילות, נמשך כחו בחזה דעולם דיצירה, והממונה עליו שם, נקרא הלנ"י, וטעם השם הזה, כי אותו מסך דחירק שהוא נושא, כמו שבשעת היחוד, כל התקונים וכל האורות יוצאים ע"י פעולתו שמיחד ימין ושמאל זה בזה, הנה שלא בשעת היחוד, כל הדינים נמשכים ממנו והוא הממעט כל המדרגות לו"ק בלי ראש, ובמקומות החסרון שנעשה מחמת המיעוט שלו נאחזים הקליפות, ואין הפירוש שהוא משתנה, אלא בשעה שנעשה גורם ליציאת כל האורות דקדושה, הרי הרע שבו נהפך לטוב, ובשעה שאינו גורם ליציאות האורות דקדושה, ניכר הרע והדינים שבו, ולפיכך, כל הרואה אותו ממונה הנושא את מסך דחירק שבחזה דיצירה, שואל, חלנו אתה או לצרינו, כי מטעם שעומד במקום הקדושה, מסתבר שאלינו הוא דהיינו שעוזר אל

באור החסדים. ויחוד הזה נוהג בז"א, דהיינו יחוד ג' קוין שמחזה ולמעלה הנקראים חג"ת, עד החזה, ששם מסתיים ז"א כנ"ל. אפן ב) הוא, שכל ג' הקוין מתיחדים לאחד תחת הארת החכמה בחסדים, ויחוד הזה נוהג במלכות, דהיינו בג' קוין שמחזה דז"א ולמטה, הנקראים נצח הוד יסוד, שהם נחשבים לבחינת המלכות להיותם מתחת המסך דחזה, כנ"ל. ונמצא שיש לעורר את המסך דקו אמצעי שיעשה ב' יחודים, שהם יחוד העליון דז"א, שהוא יחוד דחג"ת, ויחוד התחתון דנה"י, שהוא דמלכות, וגם אלו ב' יחודים מתקשרים זה בזה, כי יחוד העליון ממשיך חסדים בשביל יחוד התחתון, ויחוד התחתון ממשיך הארת חכמה בשביל יחוד העליון, ולפיכך מתקשרים ג"כ חג"ת עם נה"י להיות לאור אחד. וז"ס יחוד של קריאת שמע שיש בו שש מלים כנגד ב' יחודים האלו, חג"ת, נה"י, שצריכים ליחד מקודם ב' יחודים אלו כל אחד במקומו, ואח"כ לקשר החג"ת עם הנה"י כנ"ל, עד שנעשו כולם אור אחד ממש. וזה נבחן שמיחדים שש ספירות דז"א, ועושים אותן לגוף אחד. ונמצא שעיקר היחוד אינו אלא קשר ימין ושמאל שיהיו אחד, אלא כיון שקו האמצעי הוא הפועל, הוא מתחבר ג"כ עמהם, ויש ע"כ ימין ושמאל אמצע, וכיון שיש הפרש בין ג' קוין שלמעלה מחזה לג' קוין שלמטה מחזה, צריכים ליחד את הימין והשמאל בב' מקומות, נמצא שהיחוד הוא לבסוף בשש ספירות.

זה אמרו (באות סא) דהא כמה דמייחדי שמא דקב"ח לתתא, דהיינו למטה מחזה בג' קוין נה"י, הכי אתיחוד שמיה לעילא, דהיינו למעלה מחזה בג' קוין חג"ת, אשתכח קב"ח יחודאי עילא ותתא, שקב"ח שה"ס ז"א, נמצא שהוא אור אחד, למעלה בחג"ת, ולמטה בנה"י. כלומר שכל שש הספירות חג"ת נה"י הן אחד, כמו שבארנו, שז"ס יחוד שש המלים שבקריאת שמע, שה"ס שש הספירות דז"א, שיהיו אחד, ע"י העלאת מ"ן לעורר המסך דקו האמצעי, כמו שבארנו. וז"ש מאן דמייחד וכו' בההוא יחודא דקאמרן, דהיינו בב' מקומות מחזה ולמעלה ומחזה ולמטה, ויחבר כל שייפוי, דהיינו כל שש הספירות, בההוא יחודא, למהוי כלהו אחד. דהיינו שיאירו כולם כאור אחד, כנ"ל שכל קו צריך לחבירו וג' קוין שלמעלה מחזה צריכים לג' קוין שלמטה מחזה, באפן שהם (דפרי דף רס"ג ע"א *) דף רס"ג ע"ב)

סליק מבינייהו. ובכל אתר דאינון משתכחי, ההוא סליקו עלאה אשתכח

מאמר

הסולם

יחוד עליון ויחוד תחתון

אל הקדושה. אבל מתוך הדינים והמיעוטים שממעט כל מדרגות הקדושה מג"ר, מסתבר שהוא לצרינו. שהוא אויב הקדושה ועוזר לסטרא אחרא. אמנם בשעת יחוד העליון, שעל ידו מתיחד הימין ושמאל, וחג"ת נה"י, וכל המחין מתגלים יודעים הכל שהוא לנו. ולא לצרינו. וע"כ נקרא המלאך בשם הלנו.

ו"ש (באות ס"ב) בהאי שעתא, דהיינו קודם היחוד דקריאת שמע, קיימא חד ממנא שמשא, דהיינו הממונה על מסך דקו אמצעי שבמקום החזה דיצירה, דקיימא תחות רמ"ח עלמין, וכלהו אקרון שייפין דגופא דהיינו שנקראים רמ"ח אברי הגוף, שהם מתחלקים לפי ג' קוין, שאותו הממונה מקשר כל אלו אברים בכח המסך דחירק, ועושה אותם לגוף אחד, ע"ד שנתבאר בחג"ת נה"י דז"א. ודא אקרי הלנו (כצ"ל) שממונה הוה נקרא הלנו, מטעם שמטיל ספק, אם הוא הלנו או לצרינו כנ"ל. והוא קיימא מחכה להחזא יחודא, דהיינו ליחוד בקריאת שמע, שיתיחדו חג"ת נה"י דז"א כנ"ל, שמשם מקבל גם הוא כח ליהוד כל האברים לגוף אחד. ודא איהו מלקט שושנים, שהמסך דחירק מלקט כל האברים המפולגים לימין ושמאל כמו מלקט שושנים ועושה אותם לגוף אחד. כד"א וללקוט שושנים, דאינון שייפין דגופא, שלוקט אברי הגוף ומיחד אותם, כמבואר.

ונודע שיש ב' שמות, שם מ"ב, ושם ע"ב. והם כנגד ב' יחודים הנ"ל, כי שם מ"ב מורה על יחוד העליון שמחזה ולמעלה, שמבחי התכללות חג"ת נה"י אלו באלו, נבחן שיש חג"ת נה"י בחג"ת למעלה מחזה, ויש חג"ת נה"י בנה"י למטה מחזה, וכיון שיחוד העליון הוא בחסדים מכוּסִים מחכמה, ע"כ הוא נבחן שאין בכל ספירה שבו"ק שלמעלה מחזה רק שבע ספירות. ושש פעמים שבע הם בגי' מ"ב. ושם ע"ב, מורה על יחוד התחתון שמחזה ולמטה, שהם נה"י, ומטעם התכללות יש גם שם חג"ת נה"י. וכיון שיחוד התחתון מגלה הארת חכמה, ע"כ יש בו סוד י"ב פנים בכל ספירה, שהם חו"ב תו"מ שבכל אחד ג' קוין, ושש פעמים י"ב הם ע"ב. ומחזה ולמעלה דעולם היצירה מקבל מהארת השם מ"ב, שהוא חסדים מכוּסִים. ומחזה ולמטה דעולם היצירה מקבל מהארת השם ע"ב, שיש בו הארת חכמה, ואין הפירוש שהשמות בעצמם מאירים שם, כי הם מאירים רק בעולם אצילות, אלא כל עולם ועולם מקבל מהם כפי יכלתו. וז"ש, (דסו"י דף רס"ג ע"ב)

(באות ס"ג) שייפין עלאין, שהם האברים שלמעלה מחזה דיצירה, לקיט לון שמא עלאה ברזא דיחודא דקא אתיחד ברזא דמ"ב, שעל אברים העליונים, שולט השם מ"ב שהוא שליטת החסדים. ולקיט כל אינון שושנים עלאין, דהיינו אברים שלמעלה מחזה דיצירה. ושמשא דא לקיט כל אינון תתאין, ושמש הזה, לוקט כל אלו האברים התחתונים דהיינו אותם שמחזה ולמטה, די כלהו ממנן, שכולם הם ממונים, שכל אבר הוא ממונה מיוחד כנ"ל, בכללא דע"ב שמהן, כי מחזה ולמטה מקבל מהארת ע"ב. כנ"ל. ואתלקיטו כלהו בהחזא יחודא, ונלקטו כולם, הן אותם שלמעלה מחזה, והן אותם שלמטה מחזה, ואתעבידו כלהו גופא חדא, ברזא חדא. כמבואר.

וז"ש וזהוהו יחודא סלקא, היינו היחוד של שמע ישראל. וקא מייחד בלא בתרין סטרין ביחודא חדא, שהוא מיחד בכל העולמות ב' הצדדים שבהם, שהם קו ימין וקו שמאל ביחוד אחד. שוהו עיקר היחוד (כנ"ל דף כ"א ד"ה אמנס יש) בהחזא שעתא, שנעשה היחוד דימין ושמאל ע"י מסך דחזה, מתלקטים כל האברים, הן למעלה מחזה והן למטה מחזה, ומתחברן בחבורא חדא למחוי כלהו ברזא דחד שחג"ת נה"י מתיחדים ג"כ להיות בסוד אחד, כמו שביארנו (שם) עילא ותתא, למעלה מחזה ולמטה מחזה, ברזא דחוייה אחד ושמו אחד, כי למעלה מחזה דז"א ה"ס הויח אחד, כי ז"א נקרא הויח, ומחזה דז"א ולמטה, כבר שייך למלכות, כנ"ל, הנקראת שם, וה"ס ושמו אחד.

וז"ש (באות ס"ד) וע"ד מאריכין באחד בתרי אתוון, דהיינו בח' ובר', שמאריכים בד', ובלבד שלא יחטוף בח' (ברכות י"ג): כי ח' רומזת על ז"א שה"ס הויח אחד. והד' רומזת על המלכות שה"ס ושמו אחד. וז"ש, למלקט וכו' ביחודא שלים, שוהו יחוד השלם. כיון דאתיחדן שייפין כלהו ברזא חדא וכו' אתקרי כלא קרבן שלים. קרבן פירושו יחוד, דהיינו יחוד השלם. וז"ש, ועל רזא דא וכו' לעבדה ולשמרה, ותנינן דאלין אינון קרבנין תרין, רזא דחויית אחד ושמו אחד, כי לעבדה ה"ס יחוד העליון, ולשמרה ה"ס יחוד התחתון, שב' יחודים אלו, ה"ס הויח אחד ושמו אחד. דאינון קרבנין כתיב וללקוט שושנים, שעל ב' הקרבנות האלו, נאמר וללקוט שושנים. אלין שייפין דב'

מבינייהו לאסתלקא. ורזא דא ט תפוח בעצי היער. ושושנה בין החוחים. דא ודא אצטריך לאסתלקא כחדא ביחודא שלים. זכאה איהו מאן דקריב קרבנין אלין, ודאי לרעוא ליה בהאי עלמא ובעלמא דאתי.

סז) פקודא ליראה בארח כלל, ובארח פרט. והא ט יראה אוקימנא, בגין דאית עליה דב"ג לדחלא מקמי קב"ה תדיר. כד"א, ט ליראה את השם הנכבד והנורא הזה את יי אלהיך. ובגין יראה כ דא, יסתמר בארחוי. ויראה, אתר הוא דאקרי יראה, בגין דתמן שריא דחלא דקב"ה, ג איהו יראת יי לדחלא מניה, ודא איהו רזא דכתיב, וממקדשי תיראו בהאי יראה שריא ו פולסא דנורא, לאלקאה לון לחייביא, דלא נטרין פקודי אורייתא וע"ד בארח כלל, אית לדחלא.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ג) (שיר ג) לך עב צ"א. ט) (דברים כח) ויקהל ט לא גרסינן יראה. י ובגין יראה עד בגין דתמן לפני כד"א. כ ל"ג דא. ל ואיהו יראה ממש ול"ג נא צ"ב.

איהו יראת ה'.

דרך אמת ו] שבט של אש שמכים ומענישים למי שאינו מקיים מצות התורה.

יחוד עליון ויחוד תחתון

הסולם

מאמר

מבינייהו לאסתלקא, דהיינו העליה דכתם פז, שעטרה זו ז"א מקבל מחמת היחוד דחג"ת גה"י זה בזה.

ז"ש, ורזא דא תפוח בעצי היער, שה"ס יחוד העליון, הויה אחר. ושושנה בין החוחים, שה"ס יחוד התחתון של מטה מחזה, שהיא המלכות הנקראת שושנה כנ"ל. ודא ודא אצטריך לאסתלקא כחדא ביחודא שלים, שיחוד התחתון צריך לכלול כאחד ביחוד העליון ויחוד העליון בתחתון, אז הוא יחוד השלם.

מאמר היראה

סז) פקודא ליראה בארח כנ"ל ובדרך פרט. ליראה את הקב"ה בדרך כלל ובדרך פרט. ומפרש, והרי יראה, העמדנו, שפירושו, משום שיש לאדם להתירא מפני הקב"ה תמיד. כש"א, ליראה את השם הנכבד והנורא הזה את ה' אלקיך. ומשום יראה זו ישמור את דרכיו. ויראה, היא מקום שנקרא יראה, דהיינו מלכות, משום ששם שורה יראת הקב"ה, היא נקראת יראת הויה, שצריכים לירא מפניו, וזה הוא סוד שכתוב וממקדשי תיראו. כי ביראה זו, שהיא המלכות, שורה שבט של אש להכות את הרשעים שאינם שומרים מצות התורה, כי העונשים באים ממלכות, וע"כ יש לפחד בדרך כלל. דהיינו יראת העונש.

ובתר

דב' סטרין, דאינון חד שהם אברים של ב' בחינות, כי האברים שמחזה ולמעלה הם בחינת חסדים, והאברים שמחזה ולמטה הם בחינת הארת חכמה, וב' בחינות אלו מתיוחדות להיות אור אחד. (כנ"ל דף כ"א ד"ה אמנס יט).

וזה אמרו (באות ס"ה) שושנים, רזא איהו, דכד מתחברין כל אינון שייפין וכו' כדין מתעטר קב"ה בעטרת כרישא, דכתם פז. מתי נקראים האברים שושנים, היינו בשעה שמתחברים האברים שלמעלה מחזה עם האברים שלמטה מחזה, שאז נכלל ז"א, מחכמה שבמלכות, ומקבל מזה עטרה דכתם פז, שה"ס הארת החכמה, ואז נקראים האברים כולם שושנים. פירוש, כי השם שושנה הוא שם המלכות, שיחוד שלה הוא למטה מחזה, אלא אחר שז"א שלמעלה מחזה, נכלל עם למטה מחזה ביחד, נקראים גם האברים שלמעלה מחזה על שם המלכות דהיינו שושנים. וז"ש ורזא דא וכו'. כמבואר. וז"ש, בהני שושנים אית בה תרי"ג פקודין, דאינון שייפין דתריין סטרין, כי בתרי"ג מצות יש ימין ושמאל, שהם רמ"ח לימין ושס"ה לשמאל, והם רזא דהויה אחד ושמו אחד, שרמ"ח מצות עשה ה"ס הויה אחד, ושס"ה ל"ת ה"ס ושמו אחד. וז"ש, ובכל אתר דאינון משתכחין, דהיינו שנמצאים חג"ת גה"י גכ' לים זה בזה, חהוא פליקו עלאה אשתכח (דפ"י דף רס"ג ע"ב)

(סח) ובתר בארע פרט, כד ידע בין מאן אייהי יראת יי, ודא איהו
 דחלא דחביבותא, דאיהי עיקר ׀ ויסודא למרחם ליה לקב"ה. ׀ האי יראה עביד
 לנטרא כל פקודוי דאורייתא, למהוי בין עבד נאמן לגבי קב"ה כדקא ׀ יאות.
 (ט) פקודא לאהבה, והא אוקימנא רחימו דקב"ה, דבעי בין לרחמא
 ליה רחימו סגי כאברהם, דרחים ליה לקב"ה בכמה רחימו, ומסר גופיה ונפשיה
 לגביה. מכאן אוליפנא, מאן דרחים ליה לקב"ה, איהו מקיים עשר אמירן עילא
 ותתא. וע"ד כל אינון עשר נסיוני דאתנסא אברהם, וקאים בכלהו ׀ לקבל
 עשר אמירן, כל נסיונא אמירא היא, ואתנסא בההוא אמירא, וקאים ביה.
 (ע) וע"ד אינון עשר נסיוני, וכלהו קאים בהו אברהם, בגין דאתקשר
 ואתדבק בימינא דקב"ה, דאיהי אהבה רבה. ׀ מ"ט איקרי אהבה רבה. ׀ בגין
 מאן דקאים בהאי אהבה, אתקשר בעלמא עלאה. אהבת עולם, דא רזא דעלמא
 תתאה, ׀ דאתקשר ביה רחימו ׀ דיליה, וכלא רזא תדא, בלא פרודא, והא
 אתמר רזא דאהבה, רחימו דא סליק על כל פולחנין דעלמא, בהאי אתיקרא
 שמהי דקב"ה יתיר מכלא, ואתברך. בריך הוא לעלם ולעלמי עלמין, ורזא
 דאהבה אתמר. ׀

(עא) פקודא למקרי קריאת שמע ב' זמנין בכל יומא, חד, לקבל דרגא

חלופי גרסאות

׀ וי יסודא. ׀ מוסיף בתר האי. ׀ מוסיף יאות יראה. ׀ מוסיף כלהו לקבל. ׀ ל"ג מ"ט איקרי אהבה רבה.
 ׀ בגין דקאים האי אהבה מתקשר. ׀ בלא פרודא דאתקשר ביה רחימו דיליה וכלא רזא תדא והא ׀ דילת
 ׀ בדפריי כתבו ע"כ קע"ב ב' ציצית וכו'.

האהבה

הסולם

מאמר

(ע) וע"ד אינון עשר וכו': וע"כ הם
 עשדה נסיונות, כנגד ע"ט, ובכולם עמד
 אברהם, משום שנקשר ונתדבק בימינו של
 הקב"ה שנקרא אהבה רבה, דהיינו חסד דז"א.
 מה הטעם שנקרא אהבה רבה. הוא, משום
 שמי שעומד באהבה זו נקשר בעולם העליון,
 שהוא ז"א. אהבת עולם הוא סוד עולם
 התחתון, דהיינו מלכות. שאהבת הקב"ה נקשרת
 בה, והכל, אהבה רבה ואהבת עולם, הוא סוד
 אחד בלי פרוד ביניהם. והנה למדנו, סוד
 האהבה, שהאהבה עולה על כל עבודות
 שבעולם, באהבה, מתייקר שמו של הקב"ה
 יותר מכל, ומתברך. ברוך הוא לעולם ולעולמי
 עולמים. ונתבאר סוד האהבה.

(עא) שק"דא למקרי קריאת וכו': מצוה,
 לקרוא קריאת שמע ב' פעמים בכל יום, אחת,
 כנגד מדרגת היום, שהוא ז"א. ואחת, כנגד
 מדרגת הלילה, שהיא המלכות. לכלול ביום
 מדרגת לילה, ולכלול בלילה מדרגת יום, וכבר
 למדנו

(סח) ובתר בארע פרט וכו': ואחר כך
 יש לפחד מפניו בדרך פרט, דהיינו כשאדם
 יודע מה היא יראת ה', דהיינו כשמשיג מדת
 המלכות עצמה, שזו היא יראה מחמת אהבה,
 שהיא העיקר והיסוד לאהוב את הקב"ה. יראה
 זו עושה שישמור כל מצות התורה, שהאדם
 יהיה עבד נאמן להקב"ה, כראוי.

מאמר האהבה

(ט) פקודא לאהבה וכו': מצוה, לאהבה.
 להרי העמדנו, שאהבת הקב"ה פירושו, שהאדם
 צריך לאהוב אותו אהבה רבה כאברהם, שאהב
 את הקב"ה באהבה רבה, ומסר גופו ונפשו
 אליו. מכאן למדנו, מי שאוהב את הקב"ה הוא
 מקיים עשרה מאמרות דהיינו עשר ספירות,
 למעלה ולמטה. וע"כ כל אלו עשרה נסיונות
 שנתנסה בהם אברהם, ועמד בכולם, הם כנגד
 עשרה מאמרות, כי כל נסיון הוא מאמר אחד,
 דהיינו ספירה אחת, שנתנסה במאמר ההוא
 ועמד בו.

(דפריי דף רס"ג ע"ב)

דיממא. וחד, לקבל דרגא דליליא. ולאכללא ביממא דרגא דליליא, ולאכללא בליליא דרגא דיממא, והא אתמר. ועד תרין זמנין בכל יומא, חד ביממא וחד בליליא.

עב) פקודא למקבע בינ מזוזה לתרעיה, למהוי כל בינ נטיר מעם קביה, כד נפיק וכד עייל. ורזא ט ויי ישמר צאתך ובאך מעתה ועד עולם. בגין דרזא דמזוזה איהו קאים תדיר לפתחא. ודא איהו פתחא דלעילא, ודא איהו דרגא דאקרי שומר, לאשתכחא ה בנטירו

עג) דבינ לאו איהו נטיר, בר נטירו דקביה, דאיהו נטיר תדיר, וקאים לפתחא, ובינ לגו. ותו, דלא ינשי בינ דזכרנא דקביה לעלמין. ודא איהו כגוונא דציצית, כד"א ט וראיתם אותו וזכרתם את וגו'. כיון דחמי בר נש להאי דזכרנא, אזכר בגרמיה למעבד פקודא דמאריה. ורזא דמהימנותא, מזוזה כללא דכר ונוקבא כחדא.

עד) בספרא דשלמה, סמיך לפתחא, לקבל תרין דרגין, אזדמן חד שידא א ואית ליה רשו לחבלא. ואיהו קאים לסטר שמאלא. זקיף בינ עינוי, חמי ליה לרזא דשמא דמאריה, ואדכר ליה, ולא יכיל ב ליה לאבאשא. ואי תימא, אי הכי כי נפיק בינ מתרעיה לבר, הא ההוא שידא קאים לימיניה, ומזוזה לשמאליה, והאיך ג אתנטיר בינ, אי ד איהו שארי לשמאליה.

עה) אלא ה כל מה דעבד קודשא בריך הוא, כל מלה ומלה אתמשך

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ט (ותהלים קכא) וירא קו ציב ט (במדבר טו) ת ולא לבינ נטירו דקביה וליג מן בנטירו עד דקבית-
 א מוסיף ודא איהו אית. ב לאבאשא ליה. ג נטיר-
 ד הוה. ה כלא כמה. תרומה קנו ציט.

המזוזה

הסולם

מאמר

וגו'. כיון שהאדם רואה זכרון ההוא, נזכר בעצמו לעשות מצות אדונו. וסוד האמונה, היא שמזוזה כוללת דכר ונוקבא יחד.
 עד) בספרא דשלמה וכו': בספרו של שלמה כתוב, סמוך לפתח, כנגד ב' מדרגות, מזדמן שד אחד, שיש לו רשות להזיק. והוא עומד בצד שמאל של הפתח. נושא אדם את עיניו ורואה סוד השם של אדונו, שבמזוזה, עיניו הפתח ונוכד בו, אין השד יכול להזיק. ואם תאמר, אם כן, זה נכון כשהאדם בא אל הבית, אבל כשיוצא מן פתח הבית לחוץ, הרי השד, שנמצא בצד שמאל של הפתח, עומד אז לימינו של האדם, והמזוזה בשמאלו, ואיך נשמד האדם אם המזוזה שורה לשמאלו.
 עה) אלא כל מה וכו': ומשיב, אלא כל מה שעשה הקביה כל דבר ודבר הולך אחר מינו. באדם נמצאים ב' מדרגות, אחת מימינו ואחת משמאלו, אותה שבימין נקראת יצר הטוב

למדנו. ועיכ צריכים ב' פעמים בכל יום, א' ביום וא' בלילה.

מאמר המזוזה

עב) פקודא למקבע ב"נ וכו': מצוה, שהאדם יקבע מזוזה לפתחו, שיהיה כל אדם נשמר עיי הקביה כשיוצא מן הבית וכשיבא אל הבית. וזה סוד, ה' ישמר צאתך ובואך מעתה ועד עולם. כי סוד המזוזה הוא נמצא תמיד על הפתח. וזה הוא הפתח של מעלה, שהוא המלכות, שהיא פתח לד"א, בסוד, זה השער לה'. וזה הוא מדרגה שנקרא שומר, להמצא בשמירה.

עג) דבינ לאו איהו וכו': כי האדם אינו שומר, חוץ משמירה של הקביה, שהוא שומר תמיד, ונמצא בפתח הבית, והאדם בפנים הבית. ועוד, טעם למזוזה, כדי שלא ישכח האדם זכרון הקביה לעולם. וטעם זה הוא, כמו ציצית, כשי"א, וראיתם אותו וזכרתם את (דו"ק דף רס"ג ע"ב)

בחר זיניה. בבר נש קיימין תרין , דרגין, חד מימינא, וחד משמאלא. והוא דימינא אקרי יצה"ט, והוא דשמאלא אקרי יצר הרע. כיון דנפק בר נש מתרעא דביתיה, ההוא שידא זקיף עינוי, וחמי ליצר הרע, דשארי לשמאלא, אתמשך , לההוא " סטרא ואתעדי מימינא. ובההוא סטרא, קאים שמא דמאריה, ולא יכיל " לקרבא ולאבאשא . ליה, ונפיק בינ " ואשתזיב מניה. כד עייל, הא שמא קדישא , לימינא קאים, ולא יכיל לקטרגא בהדיה.

(ע) וע"ד אצטריך בינ, דלא : יעביד טנופא ולכלוכא בתרעא " דביתיה, ולא יושיד מין עכורין. חד, דלא יעביד קלנא לגבי שמא דמאריה. וחד, דאית ליה רשו לההוא מתבלא לחבלא. ובג"כ יזדהר בינ מהאי, ויזדהר בינ , דלא ימנע מתרעא דביתיה שמא דמאריה.

(עז) וכד בר נש אתקין מזוזה לפתחיה, כד עייל . ההוא בינ, ההוא

חלופי גרסאות

ו מסיף דרגין כגוונא דא. ז והוא. ח סעדה. ט מסיף לקרבא. י ליג ליה. כ לימיניה. ל יעביר. מ ליג דביתיה. נ ולא. ס ליג ההוא בינ

המזוזה

הסולם

מאמר

שמירה, שאין מי שישמור עליו. הרחמן יצילנו. ביאור המאמר. היסוד הוא קו האמצעי שמבחינת למטה מחוזה. שהוא המיוחד ב' הקרין ימין ושמאל שלמטה מחוזה. ונודע שהמלכות נבצית מקו שמאל. ומטרם שקו האמצעי ייחד הימין עם השמאל, שהמלכות קבלה משמאל בלי ימין, נעשתה המלכות בבחינת ימא דקאטו, שנקטמה בתוכו אורחיה ונסתמת (כתיב לעיל בי"א דף רמ"ז ד"ה ימא דקאטו) אלא אחר שבא קו האמצעי, ובכח המסך דחירק שבו ממעט השמאל ומיחדו עם הימין (כנ"ל לך דף י"ג ד"ה ונתבאר) או נפתחת המלכות מהקפאון והסתימה שבת, והתחכמה שבה מתלבשת בחסדים שבימין, והיא מאירה בכל שלימותה. ונתבאר לעיל (אות ס"ו ד"ה וסוד היחוד) כי מלבד כחות הדין שבמסך דחירק דקו האמצעי הממעט את הג"ר דשמאל (כתיב לך י"ג ד"ה ונתבאר) צריכים עוד לקומת חסדים שיצא על זווג אור העליון במסך דחירק, חולת החסדים האלו אין השמאל נכנע להתיחד עם הימין, ע"ש. באופן, שאין היסוד יכול ליחה הימין והשמאל זב"ה, לפתוח המלכות מקפאונה, אלא אי"כ, שיש בו כחות הדין למעט הג"ר דשמאל, ויש בו קומת חסדים המתחברים עם חסדים דימין ואז מבניע השמאל ומיחדו עם הימין. ותדע, שכחות הדין של המסך דחירק שביסוד, הי"ס ש"ד דשדי, ואור החסדים שבו, הי"ס י' דשדי, שבב' אלה מגביל השמאל שלא יאיר

הטוב, ואותה שבשמאל נקראת יצר הרע. כיון שיוצא האדם מפתח ביתו, אותו השד נושא עינוי, ורואה את יצר הרע כשהוא שורה לשמאל, הוא נמשך לאותו הצד שהיצר הרע נמצא, והיינו לשמאל, והוסר מימין, ואז באותו צד שמאל עומד אז השם של אדונו, והיינו המזוזה, ואינו יכול לקרב אליו להזיק לו. והאדם יוצא וניצל ממנו. וכשנכנס אל הבית, נמצא השם הקדוש שבמזוזה, עומד לימינו, וני"ז שולט הימין על השמאל, ואינו יכול לקטרג עליו.

(ע) וע"ד אצטריך כ"ג וכו' : וע"כ צריך האדם להזהר, שלא יעשה טנוף ולכלוך בשער ביתו ולא ישפוך שם מים עכורים, מב' טעמים, א', שלא יעשה בזיון אצל שם אדונו, שבמזוזה, וא', שאז יש רשות לאותו המחבל, והיינו השד, לחבל, ומשום זה יזהר האדם בה, ויזהר האדם, שלא ידחה מפתח ביתו את השם של אדונו.

(עז) וכד בר נש וכו' : וכשהאדם מתקן מזוזה לפתחו, כשאותו האדם נכנס לביתו, יצר הרע ההוא והשד התוא שומרים אותו בעל כרחם, ואומרים זה השער לה' צדיקים יבאנו בו, וכשלא נמצאת מזוזה לפתחו של אדם, היצר הרע ואותו השד, מתחזקים ומתתקנים יחד, ומניחים ידיהם על ראשו בזמן שנכנס, ופותרים ואמרים, אוי לו לפלוגי שיצא מרשות אדונו. מאותו זמן והלאה, הוא נמצא בלי (דס"י דף רס"ג ע"ב *) דף רס"ד ע"א

יצר הרע וההוא שידא בעל כרחייהו נטרי ליה, ואמרי צ זה השער ליי צדיקים יבאו בו. וכד לא קאים ׀ מזוזה לפתחיה דב'נ, יצר הרע וההוא שידא ׀ מתתקנין

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(צ) (תהלים קיח) בשלח מג צ"ש.

׀ ל'ג מזוזה. ׀ מתקנין.

הסולם

מאמר

המוזה

והנה השם שדי, אינו מקובל אל המלכות בבת אחת, אלא מתחילה מקבלת המלכות את הדינים שבמסך, שה"ס ש"ד דשדי, ואח"כ מקבלת ה' דשדי, שה"ס החסדים. ונמצא שבעת שמקבלת הדינים, עוד אינם נעשים פתח אל המלכות, כי הדינים בלבד אינם יכולים ליחד הימין והשמאל מטרם ביאת החסדים, וע"כ נבחן אז שנתוסף עוד דינים על המלכות, כי מתחילה לא היו לה אלא דינים דשמאל, שה"ס הקפאון, ועתה נתוספו עליה דינין דנוקבא, הממעטים הג"ר דשמאל, ונמצא שנגרעה עוד יותר מחמתם, כי נכפלו דיניה, ע"כ נבחן זה לבחינת מיעוט וחלל בלבד. ולא לפתח, ובכל מקום שיש מיעוט וחסרון, יש שם מקום לאחיות הסטרא אחרא והקליפות, אמנם כיון שהיא עומדת לקבל גם ה' דשדי, שאז נפתחים אורותיה על ידי הדינים והחסדים יחד, ונעשים לה פתח, ע"כ אין הקליפות נאחזות בה, גם בבחינת החלל והחסרון מטרם שנעשו לפתח, אע"פ שיש להם רשות.

ו"ש (באות ע"ד) פמ"ך לפתחא, דהיינו בעת שהמלכות עוד מקבלת ש"ד דשדי, שה"ס הדינים דמסך, שאז עוד אינם פתח, אלא חלל וחסרון, אבל הם פמ"ך לפתחא, כלומר שקדובה לקבל את ה' דשדי, שאז נהפכים הדינים להיות פתח, לקבל תרין דרגין, אזדמן חד שידא, כי אז יש ב' מדרגות דינים בהמלכות, כי מלבד הדינים דשמאל שהיו לה מכבר נתוספו לה עוד דינים דמסך שהם דינין דנוקבא, כנ"ל, שכנגד ב' מדרגות דינים הללו, מוכנה הקליפה להאחו בהם, שקליפה היא נקראת שד, משום שהיא נאחזת בדינים דש"ד, של שדי בטרם שבאה ה' דשדי, כנ"ל. ואית ליה רשו לחבלא, שיש לו רשות להזיק מכח מקום החסרון שנעשה במלכות, אבל מתוך שהוא סמוך לפתח, כלומר, שהיא קרובה להמשיך ה' דשדי, שאז נעשים הדינים לפתח, ע"כ אינו מזיק אע"פ שיש לו רשות. כנ"ל.

ויש להבין, למה קובעים המזוזה לימין הנכנס אל הבית, ולשמאל היוצא מן הבית, והענין הוא, כי הארת הבית, ה"ס חכמה שבשמאל

יאיר אלא מטה למעלה, ומיחדו עם הימין, והנה המלכות בכללה נקראת בשם בית, להיותה בית קבול לכל האורות העליונים, בדומה לבית גשמי, שהוא בית קבול לכל רכושו וצרכיו של האדם, ואותם הדינים והחסדים שהיסוד משפיע אל המלכות מן השם שדי נבחן לפתח הבית, כי זולת הדינים והחסדים האלו, היתה המלכות שה"ס הבית, בשארית קפואה וסתומה, ועל ידיהם, היא נפתחת, ואפשר לבא אל הבית לקבל משם כל האורות, והמזוזה, ה"ס שם שדי הזה הפותח את המלכות, שע"כ רשום עליה השם ש"ד.

זה אמרו (באות ע"ב) בגין דרזא דמזוזה איהו קאים תדיר לפתחא, שסוד המזוזה עומד תמיד לבחינת הפתח, ודא איהו פתחא דלעילא, שהמזוזה היא הפתח של מעלה, דהיינו של המלכות (כמ"ש להלן אות ק"ט) כי מאלו הדינים והחסדים שבשם שדי, נעשה חפתח במלכות, שיהיה אפשר לבא אל הבית לקבל כל האורות שיש שם, וזולת הפתח הזה, היתה המלכות הנקראת בית, קפואה וסתומה מכל צד, כנ"ל. ודא איהו דרגא דאקרי שומר, כי הדינים שבשם שדי, שומרים האדם שלא ישל למשוך החכמה בדרך האסור, דהיינו ממעלה למטה, כי אז היכף ירבעו עליו הדינים האלו. (ח"ט אות ע"ג) ותו, דלא ינשו בר נש דוכרנא דקב"ה לעלמין, כי המוחין שהאדם זוכה לקבל אחר פתיחת המלכות ע"י שם שדי, בקראים זכרון, ומטרם הפתיחה, בעוד שהיתה המלכות תחת קו שמאל בלי ימין, היתה נמשכת ממנה השכחה, ונמצא שע"ז שרואה את השם שדי בפתח המלכות, ניצל משכחה, וזוכה לזכרון, שה"ס המוחין, וז"ש כיון דחמי וכו' אדכר בגרמיה למעבד פקודא דמאריה, שכיון שזוכה למוחין דזכרון, הוא זוכר לקיים כל מצות הש"י, שהסו"ה אצל הציצית, וראיתם אותו וגר, וז"ש, מזוזה, כללא דכר ונוקבא כחדא, כי ה"ס השם שדי, שהוא שם של היסוד שהוא דכר, וה"ס פתח הבית, דהיינו הפתח של המלכות שהוא נוקבא.

(דפרי דף רס"ז ע"א)

כחדא, שווידיהו על רישיה בזמנא דעייל, פתחי ואמרי, ווי ליה לפלניא, דהא נפק מרשותא דמאריה, מההוא זמנא קאים בלא נסירו, דלית מאן דנטיר עליה רחמנא לישזבן .

חלופי גרסאות

צ בדפוי כתבו צ"א ב' פקודא לאומאה זכו.

המזונה

הסולם

מאמר

להם פעולה כלל על הדינים דימין האלו, וע"כ והיאך אתנטיר בר נש אי איהו שארי לשמאליה, שהרי אין להם פעולה זה על זה, ומשיב, כיון דנפק בר נש מתרעא דביתיה, כלומר אחר שכבר קבל הארת השמאל שבבית ויוצא משם, ההוא שידא זקיף עיניו, וחמי ליצר הרע וכו' כלומר, שגם השד נהנה מאלו המוחין דשמאל, שז"ס וזקיף עיניו, וע"כ הוא נמשך ליצר הרע של אדם שהוא בשמאל, שגם היצר הרע נכנע ממוחין האלו, וע"כ אתמשך להחזא סטרא שהשד נמשך לגמרי לצד שמאל, דהיינו להנות מהם, ואתקרי מימינא, והוסר לגמרי מדינים דימין, ואין לו עוד שום אחיזה בהם, שיוכל להזיק עמהם, אמנם עוד הוא יכול להזיקו עי"ז שיטה אותו למשוך האור ממעלה למטה כנ"ל, דהיינו בדינים דשמאל, אמנם ובחזא סטרא קאים שמא דמאריה, ששם שורה השם שדי, שהוא שומר שלא יבוא האדם להמשיך ממעלה למטה כנ"ל. ולא יכיל לקרבא ולאבאשא ליה, ונפיק ב"נ ואשתזיב מניה. וע"כ הוא יוצא וניצל ממנו.

ווי"ש (באות ע"ז) וע"ד אצטריך ב"נ דלא יעביד פנופא ולכלוכא בתרעא וכו', היינו שלא ימשיך האור ממעלה למטה שבוה ממשך סנוף ולכלוך ומים עכורים, ווי"ש, חד דלא יעביד קלנא לגבי שמא דמאריה, כי במעשה זה הוא מבזה השם שדי, שהוא נותן הגבול שלא ימשוך ממעלה למטה כנ"ל. וחד, דאית ליה רשו לחזא מחבלא לחבלא, כי אז מתבטל הפתח, שנעשה בסוד השם שדי, וחוזרים הדינים דש"ד למקומם, שבהם נאחו השד ומויזק לו. כנ"ל.

ווי"ש (באות ע"ז) וזכר בר נש אתקין מזוזה לפתחיה וכו' החזא יצר הרע וההוא שידא בעל כרחיהו נטרי ליה וכו', כי אותם הדינים דנוקבא והדינים דכורא, שהשד כלול מהם, הם עצמם מתהפכים לפתח, לפתוח כל אוצרות הבית, על ידי השלמת ה' דשדי, ושומרים אותו, שלא יתקלקל הפתח הזה, ואמרי, זה השער לת' צדיקים יבואו בו.

כי

שבשמאל, בסוד בחכמה יבנה בית. וע"כ הנכנס, שפידושו שעוד לא קבל המוחין שבבית, נמצא השם שדי שבמזוזה, שה"ס הפתח, בימין. כי עודו הוא במוחין דימין, שהם חסדים. אבל היוצא מן הבית, שכבר קבל המוחין דו"ק דחכמה שבבית, ויוצא לו משם למדרגה אחרת, הרי המוחין שלו הם ו"ק דחכמה שבשמאל, וע"כ השם שדי שבמזוזה הוא בשמאל. ווי"ש (באות ע"ב) למהוי כל בר נש נטיר מעם קב"ה כד נפיק וכד עייל וכו'. כי היוצא מן הפתח מקבל עמו המוחין שקבל בבית, וצריך שמירה שלא ימשוך אותם ממעלה למטה, וע"כ צריך להסתכל בסוד השם שדי שבמזוזה השומר אותו ומוכיר אותו שלא יכשל בעצת השד, שהוא מסית בני אדם למשוך המוחין ממעלה למטה. שהוא בחינת החטא דעץ הדעת, וכל שכן הנכנס אל הבית שצריך שמירה שלא ינוק בעצת השד. ווי"ש (באות ע"ד) ואיהו קאים לסטר שמאלא, כי השד נמצא בצד שמאל של הפתח, ומוכן להסיתו להגביר השמאל על הימין, דהיינו שימשיך החכמה ממעלה למטה, ואז יוכל להזיק לו בין בדינין דכורא שהם הדינים דשמאל, ובין בדינין דנוקבא שבמסך, להיות השד כלול מב' המדרגות כנ"ל.

ונודע שהדינין שבמסך דחירק דקו האמצעי, כלולים ממנעולא ומפתחא (כח"ש ל' דף י"ג ד"ה ונתבאר ע"ש) ונמצא שגם השד כלול משניהם. והמוחין דבחינת השמאל אינם מהפכים הדינים להעשות פתח, רק את הדינים דמפתחא שבמסך, אבל הדינים שבמנעולא, אינם מהפכים אלא שנגנבים (כח"ש ש"ט) וא"כ הם נשארים עוד בהשד, והוא יכול להזיק עמהם למוחין דשמאל, וזהו שמקשה הרעיא מהימנא, אי הכי כי נפיק בר נש מתרעיה לבר חזא החזא שידא קאים לימיניה, כלומר שאע"פ שהאדם כבר קבל המוחין שבבית, שהם ו"ק דשמאל, עוד השד נשאר בימינו, דהיינו מדינים דנוקבא דמנעולא, שהם מבחינת ימין, ומזוזה, דהיינו בחינת הפתח שנעשה ע"י גילוי המוחין שבבית, הוא בשמאל, שאין

(דפרי דף רס"ד ע"א)

(ע) ש שמע ישראל יי אלהינו יי אחד, דא איהו יחודא חד. ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, הא יחודא אחרא, למהוי שמייה רזא חד. ורזא דא, ה יי הוא האלהים, דא כתיב, כד אינון ביחודא חד.
 (עט) ואי תימא, אי הכי כגוונא דכתיב (ו) יי אחד ושמו אחד, לאו איהי יי הוא האלהים, דאי כתיב יי ושמו הוא אחד, הוינא אמרי הכי, לא כתיב אלא יי אחד ושמו אחד, ואצטריך לומר בגוונא דא, יי הוא האלהים הוא, ויתחזי יי אחד ושמו אחד.
 (פ) אלא כלא חד, דכד אתאחדן תרין שמהן * אלין, דא ביחודא חד, ודא ביחודא חד, כדין תרין שמהן אלין אתעבידו חד, ואתכלילן דא בדא, והוי כלא שמא שלים ביחודא חדא, וכדין יי הוא האלהים, דהא כדין אתכליל כלא דא בדא למהוי חד, ועד דאתייחדו כל חד דא בלחודוי ודא בלחודוי, לא אתכלילו דא בדא, למהוי כלא חד.

חלושי גרסאות
 * ליג פן אלן עד אלן.

מסורת הוצר
 * לצל אית נח צינור (י) (מא יח) ביב פח ציא
 * (זכריה יד) תרומה פח צינ.

שמע ובשכמל'ו

הסולפ

מאמר

ה' הוא האלקים, שאם היה כתוב ויהי ושמו הוא אחד, היינו אומרים כך, ששוה אל הויה הוא האלקים, אבל לא כתוב, אלא הויה אחד ושמו אחד, ואיכ היה צריך לומר כעין זה, הויה הוא האלקים הוא, היה שוה אל הויה אחד, ושמו אחד. וכיון שלא כתוב כן, אלא הויה הוא האלקים, הרי אינו דומה להויה אחד ושמו אחד, ואיך נאמר שיחוד שמע ובשכמל'ו, שהם ב' יחודים, בדומה להויה אחד, ושמו אחד, שהוא שוה להויה הוא האלקים.

כי הדינים שבידיהם נהפכו ונעשו לשעד אל הויה, שיוכלו לקבל כל הארותיו כנ"ל. וכד לא קאים מזוזה לפתחית, דהיינו שאינו ממשיך ה' דשדי המהפכת הדינים דש"ד לפתח. יצר הרע וההוא שידא מתתקנין כחדא, כלומר, שפועלים ביחד שח ידויחו על רישיה, שמשמים ידיהם, דהיינו הכוחות שלהם, שהם הדינים דדכורא ודנוקבא יחד הכלולים בהשד, על ראשו, דהיינו על הנשמה שלו, כהואי זמנא קאים בלא נטירו וכו', הקליפות עושים בו מה שרוצים.

(פ) אלא כלא חד וכו': ומשיב, אלא הכל הוא אחד שיחוד שמע ובשכמל'ו, שהי"ס הויה אחד בשמע, ושמו אחד בבשכמל'ו, הם אחד עם ה' הוא האלקים. כי כשמתיחדים ב' שמות אלו, הויה, שהוא ז"א עם אלקים שהוא מלכות, זה ביחוד אחד, דהיינו ביחוד שמע ישראל וגר, זה ביחוד אחד, דהיינו ביחוד בשכמל'ו, או נעשים ב' שמות אלו אחד, ונכללים זה בזה, ונעשה הכל שם אחד שלם, ביחוד אחד, ואז כתוב, הויה הוא האלקים. כי אז נכלל הכל זה בזה להיות אחד. אבל מפרם שנתיהדו כל אחד זה בפני עצמו, וזה בפני עצמו, אינם נכללים זה בזה להיות הכל אחד. באפ"ג, שהויה אחד ושמו אחד, ודאי אינו פאה אל הויה הוא האלקים, אלא שאייה הוא האלקים הוא ונצאם מן הויה אחד ושמו אחד, כמבואר.

מאמר שמע ובשכמל'ו
 (עז) שמע ישראל ה' אלקינו וגר: שמע ישראל וגר זה הוא יחוד אחד. ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, זהו יחוד אחר. שאייה שמו, שהא המלכות הנקראת שם, בסוד אחד. וזה סוד, הויה הוא האלקים, שהויה, שהוא ז"א הוא המלכות הנק' אלקים. שזה כתוב, כשדא ומלכות הם ביחוד אחד. ועיכ שמע ישראל הי"ס הויה, ובשכמל'ו הי"ס הוא האלקים.

(עט) ואי תימא אי וכו': האם תאמר, איכ הרי היחוד דשנוע ובשכמל'ו, הם כעין שכתוב, הויה אחד ושמו אחד, שאינו שוה אל (דפרי דף רש"י ע"א)

(פא) כללא דכל אורייתא, הכי הוא ודאי, דהא אורייתא אייה תורה שבכתב, ואייה תורה שבעל פה. תורה שבכתב, דא הוא דכתיב יי. תורה שבעל פה, דכתיב האלהים. ובגין דאורייתא אייה רזא דשמא קדישא, אקרי הכי.

(פב) תורה שבכתב ותורה שבעל פה, דא כלל, ודא פרט. כלל אצטריך לפרט, ופרט אצטריך לכלל, ואתייחדו דא בדא, והוי כלא חד. ועיד כללא דאורייתא, אייהו כללא דלעילא ותתא, בגין דשמא דא לעילא, ושמא דא לתתא. דא רזא דעלמא עלאה. ודא רזא דעלמא תתאה. ועיד כתיב אתה הראת לדעת כי יי הוא האלהים, דא כללא דכלא, וכל דא דאמרן, אצטריך בגין למנדע בהאי עלמא.

(פג) ואי תימא, פקודי אורייתא ש אן אינון ת הכא, בכללא דא. אלא דא אייהו זכור. ודא אייהו שמור. וכל פקודי אורייתא בהני כלילן, ברזא דזכור, וברזא דשמור, וכלא אייהו חד.

(פד) פתח ר' יוסי ואמר, הא דתנינן צלותא דערבית חובה אייהו, ודאי בגין דקיש * דערבית חובה, וקביה אתייחד בליליא, כמה דאתייחד ביממא. ומדת לילה אתכליל ביממא, ומדת יממא אתכליל בליליא, ואתעביד יחודא. ומאן דאמר רשות, בגין אימורין ופדרין ג דמתעכלי בליליא. והא אוקימנא

חלופי גרסאות

ג. ליג מן וכל עד ודא אייהו שמור באות פ"ג. ש אף. ת ליג הכא. א ליג דערבית. ב ליג מן ואתעביד עד והא. ג דמתאכלי.

שמע ובשכמלין

הסולם

מאמר

ששניהם אחד, חה כלל הכל, של כל העולמות. וכל זה שאמרנו צריך האדם לדעת בעולם הזה.

(פג) ואי תימא פקודי וכו' : ואם תאמר, מצוות התורה איפה הם בכלל הזה, אם הויה הוא האלקים, הוא כלל הכל. ומשיב. אלא זה הויה, הוא זכור, וזה האלקים, הוא שמור, וכל מצוות התורה באלו כלולות בסוד זכור ובסוד שמור. שזכור כולל רמ"ח טעם ושמור סלל שס"ה לית. והכל הוא אחד.

(פד) פתח ר' יוסי וכו' : פריי ואמר, זה שלמדנו שתפלת ערבית היא חובה, הוא ודאי משום, שקריאת שמע של ערבית היא חובה, כי הקביה מתייחד בלילה בסוד קיש, כמו שמתייחד ביום. ומדת לילה נכללת ביום ומדת יום נכללת בלילה, ונעשה היחוד. ומי שאמר רשות, הוא מטעם התפלה שנתקנת כנגד אימורים ופדרים הנעכלים ונשרפים בלילה שהם אינם חוב. כי תפלת שחרית ומנחה הם כנגד ב' תמידים, שהם חוב, ותפלת ערבית כנגד אימורים וכו'. שהם רשות. וכבר העמדנו כתיב

(פא) כללא דכל אורייתא וכו' : הכלל של כל התורה, דהיינו תושב"כ ותושב"פ יחד, כך הוא ודאי. כי התורה, היא תורה שבכתב, והיא תורה שבעל פה. תורה שבכתב, זה הוא שכתוב, הויה, דהיינו דא. תורה שבעל פה, הוא שכתוב האלקים, שהוא המלכות. ומשום שהתורה הי"ס השם הקדוש, ע"כ נקראת כך, זה נקרא הויה, וזה האלקים.

(פב) תורה שבכתב ותורה וכו' : תורה שבכתב ותורה שבעל פה, זו כלל, וזו פרט, התושב"כ היא כלל, דהיינו דא, ותושב"פ פרט, דהיינו המלכות. הכלל צריך לפרט, הפרט צריך לכלל, שאין שלימות לזה בלי זה עד שיתחברו שניהם, ומתייחדים זה בזה ונעשה הכל אחד. וע"כ כלל כל התורה, היא כלל שלמעלה דא, ושלמטה, המלכות. משום ששם הזה הוא למעלה, ושם הזה הוא למטה. זה ותושב"כ, סוד עולם העליון, דא, וזה ותושב"פ, ודא סוד עולם התחתון, מלכות. וע"כ כתוב, אתה הראת לדעת כי הויה הוא האלקים, (דש"י וף רס"ד ע"א)

פז) דכתיב ואהבת את יי אלהיך, האי קרא אוקימנא, ואוקמוה חברייא. אבל אית לשאלא, אי בהאי יחודא דשמע ישראל, אתכליל כלא, ימינא ושמאלא, אמאי כתיב לבתר ואהבת, והיה אם שמוע. דהא ביחודא אתכלילו. אלא התם בכלל. הכא בפרט. והכי אצטריך.

פו) וברזא דיחודא דהא אתערנא ביה, יחודא איהו כגוונא דתפלין דרישא, ותפלין דדרועא, בתפלין דרישא ד' פרשיין, והא אתמר. והכא ג' שמהן אינון. התם ארבע פרשיין, וכל חד חד בלחודי. והכא ג' שמהן, ז מה בין האי להאי.

פז) אלא אנון ארבע פרשיין הא אתערו בהו, חד נקודה ה קדמאה. וחד רזא דעלמא דאתי. וחד ימינא * וחד שמאלא. אלין רזא דתפלין דרישא. והכא ברזא דא, יחודא דא תלת שמהן עלאין, אינון ו כגוונא דאינון ארבע פרשיין. יי קדמאה, דא נקודה עלאה, ראשיתא דכלא. אלהינו, רזא דעלמא דאתי. יי בתראה, כללא דימינא ושמאלא כחדא, בכללא חדא ואלין אינון תפלה דרישא, ודא איהו יחודא קדמאה.

חלופי גרסאות

ז בדפויי כתבו כאן ציור זה. ח עלאה; מוסיף קדמאה עלאה. ו בגין.

תפלין	דרישא		
חכמה	בינה	חסד	גבורה
	ת"ת	מניח	
	תפלין	דיד	
ת"ת	נצח	הוד	יסוד
	מלכות	מניח	
כולם	בבית	אחת	כרוכים

שמע ובשכמליו

הסולם

מאמר

הויה אלקיננו הויה. שם ארבע פרשיות שכל אחת ואחת היא בפני עצמה. וכאן רב ג' שמות. מה ההפרש בין זה לזה.

מאמר ד' פרשיין דתפלין דרישא ודרועא פז) אלא אינון ארבע וכי: ומשיב. אלא אלו ארבע פרשיות הרי העירו בהן, שאחת. דהיינו קדש. היא הנקודה הראשונה דהיינו י' דהויה, שהיא חכמה. ואחת. דהיינו והיה כי יביאך, היא סוד עולם הבא. שהוא בינה. ואחת. דהיינו שמע, היא ימין דדעת. ואחת. שהיא והיה אם שמוע, היא שמאל דדעת. אלו הם סוד תפלין של ראש. וכאן בסוד זה דקריאת שמע, היחוד הזה של ג' שמות העליונים, הויה אלקיננו הויה, הם כעין אלו ארבע פרשיות דתפלין. הויה הראשונה, היא נקודה עליונה ראשית הכלל, דהיינו חכמה. אלקיננו, היס עולם הבא, דהיינו בינה. הויה האחרונה

פז) דכתיב ואהבת את וגו': כתוב, ואהבת את ה' אלקיך. מקרא זה העמדנו. והעמידהו החברים. אבל יש לשאול, אם ביחוד חוזה דשמע ישראל בכלל הכל, ימין ושמאל. כנ"ל, למה כתוב אחיכ ואהבת שהוא ימין, והיה אם שמוע, שהוא שמאל, הרי ביחוד קריאת שמע כבר נכללו. ומשיב, אלא שם בקריאת שמע הוא בכלל, שימין ושמאל דדעת נכללו בכלל אחד, בהויה (כנ"ל אות ל"ז) וכאן בפרט, שתחלה כתוב, ואהבת בפני עצמו, שהוא חסד, ואחיכ כתוב, והיה אם שמוע בפני עצמו, שהוא גבורה. וכך צריך להיות.

פו) וברזא דיחודא דהא וכי: ובסוד היחוד אשר הערנו בו, היחוד דקריאת שמע הוא, כמו היחוד דתפלין של ראש ותפלין של יד. בתפלין של ראש יש ד' פרשיות, וכבר למדנו אותן, וכאן בקריאת שמע יש ג' שמות. (דפרי דף רס"ד ע"א * דף רס"ד ע"ב)

פח) ז תפלין ם דדרועא, כללא ם דכל הני כחדא, ודא איהו רזא, ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. הכא כללא דאינון תפלין דרישא, דאתכלילנו גו תפלין דדרועא.

פט) ורזא דא, ברוך : דא רזא דנקודה עלאה, דאיהו ברוך, דכל ברכאן נבעין מתמן. ואי תימא, עלמא דאתי אקרי ברוך. לאו הכי. דהא נקודה עלאה איהו דכר, עלמא דאתי נוקבא, איהו ברוך, ואיהי ברכה, ברוך דכר, ברכה נוקבא. ועד ברוך איהו נקודה עלאה. שם : דא עלמא דאתי, דאיהו שם גדול. כד׳א m) ומה תעשה לשמך הגדול. כבוד : דא כבוד עלאה, דאיהו ימינא ושמאלא, וכלהו כלילן בהאי תפלה של יד, דאיהו מלכותו. ונטיל כלא בגויה, ובהאי אתכלילן . בהאי מלכות, עלמין כלהו, למיזן לון, ולספקא לון, כ בכמה דאצטריכו.

צ) ודא איהו יחודא דתפלין דרישא ותפלין דדרועא, כגוונא דרזא דיחודא דתפלין, הכי הוא יחודא דכלא. ודא איהו ברירו דמלה. והא סדרנא יחודא דא קמי בוצינא קדישא, ואמר לי דהא בד' גוונין : אתסדר יחודא, ודא ברירא דכלהו. והכי איהו ודאי, וכלהו רזא דיחודא, אבל סדורא דתפלין, דא הוא יחודא עלאה כדקא יאות.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ז ותפלין. ח ורישא כללא גו תפלין דדרועא כללא כל. ט כל. י מוסיף ביה בהאי. כ ל״ג בכמה. ל דסור; אסתדר.

ח) (יהושע ז) משטמים סג צ״פ.

ד פרשיין דתפלין דרישא ודרועא

הסולם

מאמר

זהו עולם הבא, דהיינו בינה, שהיא שם גדול, כמשי׳א. ומה תעשה לשמך הגדול. כבוד, זהו כבוד עליון, דהיינו דעת, שהוא ימין ושמאל דדעת, וכולם כלולים בתפלה של יד היא, דהיינו במלכות. שהיא סוד המלה מלכותו. והמלכות לוקחת הכל בתוכה, ובה נכללו במלכות זו כל העולמות לון אותם ולכלכל אותם במה שצריכים, שזהו לעולם ועד. כי ועד, לשון מזון כמו בבוקר יאכל עד, ולעולם ועד, פירושו, שהמלכות מינית העולם כולו.

האחרונה היא כלל ימין ושמאל דדעת, ביחד בכלל אחד. ואלו הם סדר תפלין של ראש, וזה הוא יחוד הראשון שבק״ש. פח) תפלין דדרועא כללא וכו' : תפלין של יד, הן כלל של כל אלו ד' פרשיות ביחד, דהיינו בבית אחד, וזה הוא סוד יחוד הב' שבק״ש, שהוא, ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, כאן, ביחוד הב', הוא הכלל של ד' פרשיות התפלין של ראש הנכללים תוך התפלין של יד, בבית אחד. כלומר שיחוד בשכמל״ו דומה ליחוד ד' פרשיות דתפלה של יד.

צ) ודא איהו יחודא וכו' : וזה הוא גם כן היחוד של תפלין של ראש ותפלין של יד, כי כעין סוד היחוד של התפלין כן הוא יחוד הכל. וזה הוא ברירו של הדבר. וכך סדרתי היחוד הזה לפני המאמר הקדוש, שהוא ר״ש, ואמר לי, כי בד' אפנים מסתדר היחוד דקריאת שמע, וסדר הזה, הוא הברור מכולם. וכך הוא ודאי. ובכולם הם סוד היחוד, דהיינו בקיש ושאר דברים, אבל הסדר של התפלין, זה הוא יחוד עליון כראוי.

פט) ורזא דא, ברוך וכו' : וסוד זה הוא, ברוך, זה סוד נקודה עליונה, שהיא חכמה, שהיא ברוך, משום שכל הברכות נובעות משם. ואם תאמר, שעולם הבא נקרא ברוך, שהיא בינה. אינו כן, כי נקודה עליונה, חכמה, היא זכר, ועולם הבא, בינה, היא נקבה, לפיכך הוא, הזכר, נקרא ברוך, והיא, הנקבה, נקראת ברכה. ברוך הוא זכר, וברכה היא נקבה וע״כ, ברוך, הוא נקודה עליונה, דהיינו חכמה, שם, (ופריי דף רס״ו ע״ב)

צא) ומגו דאתכלילו ימינא • ושמאלא ברזא דשמא חד בארח כלל, אצטרך לבתר לאפקא לון. נ בארח פרט, אבל לאו בארח יחודא, דהא יחודא בקראי קדמאי איהו, למהוי יי אחד, בתפלין דרישא. ושמו אחד, בתפלין דדרועא. והוי כלא חד. כיון דיחודא אתסדר כלא בכללא, מרישא דנקודה עלאה, אצטרך לבתר • לאתעטרא מרישא דנהורא קדמאה, דאיהו רישא דכלא •

צב) גליף • ואתקין משה, כיה אתוון ברזא דפסוקא דיחודא, דכתיב שמע ישראל יי אלהינו יי אחד. ואינון כיה אתוון גליפין, מחקקין ברזא דלעילא. יעקב בעא לאתקנא לתתא, ברזא דיחודא, ואתקין בכ"ד אתוון, ואינון בשכמליו. ולא אשלים לכיה אתוון, בגין דעד לא • אתתקן משכנא. כיון דאתתקן משכנא, ואשתלים מלה דהוה נפיק מניה, כד אשתלים, לא מליל אלא בכיה אתוון, לאחזאה דהא אשתלים דא, כגוונא דלעילא, דכתיב • וידבר יי אליו מאהל מועד לאמר, • הא כיה אתוון.

צג) וע"ד כיה זינין, לאשלמא תקונא דמקדשא, וכל הני אתוון אוקימנא באינון אתוון גליפין דאוליפנא ממר. ובגין דמשכנא אשתלים ברזין אלין, אקרי כיה, ביחודא דשלימו דמשכנא. וע"ד • וחסידיך יברכוכה כתיב, רזא דשלימו דכל משכנא, ותקונא דיליה.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

א) (ויקרא א) וירא מה צ"ג. ב) (תהלים קמה) יתרו • ל"ב ושמאלא. נ ל"ג מן בארח עד בארח. ס לאתערא. פ בדפויי כתבו ע"כ. פ ואתקף. צ אתקין. ק ל"ג הא כיה אתוון.

ד פרשיין דתפלין דרישא ודרועא

הסולם

מאמר

לפנינו. יעקב רצה לתקן למטה, במלכות, בסוד היחוד, ותקן בכ"ד אותיות, והם ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, שיעקב תקן אותו, שיש בו כ"ד אותיות, ולא השלים לכיה אותיות, והוא משום שעוד לא נתתקן בזמנו המשכן, שהוא כנגד מלכות, כיון שנתתקן המשכן ונשלם הדבר שהמשכן נמשך ממנו, לא דיבר עמו אחר שנשלם, אלא בכיה אותיות, להראות שזו, המלכות, נשלמה כעין שלמעלה, כמו ז"א שיש לו כיה אותיות, שכתוב וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמר, הרי יש בו כיה אותיות, וביאור הדברים עיי' לעיל (תרומה אות רמ"ג).

צא) ומגו דאכלילו ימינא וכו': ומשום שנכלל ימין ושמאל דדעת, בסוד שם אחד, בקריאת שמע, דהיינו בהויה אחרונה (כנ"ל אות פ"ז) בדרך כלל, הוא צריך אח"כ להוציאם בדרך פרט, דהיינו ואהבת בפני עצמו, והיה אם שמוע בפני עצמו, אבל לא בדרך היחוד, כי היחוד כבר נעשה בפסוקים הראשונים, בשמע ובבשכמליו, שיהיה הויה אחד בתפלין של ראש, שהוא היחוד דשמע ישראל, ושיהיה שמו אחד בתפלין של יד, שהוא היחוד דבשכמליו, ונעשה הכל אחד, כיון שהיחוד נסתר הכל בכלל, מראש נקודה העליונה, צריכים אח"כ לעטר מראש של אור הראשון שהוא ראש הכל. דהיינו כתר.

צג) וע"ד כ"ה זינין וכו': וע"כ יש כיה מינים להשלים תקון המשכן, שהם י"ג מינים, זהב וכסף ונוי וי"ב אבנים שבחשן, וכל אלו האותיות למדנו, באלו אותיות חקוקות שלמדנו מאדוני, ומשום שהמשכן נשלם בסודות אלו כיה אותיות, ע"כ נקרא המשכן, דהיינו המלכות, בשם כיה, שמורה על יחוד

צב) גליף ואתקין משה וכו': חקק ותקן משה כיה אותיות בסוד יחוד הפסוק, שכתוב שמע ישראל ה' אליקינו ה' אחד. והן כיה אותיות חקוקות, החקוקות בסוד של מעלה, דהיינו בסוד ז"א, כי כיה רוח על כ"ב האותיות התורה, ותנייך שה"ס ג' קוין, כמ"ש (דפויי דף רס"ו ע"ב)

(צד) כִּיה: לקבל כִּיב אתוון, ותורה ונביאים וכתובים, דאינון כללא חדא, ר רזא חדא. בשעתא דישראל קא מיחדי יחודא בהאי קרא, ברזא דכִּיה אתוון, דאינון שמע ישראל יי אלהינו יי אחד, ובשכמליו, דאינון כִּיד אתוון, ויכוין כל חד בהו, כלהו אתוון מתחברן כחדא, וסלקין לחבורא חד, תשע וארבעים תרעין, ברזא דיובלא. וכדין אצטריך לסלקא ועד, לא יתיר. וכדין אתפתחו תרעין, וחשיב קבִיה להווא ביג, כאילו קיים אורייתא כלה, דאיהי אחיא במיט פנים בכלא.

(צה) ועידי אצטריך לכוונא רעותא בכִיה ובארבע ועשרין, לסלקא לון ברעותא דלבא, בתשע וארבעין תרעין דקאמרן, כיון דאתכוון בהאי, יתכוון בהווא יחודא דאמר מר, שמע ישראל וגר ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, כללא דכל אורייתא כלא. זכאה חולקיה מאן דיתכוון בהו, ודאי כללא איהו דכל אורייתא ועילא ותתא. ודא איהו רזא דאדם, שלימו דדכר ונוקבא, ורזא דכל מהימנותא. ע"כ.

(צו) (•) רבי אבא שלח ליה לר' שמעון ואמר ליה, האי • דאוקמיה מר בתפלין דמארי עלמא, ה ד' פרשיין אינון קודשא דקודשין, א שפיר. משכא דעל תפלין, ואינון רצועין אקרו קדושה אסמכתא מנלן. שלח ליה • ויעש יי אלהים לאדם ולאשתו וגר דייקא. והכי אוקמיה רב המנונא סבא. ואלין אינון דרישא, ודרועא ידכה בה"א, והא אוקמוה.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ר ורזא דא. • דאוקים; דאוקמוה וליג מר. ה ואינון, דאינון וליג ד' פרשיין. א ליג שפיר.

(ג) (בראשית ג) ביא ולט ציה.

ד' פרשיין ותפלין דרישא ודרועא

הסולם

מאמר

(צה) ועידי אצטריך לכוונא וכו': ועיכ צריך לכיון הרצון בכִיה אותיות דשמע, ובכִיד של ברוך שם, להעלותם ברצון הלב במיט שערי בינה, שאמדנו. אחר שנתכוין בזה, יכוון באותו היחוד שאמר אדוני, אשר שמע ישראל וגר ובדרך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, הם כלל של כל התורה כולה. אשרי חלקו מי שיתכוון בהם, ודאי הוא כלל של כל התורה, שלמעלה, שהוא ז"א, ושלמטה, שהיא מלכות, וזה הוא סוד אדם, שהוא שלמות דכר ונוקבא. דהיינו השלמות של ז"א ומלכות. ויחוד הזה הוא סוד כל האמונה. (עיכ דעיא מהיסנא).

(צו) ר' אבא שלח וכו': ר"א שלח לר' שמעון, ואמר לו, זה שהעמיד אדוני, בתפלין דרבון העולם, ד' פרשיות, שהם קדש קדשים, דהיינו חו"ב ותו"ט דדעת, יפה הוא. העור שעל התפלין והרצועות שנקראים קדושה, סמך על זה מאין לנו. שלח לו, ויעש ה' אליקים לאדם ולאשתו כתבות עור וגר עור וזה בדיוק.

דהיינו

יחוד השלמות שבמשכן, שהוא המלכות, ועיכ כתוב, וחסידיך יברכוכה, שהוא אותיות יברכו כה. שהיט שלימות כל המשכן והתקון שלו.

(צד) כ"ה לקבל כ"ב וכו': כִּיה הוא כנגד כִּיב אותיות ותורה נביאים וכתובים, שג' וכיב הם כִּיה, שהם כלל אחד, וסוד אחד. בשעה שישראל מיוחדים היחוד בסוד כִּיה אותיות שבמקרא הזה, שהם שמע ישראל הוי"ה אלקינו הוי"ה אחד. והיחוד של ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, שהם כִּיד אותיות, ומכוין בכל אחד מהם, כל האותיות מתחברות יחד ועולות לחבור אחד, שהם מיט אותיות כנגד מיט שערים שבסוד היובל, שהוא בינה, ואז צריך להעלות היחוד עד המלה ועד, ולא יותר, כי במלה ועד, נגמר החשבון מיט, ואז נפתחים מיט שערי בינה, ומחשיב הקבִיה אותו האדם, כאלו קיים התורה כולה, הבאה בכלה במיט פנים.

(דערי דף רשיד עיב •) דף רסיה עיא

צו) אר"ש, אית מאן דמתני בהאי ג' גזנא, ג והיה דרועא שמאלא דקב"ה, ואקרי גבורה אי הכי לא אשתארן ברישא אלא תלת, ואינון ארבע. אבל תרין רתיכין קדישין אינון, ז דא אתקשר בלבא. ודא אתקשר במוחא. ולבא ופוחא, אתקשר דא בדא. וזוגא חד להו, ושפיר קאמרו חברייא. והיה לאות על ידכה, כמה דאתמר, ולא אקרי אלא אות.

צח) אמר ר"ש, בשעתא דבינ אקדים ה בפלגות ליליא, וקם ואשתדל באורייתא, עד דנהיר צפרא. בצפרא אנח תפילין ברישיה, ותפילין ברשימא קדישא בדרועיה, ואתעטף בעטופא דמצוה, ואתי לנפקא מתרעא דביתיה, אערע במזוזה, רשימא דשמא קדישא בתרעא דביתיה, ארבע מלאכין קדישין מזדוגין עמיה ונפקין עמיה מתרעא דביתיה, ז ואוזפי ליה לבי כנישתא, ומכרוז קמיה, הבו יקרא לדיוקנא דמלכא קדישא, הבו יקרא לבריה דמלכא, לפרצופא יקרא דמלכא, רוחא קדישא שריא עליה, אכריז ואמר ה ישראל אשר בך אתפאר. ו צט) כדן ההוא רוחא קדישא סלקא לעילא, ואסהיד עליה קמי מלכא קדישא, כדן פקיד מלכא עלאה, למכתב קמיה כל אינון בני היכליה, כל אינון

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ב ל"ג גזנא. ג ההוא. ד ושפיר קאמרו חברייא ובגיב דא אתקשר בלבא וכי. ה ל"ג מן בפלגות עד בצפרא. ו בדפו"י כתבו חסר ועיין בסוף הספר סימן יג השיך כאן.

ז (ישעיה מט) יתרו טו ז"ר.

דך אמת ז ומלוים אותו.

ד פרשין ותפלין ורישא ודרועא

הסולם

מאמר

המלכות, כמו שלמדנו, שלא נקראת המלכות אלא אות. כי תפלין של יד הם מוחין דמלכות. צח) אמר ר"ש בשעתא וכי: אר"ש. בשעה שאדם מקדים עצמו בחצות לילה, וקם ועוסק בתורה עד שמאיר הבוקר. ובבוקר מניח תפלין בראש ותפלין ברשם הקדוש, דהיינו תפלין של המלכות, בזרוע. ונתעטף בעטוף של מצוה. ובא לצאת מפתח ביתו הוא פוגש במזוזה, שהיא רשם של השם הקדוש, שהוא מלכות, בשער ביתו. הנה אז, ארבעה מלאכים קדושים מתחברים עמו, ויוצאים עמו מפתח ביתו ומלוים אותו לבית הכנסת, ומכריזים לפניו, תנו כבוד לצורת המלך הקדוש, תנו כבוד לבן המלך, לצורת הפנים של המלך. ורוח קדוש שורה, עליו, מכריז ואומר: ישראל אשר בך אתפאר.

דחינו מלכות הנקראת עור. וכך העמיד רב המנונא סבא. ואלו הם של ראש. שד' פרשיות הם ד' מוחין דז"א והעור הוא מלכות דז"א. ותפלין שעל הזרוע כתוב ידכה עם ח' גלגל שד' פרשיות, הן המוחין דח' שהיא מלכות. וכבר העמידהו.

צו) אר"ש אית מאן וכי: א"ר שמעון, יש מי שלומד, באפן זה, אשר והיה אם שמוע, הוא זרוע שמאל של הקב"ה, ונקרא ספירת הגבורה. אם כן הרי לא נשאר בראש, דהיינו במוחין, אלא ג' פרשיות: קדש, והיה כי יביאך, שמע, שהם חכמה ובינה וימין דחוסד וחסר מוח הד' שהוא שמאל דדעת. שאתה אומר, אשר והיה אם שמע הוא בספירת הגבורה שהוא בגוף, והרי הם בראש ארבעה מוחין. אלא ב' מרכבות קדושות הם, של חו"ב תר"מ, זה, דתפלין של יד, נקשר בלב, שהוא מלכות. וזה, דתפלין של ראש, נקשר במוח, שהוא ז"א. ונמצא שגם פרעה ד' דתפלין של ראש היא ג"כ במוח, דהיינו שמאל דדעת, ולא בגוף, הלב ומוח, שהם ז"א ומלכות, נקשרים זה בזה, וזוג אחד להם. ויפה אמרו החברים, והיה לאות על ידכה, סובב על (דס"י וף רס"ה ע"א)

צט) כדן החוה רוחא וכי: אז, אותו רוח הקדוש, עולה למעלה ומעיד עליו לפני המלך הקדוש. אז מצוה המלך העליון לכתוב לפניו כל אלו בני היכלו, כל אלו הנודעים לפניו. ז"ש, ויכתב בספר זכרון לפניו ליראי ה' ולחושבי שמו. מהו ולחושבי שמו. הוא כש"א וחושבי מחשבות, שהם מחשבות אומנות, אף

דאשתמודען קמיה, ההי' d ויכתב ספר זכרון לפניו ליראי יי ולחושבי שמו. מאי ולחושבי שמו. כד"א ז ו' וחושבי מחשבות, אינון דעבדין לשמיה, אומנותא בכלא, אומנותא דתפלין, בבתיהון ברצועיהון n וכתבתהון. אומנותא דציצית, בחוטיהון בחוטא דתכלתא. אומנותא דמזוזה. ואלין אינון חושבי שמו. וכתוב וחושבי מחשבות.

ק) ולא עוד אלא דקביה משתבח ביה, o ומכריז עליה בכלהו עלמין, חמו מה בריה עבדית בעולמי. ומאן דייעול קמיה לבי כנישתא, כד נפק מתרעיה, ולא תפלין ברישיה וציצית בלבושיה, ואומר n אשתחוו אל היכל קדשך ביראתך. קביה אמר, אן הוא מוראי, הא סהיד סהדותא דשקרא. קא) א"ר יוסי, זכאה חולקיה דמשה, דהכא אמר . אלהינו. דא"ר n שמעון, משה בדרגא עלאה יתיר אתאחד, על שאר נביאי מהימני. וא"ר שמעון, אלמלא הוו ידעי בני נשא מלין דאורייתא, לינדעון דהא לית שום מלה באורייתא, או את באורייתא, דלא אית בה רזין עלאין ויקירין. קב) ת"ח, כתיב, n משה ידבר והאלהים יעננו בקול. ותנינן, מאי בקול. בקולו של משה. ושפיר הוא, בקולו של משה דייקא, בהוא קול n דאיהו אחיד ביה, על כל שאר o נביאין. ובגין דאיהו אתאחד על כלהו, n בהוא קול, דרגא עלאה, הוה אמר להו לישראל, יי אלהיך, o איהו דרגא דאקרי שכינתא, דשרייא בגווייהו. זכאה חולקיה.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ז בחשב האפוד. ח ובבתי בתיהון; וכתבי בתיהון. o מכריזי. י אלקיך. כ יצחק. ל ל"ג דאיהו. o מוסיף נביאין ומתמן משה אתון על כלהו. n ההוא. o דאיהו; מוסיף דאיהו רב.

ה) (מלאכי ג) מקץ מה צ"ג. ו' (שמות לה) ז' (תהלים ה) הקסה"ז כמו צ"א. ח) (שמות יט) פקודי רב צ"א.

ד' פרשין דתפלין דרישא ודדורעא

הסולם

מאמר

שמעון, אם היו יודעים בני אדם דברי תורה, היו יודעים שאין מלה בתורה או אות בתורה, שאין בה סודות עליונים ויקרים.

אף כאן, אלו שעושים לשמו, אומנות בכל דבר, אומנות התפלין, בהבתים שלהם ברצועותיהם ובכתיבה שלהם. אומנות הציצית, בחוטים שלהם, בחוט התכלת. אומנות המזוזה, ואלו הם חושבי שמו, כמ"ש וחושבי מחשבות.

מאמר אלקינו אלקיך
קב) ת"ח כתיב משה וכו': בוא וראה, כתוב, משה ידבר והאלקים יעננו בקול. ולמדנו מהו בקול. היינו בקולו של משה. ויפה הוא בקולו של משה הוא בדיוק, דהיינו באותו קול שהוא אחוז בו, שהוא ז"א, שהוא עולה בו על כל שאר הנביאים, שאינם נאחזים אלא במלכות ולא בז"א. ומשום שהוא נאחז בקול הזה, שהוא ז"א, יותר מכולם, הנה בקול הזה שהוא מדרגה העליונה, היה אמר לישראל ה' אלקיך, שהיא המדרגה שנקראת שכינה השורה בתוך ישראל. שהיא למטה מסדרנת ז"א, שנאחז בו משה. אשרי תלקו.

ק) ולא עוד אלא וכו': ולא עוד, אלא, שהקב"ה משתבח בו ומכריז עליו בכל העולמות, ראו מה בני עובד בעולמי. ומי שנכנס לפניו לבית הכנסת, וכשיצא מפתחו, בלא תפלין בראשו וציצית בלבושו, ואומר אשתחוו אל היכל קדשך ביראתך. אומר הקב"ה, איפה הוא מוראי, הרי מעיד עדות שקר.

קא) א"ר יוסי זכאה וכו': אר"י, אשרי חלקו של משה שאמר כאן בשמע ישראל, אלקינו. כי אמר ר"ש, משה נאחז במדרגה עליונה יותר על שאר נביאים הנאמנים. וא"ר (דפו"י דף רס"ה ע"א)

קג) ואר"ש, תנינן, קללות שבת"כ, משה מפי הגבורה אמרן. ושבמשנה תורה, משה מפי עצמו אמרן. מאי מפי עצמו. וכי ס"ד דאפילו את זעירא באורייתא, משה אמר ליה מגרמיה.

קד) אלא שפיר הוא, והא אתערנא, מעצמו לא תנינן, אלא מפי עצמו. ומאי איהו. ההוא קול דאיהו אחיד ביה. וע"ד, הללו מפי הגבורה. והללו מפי עצמו. מפי ההוא דרגא דאתקשר ביה על שאר נביאי מהימני. ועל דא, בכל אתר אלהיך, והכא אלהינו.

קה) ת"ח, כמה אית להו לבני נשא לאסתמרא * אורחייהו, בגין דישתדלון בפלחנא דמאריהון, ויזכון לחיי עלמין. תחות כורסייא דמלכא קדישא, אית מדורין עלאין. ובההוא אתר דכורסייא, מזוזה אתקשר, לאשתזבא מכמה מארי דינין, * דזמינין לאתערא בהו בבני נשא, בההוא עלמא. כגזונא דא עביד קב"ה לישראל, ויהב להו פקודי אורייתא, בגין דישתדלון בה וישתזבון בהאי עלמא, מכמה מארי דינין, מכמה מקטרגי, דאזדמנון בהו בבני נשא בכל יומא.

קו) ר' חייא אמר, האי מאן דבעי דיסתמר אורחוי, לא יעבר על מיא דאושדין קמי פתחא. בגין דתמן שרי חד שידא, והוא בין תרין * דשין דפתחא, ואנפוי לקבליה דפתחא, ואסתכי * כל מה דעבדין בביתא, ולא לבעי ליה

חלוסי גרסאות

* אורחוי. * ראשין. * ל"ג כל.

אלקינא אלקיד

הסולם

מאמר

קה) ת"ח כמה אית וכו': בוא וראה, כמה יש לבני אדם לשמור דרכיהם כדי שיעסקו בעבודת רבונם ויזכו לחיי עולם. תחת הכסא של המלך הקדוש, שהוא המלכות, יש מדורים עליונים. ובמקום ההוא של הכסא, שהוא המלכות, נקשרת המזוזה, להציל האדם מכמה מיני דינים, המוכנים לעורר בהם בני אדם בעולם ההוא. כעין זה עשה הקב"ה לישראל ונתן להם מצוות התורה, כדי שיעסקו בהן ויהיו נצולים בעולם הזה מכמה בעלי הדין. מכמה מקטרגים, הפוגשים בבני אדם בכל יום.

קג) ואר"ש תנינן קללות וכו': וא"ר שמעון, למדנו, קללות שבתורת כהנים, שבחומש ויקרא, משה אמרם מפי הגבורה. וקללות שבמשנה תורה, שבדברים, משה מפי עצמו אמרם. מהו מפי עצמו, וכי יעלה על דעתך שאפילו אות קטנה בתורה, היה משה אומר מעצמו.

קד) אלא שפיר הוא וכו': ומשיב, אלא יפה הוא, והרי הערנו מעצמו, לא למדנו, אלא מפי עצמו, ומה הוא. הוא אותו הקול שמשה אחז בו, דהיינו ז"א, וע"כ הללו שבתורת כהנים, מפי הגבורה, שהיא בינה הנקראת גבורה עליונה. והללו שבמשנה תורה, מפי עצמו, דהיינו מפי מדרגה ההיא שנאחו בה משה יותר מכל נביאים הנאמנים, שהיא מדרגת ז"א. ועל כן בכל מקום נאמר אלקיד, משום שרומו על מלכות, שהיא למטה מז"א, וכאן, בשמע ישראל נאמר אלקינו, משום שרומו על בינה, שהיא למעלה מז"א, שמעשה נאחו בו.

מאמר מיין דאושדין קמי פתחא
קו) ר' חייא אמר וכו': רח"א, כל מי שרוצה להשמר בדרכיו, לא יעבור על מים ששופכים לפני הפתח. משום ששם שורה שד אחד, והוא בין ב' דלתות הפתח, ופניו כנגד הפתח, ורואה כל מה שעושים בבית. וע"כ אין אדם צריך לשפוך מים בין ב' שערי הפתח. ר' יצחק אמר, מים צלולים, אין איסור בהם. אלא שלא ישפוך אותם דרך ביון. מהו המעשה

פשוטי דף רס"ה ע"א י" דף רס"ה ע"ב

לאנוש דישידי מייא בין תרי תרעי. ר' יצחק אמר, מיינ צלילן לית לן בה. והוא דלא יושיט לון ארח קלנא. מאי טעמא. בגין דאית ליה רשו לנזקא. ולא עוד אלא דיהדר רישיה לקבלי ביתא, ובכל מה דאסתכל אתלטייא.

קז) תלת מאה ושתינ וחמש, כחושבן ימי שתא, אית ליה שמשין, דהוא שליט עלייהו, וכלהו נפקין עם ב"נ, כד נפק מתרעא דביתיה. איך אלעזר, כל דא בעי קב"ה לנטרא לון לישראל, ואתקין שמיה קדישא לעילא, דאיהו אורייתא, ואורייתא כלא ׀ חד שמא קדישא איהו, ומאן דאשתדל באורייתא, אשתדל בשמיה.

קח) ת"ת, בעי ב"נ בפתחא דביתא לרשמא שמא קדישא, דאיהו מהימנותא דכלא. דהא בכל אתר ׀ דשמא קדישא אשתכח זינין בישין לא משתכחי תמן, ולא יכלין לקטרגא ליה לב"נ, כמה דכתיב ׀ לא תאונה אליך רעה וגו'.

קט) ׀ אתר דפתחא דביתא ׀ שריא כגוונא דלעילא אתר דפתחא ׀ דביתא עלאה שריא, מוזא אקרי. דהוא תקונא דביתא, ופתחא דביתא. מההיא מזוזה ערקין מארי נימוסין, מארי דינין קמיה לא משתכחין. וקבל דא לתתא, כד ב"נ אתקין מזוזה לפתחא דביתא, ׀ והאי שמא קדישא רשים באתווי, האי ב"נ אתעטר בעטרוי דמאריה, ולא קרבין לפתחא דביתיה זינין בישין, ולא משתכחי תמן.

קי) ר' אבא הוה אתי מלמחמי לר"ש, פגע ביה ר' יצחק, אמר ליה

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

׀ ל"ג חד. ׀ שמא. ׀ מוסיף מזוזה אקרי אתר. ׀ עלאה וכגוונא. א ביתא ול"ג עלאה. ב דאיהו.

׀ (תהלים צ"א) בשלח קכג צ"ת.

אלקינו אלקיך

הסולם

מאמר

הקדוש נמצא, מינים רעים אינם נמצאים שם, ואינם יכולים לקטרג על האדם, כמ"ש לא תאונה אליך רעה וגו'.

קט) אתר דפתחא דביתא וכו': המקום שפתח הבית שורה שם הוא כעין שלמעלה. המקום שפתח הבית העליון שורה. נקרא מזוזה, (כמ"ש לעיל אות ע"ז בהסולם ד"ג וזה אמרו באות ע"ב) שהוא תקון הבית, ופתח הבית. ממזוזה היא בודחים בעלי חוק, ובעלי הדין אינם נמצאים לפניו. וכנגד זה למטה, כשהאדם מתקן מזוזה לפתח ביתו, וזה השם הקדוש שדי, רשום באותיותיו, הרי אותו האדם מעוטר בעטרתו של אדונו, ומינים הרעים אינם קרבים לפתח ביתו, ואינם נמצאים שם. (כמ"ש שם כ"ז היטב ע"ש).

קי) ר' אבא הוה אתי וכו': ר"א היה בא מלראות את ר' שמעון. פגש בו ר' יצחק, אמר

הטעם. הוא משום שיש לו, לשד, רשות להזיק. ולא עוד, אלא שמחזיר ראשו. כנגד הבית. ובכל מה שמסתכל נעשה מקולל. (ועי' לעיל אות ע"ז בהסולם).

קז) תלת מאה ושתינ וחמש וכו': שס"ה כחשבון ימות השנה, יש לו, לשד, משמשים, שהוא שולט עליהם, וכולם יוצאים עם האדם כשיוצא מפתח ביתו. א"ר אלעזר, כל זה, כי רצה הקב"ה לשמור את ישראל, והתקין שמו הקדוש למעלה, שהוא התורה, וכל התורה היא שם קדוש אחד. ומי שעוסק בתורה, עוסק בשמו.

קח) ת"ת בעי ב"נ וכו': בוא וראה, אדם צריך לרשום בפתח ביתו את השם הקדוש, שהוא אמונת כל. כי בכל מקום שהשם (דפרי זף רשיה ע"ב)

מאן אתי, מאריה דנהורא, גבר דאתדבק בנורא דאכלא כל יומא, הא נהורא עמיה שרי. אמר ליה, תנינן דחיובא עליה דבינ, לקבלא אפי שכינתא, בכל ריש ירחי ושבת. ומאן איהו. רביה. כ"ש בוצינא עלאה קדישא, דכל עלמא בעאן לקבלא אנפוי. איך יצחק, אהדרנא עמך, ואקבל אנפי שכינתא, ואטעם מאינון מלין עלאין, דאטעמת קמיה.

קיא) פתח ר' אבא ואמר, י שיר המעלות אליך נשאתי את עיני היושבי בשמים. שיר דא לא כתיב מאן אמרו. אלא בכל אתר דאיהו סתים, רוח הקדש אמרו עליהו דישראל בגלותא. היושבי בשמים, היושב מבעי ליה, ג מאי היושבי.

קיב) אלא אוקימנא, מאן דבעי לצלאה צלותיה קמי מלכא קדישא, בעי למבעי מעמיקתא דכלא, לארקא ברכאן לתתא, כמה דכתיב ו שיר המעלות ממעמקים קראתיך יי. והאי ירד יתיר, עמיקתא דכלא היא, ד ובהאי בעי למבעי בעותיה, לארקא ברכאן לההוא אתר דאקרי שמים, לאתזנא מניה כלא, וע"ד היושבי בשמים, בשמים ממש, דכד אינון ברכאן ה נגידו ואתמשכו מההוא אתר ו עומקא דכלא, ואתישבן באתר דאקרי שמים, כדין ברכאן משתכחי בעלאי ותתאי.

קיג) כעיני עבדים אל יד אדוניהם, מאי כעיני עבדים. אלין אינון

מסורת הזוהר

חלופי גרסאות

י (תהלים קכג) ויגש כג צ"א. כ (שם קל) ויחי ג ליג מאי היושבי. ד והאי בעי לארקא ול"ג למבעי בעותיה. ה דנגידו. ו עוקמא. עג צ"ה.

מאמר

הסולם

היושבי בשמים וגו'

אלא העמדנו, מי שרוצה להתפלל תפלתו לפני המלך הקדוש צריך לבקש מן העמוקה מכל, דהיינו מבינה, שתשפיע ברכות למטה. כמ"ש שיר המעלות ממעמקים קראתיך ה'. ואותה י' היתרה, בהיושבי בשמים, היא העמוקה מכל, בינה, ומוז צריך לבקש בקשתו להריק ברכות למקום ההוא שנקרא שמים, שהוא ז"א, שיוזנו ממנו הכל. וע"כ כתוב, היושבי בשמים, בשמים ממש, דהיינו בז"א שנקרא שמים, כי כשהברכות נזלות ונמשכות מאותו המקום העמוק מכל, שהוא בינה, ומתישבות במקום שנקרא שמים, דהיינו בז"א, נמצאות אז הברכות בעליונים ותחתונים.

אמר לו, מאין אתה בא בעל האור. איש המתדבק באש אוכלה כל יום, הרי האור שורה עמו. ואינו צריך לבקש ממי. אמר לו, למרנו, שחוב מוטל על אדם לקבל פני השכינה בכל ראש חודש ושבת. ומי הוא. זה הוא רבו. וכל שכן מאור עליון קדוש, שהוא ר"ש, שכל העולם צריכים לקבל פניו. אמר ר' יצחק, אחזור עמך לר"ש, ואקבל פני השכינה. ואטעם מאלו דברים העליונים, שטעמת לפניו.

מאמר היושבי בשמים וגו'

קיא) פתח ר' אבא וכו': פר"א, ואמר, שיר המעלות אליך נשאתי את עיני היושבי בשמים. שיר זה לא כתוב מי אמרו. אלא בכל מקום שהוא סתום ולא נזכר מי אמרו, רוח הקדש, שהוא מלכות, אמרו על ישראל בגלות. היושבי בשמים, היה צריך לומר היושב, מהו היושבי.

קיב) אלא אוקימנא מאן וכו': ומשיב, (דסויי דף רס"ה ע"ב)

קיג) כעיני עבדים אל וגו': כעיני עבדים אל יד אדוניהם. שואל, מהו כעיני עבדים. ומשיב, אלו הם שאר שרי העמים, שהם ע' שרים העליונים, שאינם נזונים אלא משירי גוף האילן, שהוא ז"א, שישדאל מתדבקים

שאר רברבי עמין, דלא אתזנו אלא משוורא ז נופא דאילנא, דישראל מתדבק ביה. וכד ישראל נטלין ברכאן מההוא אתר, כלהו מתברכן מישראל. קיד) כעיני שפחה אל יד גבירתה, דא היא שפחה דאוקימנא, דקטיל קודשא בריך הוא חילא דילה במצרים, דהא לית חילא דידה, אלא כד ׀ אתנגיד מתמצית דהאי ארץ ישראל. וארץ ישראל * גברתה אקרי. ועל האי כתיב, תחת שלש רגזה ארץ. מאן ארץ. דא ארץ ישראל, כמה דאתמר. תחת עבד כי ימלוך, אלין אינון עבדים דקאמרן. כד אתיהיב שלטנותא לחד מנייהו. ודא הוא דכתיב, אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים. שפחה כי תירש גבירתה ׀ דא היא שפחה דקאמרן.

קטו) ת"ח, מסטרא דהאי שפחה, נפקי כמה גרדיני טהירין, מקטרגין לקבלייהו דישראל, ולקטרגא לון. וקבי"ה עביד להו לישראל נטירו, כאבא דבעי לנטרא לבריה מן כלא. אמר קב"ה לישראל, כמה מקטרגין זמינין לקבלייכו, אשתדלו בפולחני, ואנא אהא נטיר לכו לבר. ואתון תהוון זמינין בבתיכון מלגו, וניימי בערסיכון, ואנא אהא נטיר לכו לבר, וסוחרני ערסייכו. קטז) ות"ח, בשעתא דאינון זינין בישין קריבין לפתחא דב"ג זקפן רישא, ומסתכלן כ בשמא קדישא דאתחזי לבר, דאיהו שדי, דמתעטר בעטרוי, שמא ז דא שליט על ׀ כלהו, מניה דחלין וערקין, ולא קרבין לפתחא דב"ג.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ז גופא. זו מוטיף אתנגיד קב"ה. ט מאי. י סוחרני ול"ג לבר. כ ברשימא. ל דאשלים ול"ג דא שלים. ׀ כלא.

ז (משלי ל) ביא רל צ"ב

היושבי בשמים וגר

הטולם

מאמר

קטו) ת"ח מסטרא דהאי וכי: בוא וראה מצד שפחה זו יצאו כמה רוחות חוקרי דין שמקטרגים כנגד ישראל, ובאים לקטרג עליהם. והקב"ה עשה שמירה לישראל כמו אב הדוצה לשמור את בנו מכל מקרה. אמר הקב"ה לישראל, כמה מקטרגים מוכנים כנגדכם, עסקו בעבודתי, ואני אהיה שומר אתכם מבחוץ. אתם תהיו נתונים בבתיכם מבפנים ותהיו ישנים במטתכם, ואני אהיה שומר עליכם מבחוץ, ומסביב מטותיכם. קטז) ות"ח בשעתא דאינון וכי: ובוא וראה, בשעה שאלו מינים הרעים קרבים לפתחו של אדם, נושאים דאשם ומסתכלים בהשם הקדוש הנראה מבחוץ, שהוא שדי, המתעטר בעטרותיו, דהיינו הממש"ך כל המוחין אל המלכות (כנ"ל אות ע"ז בהסולס). שם הנה שולט על כולם, ממנו יראים ובודחים, ואינם קרבים לפתחו של האדם.

מתדבקים בו. וכשישראל לוקחים ברכות ממקום ההוא, כולם מתברכים מישראל. קיד) כעיני שפחה אל יד גבירתה: זו היא השפחה שהעמדנו, שהרג הקב"ה הכח שלה במצרים, דהיינו שכתוב עד בכור השפחה. כי אין הכח שלה נמצא אלא כשנמשך מתמצית השפע של ארץ ישראל, שהיא המלכות, וארץ ישראל נקראת גברתה של השפחה. ועל זה כתוב, תחת שלש רגזה ארץ. מי היא ארץ, זו ארץ ישראל, שהיא המלכות, כמו שלמדנו. תחת עבד כי ימלוך אלו הם העבדים שאמרנו, שהם ע' שרי האומות, שזה נאמר בעת שניתנה ממשלה לאחד מהם. וזה הוא שכתוב, אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים. דהיינו משעבוד השרים של האומות. שפחה כי תירש גבירתה, זו היא השפחה שאמרנו. שנאמר עליה עד בכור השפחה.

ק"ז) א"ל רבי יצחק, אי הכי, ירשום בני שמא דא בפתחא דביתא, ולא יתיר, אמאי כל פרשתא. אמר ליה שפיר הוא, דהא שמא דא לא אתעטר, אלא באינון אתוון כלהו, רשימין ברשימא דמלכא, וכד אכתב כל פרשתא, כדן שמא דא מתעטר בעטרוי ונפיק מלכא בכל חילו, כלהו רשימין ברשימא דמלכא, כדן דחלין מניה, וערקין. מקמיה.

ק"ח) ת"ח, והיה שמא קדישא, מתתא לעילא. ועל דא, שדי אתרשים מלבר, לקבלי שמא דא. והייה מלגו, שדיי מלבר. למהוי נטיר בני מכל סטריין מלגאו ומלבר. א"ר אבא, כמה חיילין קדישין זמינין בההיא שעתא דאנת בני מזוזה לתרעיה, כלהו מכרזי ואמרי. זה השער ליי וגר.

ק"ט) זכאה חולקהון דישראל, כדן אשתמודען ישראל דאינון בני מלכא קדישא, דהא כלהו אתרשימו מניה. אתרשימו בגופייהו, ברשימא קדישא. אתרשימו בלבושייהו, בעטופייהו דמצוה. אתרשימו ברישייהו, בבתי דתפילי, בשמא דמאריהון. אתרשימו בידייהו, ברצועי דקדושא. אתרשימו במסאנייהו, במסאנא דמצוה. אתרשימו לבר, בזריעה בחצדא. אתרשימו בבתייהו, במזוזה דפתחא. בכלא רשימין. דאינון בני מלכא עלאה, זכאה חולקהון.

מסורת הזוהר

חלופי גרסאות

(תהלים ק"ח) בשלח מנ צ"ש

ז ל"ג כלהו רשימין ברשימא דמלכא. ס קמין קמיה. ז בשמא. ז ל"ג במזוזה דפתחא. ז באינון. ז דאינון רשימין.

מאמר

הסולם

הדושבי בשמים וגר

ק"ז) א"ל ר' יצחק וכו': א"ל ר"י, אם כן, ירשום האדם שם הזה, בפתח הבית, ולא יתיר, למה צריכים כל הפרשה שבמזוזה. אמר לו, יפה הוא, כי שם הזה, שדי, שהוא יסוד, אינו מתעטר, אלא באלו האותיות כולם ורשומים ברשימת המלך, דהיינו הנכתבים במזוזה, שהי' המוחין הנמשכים ע"י אותו השם, וכשנכתבת כל הפרשה, או מתעטר שם הזה בעטרותיו, והמלך, ד"א, יוצא בכל צבאותיו, כולם רשומים ברשימת המלך, שהיא המלכות, או מפחדים מפניו, ובורחים מפניו. כי אחר שמתגלה ע"י שם שדי כל המוחין אל המלכות, או מתהפך החלל להיות מזוזה. (כנ"ל אות ע"ז בהסולם).

כן, נרשם השם שדי מבחוץ כנגד השם הזה, השם והי"ה מבפנים, ושדי מבחוץ. כי השם שדי הוא המגביל את החכמה שבהשם והי"ה, שלא תאיר אלא ממטה למעלה (כנ"ל אות ע"ז בהסולם ד"ה ונתבאר) כדי שיהיה האדם נשמר מכל הצדדים מבפנים ומבחוץ. א"ר אבא, כמה צבאות קדושים מוכנים בשעת ההיא שאדם מניח מזוזה לפתחו, כולם מכריזים ואומרים זה השער להי וגר. (כמ"ש שם).

ק"ט) זכאה חולקהון דישראל וכו': אשרי חלקם של ישראל, כי אז ניכרים ישראל, שהם בני המלך הקדוש, כי כולם רשומים ממנו, רשומים בגופם, ברושם הקדוש של ברית מילה, רשומים בלבושם, בעטוף של מצוה. רשומים בראשם בבתיים של התפילין, שהם שם של אדונם. רשומים בידיהם, ברצועות של קדושה. רשומים בנעליהם בנעל של מצוה, דהיינו בקרבן פסח שנאמר נעליכם ברגליכם ובחליצתם. רשומים בשרה בזריעה וקצירתם רשומים

ק"ח) ת"ח והיה שמא וכו': בוא וראה דהיה, של והיה אם שמוע, הוא שם קדוש, הויה, ממטה למעלה, כי כתוב תחילה ו"ח והזיכ י"ח, שזה מורה על החכמה שבקו שמאל שאינה מאירה אלא ממטה למעלה. ועל שדי דף רס"ו צ"ג

קכ) עד דהו אזלי, אמר רבי אבא, מאי דכתיב **ו** אותי עזבו מקור מים חיים לחצוב להם בארות וגו'. אותי עזבו, דא הוא מאן דמשקר באת. רשימא קדישא. ובמה משקר **ק** ביה. דעייל **ר** ליה ברשותא אחרא, **ו** כדא **ו** ובעל בת אל נכר, דאקרי **ט** בורות נשברים. דהא עמין עובדי עכרים אקרו בורות נשברים.

קכא) ודישראל, אקרי **ה** באר מקור מים חיים, דא רשותא קדישא, מהימנותא קדישא. ואקרי באר מבועי דמיין צלילן, נפקין ונזלין מנה, כדא **ו** ונוזלים מן לבנון. **ז** ונוזלים מתוך בארך. וכתיב **ט** מעין גנים באר מים חיים. **ח** סטרא אחרא אקרי בורות נשברים. אשר לא יכילו המים.

קכב) **ב** ת"ח, נהרא דנגיד ונפיק, **ג** אשקי לכל גינתא, ורוי לכל אתר ואתר, כמה דאוקימנא, עד **ד** דמלי לההוא אתר **ה** בגנתא, דאקרי באר מים חיים. ומתמן אתזנו **ו** עלאין ותתאין, כדא **ו** ומשם יפרד.

קכג) וכל אינון סטרין דסטור שמאלא, לא משתקיין מההוא נביעו דמיין נביעין, בגין דאינון מסטרא דשאר עמין, **ז** ואקרו בורות נשברים. ומאן דמשקר **ח** ברשימא קדישא בההוא סטרא, אתדבק **ט** בבורות נשברים אשר לא

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ו) (ירמיה ב) ויקרא סא צ"מ. ט) (מלאכי ב) חיי שרה
 טו צ"ג. טו) (ירמיה ב) ויקרא סא צ"מ. טו) (שיר ד)
 חיי שרה ע צ"א. צ) (משלי ה) נח ס צ"א. ק) (שיר ד)
 חיי שרה ע צ"א. ו) (בראשית ב) ב"א ר"א צ"א.

ק בהו. ר להו. **ו** ל"ג כ"יא ובעל בת אל נכר.
 ת ל"ג מן באר עד באר. **א** ל"ג סטרא אחרא אקרי
 בורות נשברים. **ב** מהו אלא ההוא נהרא ול"ג ת"ח.
 ג ורוי. ד דמטי. **ה** גנתא. **ו** עלפן תתאין. **ז** ל"ג
 ואקרו בורות נשברים. **ח** כשמא. **ט** בארת.

אותי עזבו וגו'

הסולם

מאמר

אחרא נקרא בורות נשברים אשר לא יכילו המים.

קכב) ת"ח נהרא דנגיד וכו': ברא וראה, נהר הנמשך ויוצא, שהוא יסוד, משקת לכל הגן, שהוא פלכות, ומורה לכל מקום ומקום, כמו שהעמדנו, עד שממלא לאותו מקום של הגן, הנקרא באר מים חיים, שהוא יסוד המלכות, שמשם נזונים העליונים ותחתונים. כמש"א, ומשם יפרד וגו'.

קכג) וכל אינון סטרין וכו': וכל אלו הצדדים של צד שמאל, אינם נשקים, מאותו מבוע מים נובעים, משום שהם מצד שאר העמים, ונקראים בורות נשברים. ומי שמשקר ברושם הקדוש בצד ההוא, מתדבק בבורות נשברים אשר לא יכילו המים, שאינם נכנסים שם. ואותו שזכה לשמרו וזכה להישקות מאותו מבוע הנחל, בעולם הבא, וזוכה שתתמלא הבאר הדיא העליונה שתמשכנה ברכות למעלה ולמטה. אשרי הוא בעולם הוה ובעולם הבא **על**

רשומים בבתיהם, במזוזה בפתח. בכל דבר הם רשומים שהם בני מלך העליון, אשרי חלקם.

מאמר אותי עזבו וגו'

קכ) עד דהו אזלי וכו': בעוד שהיו הולכים, א"ר אבא, מה שכתוב, אותי עזבו מקור מים חיים לחצוב להם בארות וגו'. אותי עזבו, זה הוא שמשקר באות רושם הקדוש. ובמה משקר בו, היינו שמכניסו ברשות אחר, כש"א, ובעל בת אל נכר, שנקראים בורות נשברים. כי העמים עובדי עבודה זרה נקראים בורות נשברים.

קכא) ודישראל אקרי באר וכו': ושל ישראל, שהיא המלכות, נקראת, באר מקור מים חיים. זהו רשות הקדוש של האמונה הקדושה, שהיא המלכות ונקראת באר מבועים שמים צלולים יוצאים ונחלים ממנה, כש"א, ונוזלים מן לבנון, וכו'. ונוזלים מתוך בארך וכתוב, מעין גנים באר מים חיים. הסטרא (סוף דף רס"ו ע"א)

יכילו המים, ולא עיילי לתמן. והוא דזכי לנטרא ליה, זכי לאתשקייא מההוא נביעו דנחלא. בעלמא דאתי, כ וזכי דאתמלי ההוא באר עלאה, לנגדא ברכאן לעילא וונתא. זכאה איהו בעלמא דין, ובעלמא דאתי, על דא כתיב, (ט) והיית כגו רוח וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו.

קכד) ווי למאן דמשקר : ברשימא קדישא, דהא משקר * בשמא עלאה. ולא. עוד, אלא דגרים להאי באר דלא אתברכא, וקריןן עליה (ח) כי הוציא שם רע על בתולת ישראל. בתולת ישראל דייקא. ואוקמיה רבי שמעון * באתריה, נ מאן דשווי תסקופי מליך על אנתתיה * קדמיתא, ואפיק עליה שום ביש, כמה דאפיק לעילא, דכתיב כי הוציא שם רע על בתולת ישראל סתם.

קכה) ואזלא הא, כי הא דאמר רבי חייא אמר רבי יוסי, בתולה ירתא שבע ברכות, דאתברכא בשבע, בגין דבתולת ישראל ירתא שבע ברכן, ועל דא אתקרי בת שבע.

קכו) ואנתתא אחרא, מאן ברכאן דילה. ברכתא דבעז ורות, כד"א, * ויאמרו כל העם אשר בשער והזקנים עדים יתן יי את וגו', דודאי בתולה בד * אתברכא, ולא * אתתא אחרא ברזא דא. כיון דמטו בחקל חד, חמו אילנין, יתבו תחותיהו. אמר רבי אבא, הא צחותא דמלי דאורייתא. ניתב.

קכז) פתח ואמר, * והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול ובא

חלופי גרסאות

מסורת הוזהר

(ט) (ישעיה נח) משפטים יח צ"ס. ת) (דברים כב) * מסיף בעלמא דין ובעלמא. כ ההיך והיית כגן וגר וזכי וכר עד לעילא ותתא וליג מן זכאה איהו עד סוף האות. ל בשמא. * באתתיה. ל ליג מאן; דמאן. * ליג קדמיתא. ע אתברכן. * ליג אתתא. ל ג צ"א.

אותי עזבו וגר

הסולם

מאמר

ספירות, משום שבתולת ישראל, שהיא המלכות, יורשת שבע ברכות שה"ס שבע ספירות. ועל כן נקראת בת שבע.

קכז) ואנתתא אחרא מאן וכר: שואל, ואשה אחרת, דהיינו אשה אלמנה או גרושה, שנשא לאיש, מאין הן הברכות שלה. ומשיב, מן הברכות של בעז ורות. כש"א, ויאמרו כל העם אשר בשער והזקנים עדים יתן ה' את וגר. כי דאי רק בתולה מתברכת בשבע ברכות, ואין אשה אחרת בסוד זה. כיון שתגיעו לשרה אחד ראו אילנות. ישבו תחתיהם. אמר ר' אבא הרי צחות לדברי תורה כאן. נשב.

מאמר האובדים בארץ אשר

קכז) פתח ואמר והיה וגו': פתח ואמר, חזיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול ובאז האובדים בארץ אשר והנזחיים בארץ מצרים וגו'

על זה כתוב, והיית כגן רוח וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו.

קכד) ווי למאן דמשקר וכר: אוי למי שמשקר ברושם הקדוש, כי משקר בשם העליון, לא עוד אלא שגורם לאותה הבאר, שהיא שלכות, שלא תתברך, וקוראים עליו, כי הוציא שם רע על בתולת ישראל. בתולת ישראל הוא בדיוק, דהיינו המלכות שנקראת בתולת ישראל. בסוד שחזרת תמיד להיות בתולה. העמיד ר"ש במקומו, שמי שמשים עלילת דברים על אשה הראשונה ומוציא עליה שם רע, הוא דומה כמו שמוציא שם רע למעלה, במלכות, שכתוב, כי הוציא שם רע על בתולת ישראל, סתם, שרומו על המלכות.

קכה) ואזלא הא כי וכר: זה הולך על דרך שאמר ר' חייא, בשם ר' יוסי, שבתולה ירשת שבע ברכות, כי מתברכת בשבע (טו"ו דף רס"ו ע"א * דף רס"ז ע"ב)

האובדים בארץ אשור והנדחים בארץ מצרים וגר'. והיה ביום ההוא, מאן ביום ההוא. אלא ההוא יומא דאתידע לקב"ה צ כד"א ג והיה יום אחד הוא יודע ליי. תו, ביום ההוא, כד"א ד ביום בא גוג על אדמת ישראל.

קכת) יתקע בשופר גדול. מה לן ביה, אי הוא רב או זעיר. אלא ההוא שופר עלאה, דביה נפקין עבדין לחירו תדיד, והאי איהו יובלא, דיובלא עלאה ורברבא הוא. וכד האי אתער, כל חירו דעלמין מתערין ביה, וההוא אקרי שופר גדול.

קכט) ובאו האובדים בארץ אשור. האובדים מבעי ליה, או הנאבדים, מאי האובדים. האובדים ממש, ק בגין דאינון ר בארעא אחרא, ט ומאן דשארין ח בארעא אחרא, יניק מרשותא אחרא וכאלו לא שריא במהימנותא, בג"כ אובדים אקרונ. אובדים אינון בכל סטרין, דכד ישראל שריין בארעא קדישא, זכאין, א זכאין תדיר בכלא, זכאן לעילא ותתא.

קל) ד"א ובאו האובדים, מאן אינון. אלין צדיק וכנסת ישראל. דאקרונ אובדים. מגלן. כנסת ישראל, דכתיב ג על מה אבדה הארץ, אבודה או נאבדת לא כתיב, אלא אבדה הארץ, דא כנסת ישראל. צדיק, דכתיב ו הצדיק אבד, אבוד או נאבד לא כתיב, אלא אבד, והא אוקמוה.

קלא) ואי תימא, ובאו, מאן אתר אתיין אלין ג אובדים. אלא, כנסת

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ג) (זכריה יד) וירא עד צ"א. ד) (יתחקאל לח). ז ל"ג כד"א. ק ל"ג בגין. ר ברשותא. ט מוסיף
 ט) (ירמיה ט) וישב מ צ"ג. ו) (ישעיה גז) ב"ב רה צ"א. מכאן מאן. ת ברשותא. א תדיר זכאין. ב אבידין.

האובדים בארץ א

הסולם

מאמר

משום זה הם נקראים אובדים שאבדו האמונה, אובדים הם בכל הצדדים, למעלה ולמטה. כי כשישראל שורים בארץ הקדושה, הם צדיקים וזוכים תמיד בכל, למעלה, בשפע ז"א, ולמטה, בשפע המלכות. וכשהם בחוץ לארץ אובדים כל זה.

קל) ד"א ובאו האובדים וכו': פירוש אחר. ובאו האובדים, מי הם. אלו הם צדיק, שהוא יסוד, וכנסת ישראל, שהיא מלכות, הנקראים אובדים. מאין לנו. בכנסת ישראל כתוב, על מה אבדה הארץ, דהיינו המלכות הנקראת ארץ. אבודה או נאבדת לא כתוב, אלא אבדה הארץ שהיא כנסת ישראל. בצדיק כתוב, הצדיק אבד, אבוד או נאבד לא כתוב, אלא אבד. הרי שצדיק וכנסת ישראל נקראים אובדים. כמו שהעמדנו. (וישב אות ט"ז).

קלא) ואי תימא ובאו וכו': ואם תאמר, ובאו, מאיזה מקום באים אלו אובדים, הצדיק וכנסת ישראל שהם יסוד ומלכות. ומשיב
 אלא

וגר'. והיה ביום ההוא, מי הוא ביום ההוא. ומשיב, אלא יום ההוא הגודע אל הקב"ה, כש"א והיה יום אחד הוא יודע לה'. עוד. ביום ההוא, הוא כש"א ביום בא גוג על אדמת ישראל.

קכת) יתקע בשופר גדול: שואל, מה לנו בו, אם הוא שופר גדול או קטן. ומשיב, אלא הוא שופר עליון, שבו יוצאים תמיד עבדים לחירות, וזה הוא יובל, דהיינו בינה, שיובל עליון וגדול הוא, וכשזה מתעורר להשפיע, כל חירות העולמות מתעוררים בו, וההוא, נקרא שופר גדול.

קכט) ובאו האובדים בארץ אשור: שואל, האובדים היה צריך לומר, או הנאבדים, מהו האובדים. ומשיב, האובדים ממש, משום שהם בארץ אחרת, ומי ששורה בארץ אחרת ינק מרשות אחרת וכאלו אינו שורה באמונה. (דברי דף רס"ו ע"ב)

ישראל מן גלותא. צדיק, כמה דאוקמוה, דכתיב ׀ בשוב ׀ את שיבת ציון, בגין דייחוב לאתריה, וייתי לאתחברא בכנסת ישראל. ועל דא, ובאו האובדים בארץ אשור. ׀ והשתחו ליי בהר הקדש בירושלים, מאי קא מיירי. אלא מלה דא דהגדחים בארץ מצרים, ׀ כביכול, ישראל לא יפקון מן גלותא, אלא בשכינתא, כמה דאוקמוה, ואינן נדחים השתחו ליי.

קלב) תו אמר רבי אבא, כתיב, ׀ יי ישמור צאתך ובואך מעתה ועד עולם. ישמר צאתך תינח. אלא ובואך, מאי קא מיירי, דהא מאן דעאל לביתה לא מסתפי. אלא האי ב׳ג דשוי רשימא קדישא לביתה, במלין דשמא עלאה, האי אתנטיר מכלא. כד נפיק ההוא דמדוריה לתרעא דביתה, זקיף וחמי רשימא קדישא, ׀ ועיין בפתחיה. כד נפיק ב׳ג, הוא אוזיף ליה, ונטיר ליה. כד עייל לביתה, הוא אכריז קמיה, אזדהרו ביקרא דדיוקנא דמלכא קדישא. וכל דא, בגין ההוא רשימא ׀ דשמא קדישא, דאתרשים בתרעיה.

קלג) ולא די ליה לב׳ג דאתנטר ׀ בביתה, אלא ׀ קב׳ה נטיר ליה כד עייל, וכד נפיק. דכתיב, ׀ ישמר צאתך ובואך מעתה ועד עולם. זכאין אינן ישראל בהאי עלמא, ובעלמא דאתי.

קלד) ת״ח, האי רוחא בישא דשארי ׀ בין תרעי. ווי ליה לב׳ג, דלא ידע לאזדהרא מניה, ולא רשים לפתחא דביתה שמא עלאה קדישא, דישתכח עמיה. דהא אית ליה תלת מאה ושתין וחמש שמשין בישין מקטרגין, ׀ כל

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

א) (תהלים קכ) אמור ׀ צ׳ב. א) (תהלים קכא) ג מוסיף ואיתימא והשתחו. ד תוב וליג כביכול. ה געץ. ו ליג דשמא. ז ליג בביתה. ח דכתיב ׀ ישמר וגו׳ קב׳ה נטיר וכו׳. ט וכל.

מאמר

הסולם

ה' ישמר צאתך ובואך

שיהיה צריך לשמירה. ומשיב, אלא אדם הזה המשים רושם קדוש לביתו בדברי שם העליות, דהיינו המזחזה, הוא משומר מכל. כשיוצא אותו אדם ממדרו לשער הבית, נושא עיניו ורואה הרושם הקדוש, ומעיין בפתחו. כשיוצא האדם הוא מלוה אותו ושומר. כשנכנס האדם הוא מכריז לפניו, הזהרו בכבוד צורת המלך הקדוש. וכל זה הוא, משום אותו הרושם של השם הקדוש שנרשם בפתחו.

קלב) ולא די ליה וכו׳: ולא די לו לאדם שנשמר בביתו, אלא שהקב׳ה שומר אותו כשנכנס וכשיוצא. שכתוב, ה' ישמר צאתך ובואך מעתה ועד עולם. אשרי הם ישראל בעולם הזה ובעולם הבא.

קלד) ת״ח חזאי רוחא וכו׳: בוא וראת, רוח רע וזהו השורה בין הפתחים, אי לו לאדם שאינו יודע להזהר ממנו, ואינו רשם

אלא כנסת ישראל באה מן הגלות. צדיק, כמו שהעמידו שכתוב בשוב ה' את שיבת ציון, שהוא יסוד הנקרא ציון, כדי שישבו למקומה ויבא להתחבר עם כנסת ישראל. ועל כן ובאו האובדים מארץ אשור. שואל, והשתחו לה' בהר הקדש בירושלים. מה פירושו, אם האובדים הם יסוד ומלכות. ומשיב, אלא דבר זה, והשתחו לה' וגו', טובב על הנדחים בארץ מצרים, שהם ישתחו לה', כי ישראל אינם יוצאים מן הגלות אלא כביכול עם השכינה, כמו שהעמדנו, ואלו נדחים השתחו לה'. שהוא הנשכינה.

מאמר ה' ישמר צאתך ובואך

קלב) תו אמר ר' אבא וכו׳: עוד אמר ר׳א, כתוב, ה' ישמר צאתך ובואך מעתה ועד עולם. שואל, ישמר צאתך, נכון. אבל ובואך, מה פירושו, הרי מי שנכנס לביתו אינו מפתח. (דברי דף רסו ע׳ב י׳) דף רסו ע׳א

חד משמש יומיה, וכלהו משתכחי עמיה כל יומי שתא, ומקטרגי ביה לעילא ותתא. וכלהו משתכחי ביה ביממא ובליילא. ביממא, לקטרגא ליה. בליילא, לצערא ליה בחלמיה.

קלה) כד נפיק לקטרגא ליה, כד עאל, שווין ידיהו עליה דכתפיה, ואמרין ליה, ווי ליה לפלניא דנפק מרשותא דמאריה. ווי ליה לפלניא בהאי עלמא, ובעלמא דאתי. בג"כ בעאן בני מהימנותא, למהוי רשימין בבלא, למהוי רשימין ברשימא דמאריהון, לאזדעזעא. מנייהו כל סטרין זינין בישין, למהוי נטירין בהאי עלמא, ובעלמא דאתי. זכאין חולקהון דישראל, עלייהו כתיב וַעֲמַך כֻּלְּמִ צְדִיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אֶרֶץ וְגו'.

קלו) וַאֲהַבְתָּ אֶת יי' אֱלֹהֶיךָ. רבי יוסי פתח, וַעֲתָה מַה לִּי פַה נָאִם יי' כִּי לִקַּח עִמִּי חֲנָם וְגו'. ת"ח, רחימותא דקב"ה בישראל אע"ג דחובייהו גרמו לאסתלקא מבינייהו, ואתבדרו ביני עממיא, הוא תבע עלבונא דלהון. ות"ח, בשעתא דישראל שראן בארעהון, קב"ה משתעשע בגנתיה, וקריב לגבייהו דישראל, ושמע קליהון, ואשתבח בהו.

קלז) כיון דגרמו חובייהו, ואתגלי ישראל מארעא קדישא, קב"ה לא עאל בגנתיה, ולא משתעשע ביה. ולא עוד, אלא דאיהו צווח ואמר, וַעֲתָה מַה לִּי פַה נָאִם יי', וכתביב התם וַפֶּה אֲשַׁב כִּי אֹיְתִיָּה. כִּי לִקַּח עִמִּי חֲנָם, כַּמָּה דַּאת אָמַר, וַחֲנָם נִמְכַרְתָּם.

חלופי גרסאות

• ליג מנייהו.

מסורת הזהר

- א) (ישעיה ס) משפטים קיז צ"ת י' וארא לב צ"ש.
- ב) (ישעיה נב). ל' (תהלים קלב) סקודי ס צ"ד.
- ג) (ישעיה נב) להלן אות קנו צ"ס.

ה' ישמר צאתך ובואך

הסולם

מאמר

עליהם כתוב, וַעֲמַך כֻּלְּמִ צְדִיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אֶרֶץ וְגו'.

מאמר ואהבת את ה' אלקיך

קלו) וַאֲהַבְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ : רבי יוסי פתח, וַעֲתָה מַה לִּי פַה נָאִם ה' כִּי לִקַּח עִמִּי חֲנָם וְגו'. בוא וראה אהבת הקב"ה לישראל, אע"פ שהעונות גרמו שיסתלק מביניהם, ונתפזרו בין האומות, הוא תובע עלבון שלהם, ובוא וראה, בשעה שישראל שורים בארצם, הקב"ה משתעשע בגנתו, שהיא המלכות, וקרב אל ישראל, ושומע קולם, ומשתבח בהם.

קלז) כיון דגרמו חובייהו וכו': כיון שגרמו עונותיהו, וישראל גלו מארץ הקדושה, הקב"ה לא נכנס בגנתו, שהיא המלכות, ואיגו משתעשע בו. ולא עוד, אלא שהוא צוח ואמר, וַעֲתָה מַה לִּי פַח נָאִם ה'. וכתוב שם, וַפֶּה אֲשַׁב כִּי אֹיְתִיָּה, וַחֲנָם נִמְכַרְתָּם וַאֲהַבְתָּ אֶת יי' אֱלֹהֶיךָ. וכתוב שם, וַחֲנָם נִמְכַרְתָּם.

פתח ביתו בשם עליון קרוש, דהיינו המזוזה, שימצא עמו. כי יש לו, לאותו רוח רע, שס"ה משמשים רעים מקטרגים בשט"ה ימות השנה, כל אחד משמש ביומו, וכולם נמצאים עמו, עם האדם, בכל ימי השנה, ומקטרגים עליו למעלה ולמטה, וכולם נמצאים עמו ביום ובלילה, ביום הם מקטרגים עליו, ובלילה מצערים אותו בחלומו.

קלה) כד נפיק לקטרגא וכו': כשיוצא לקטרג עליו, כשהוא נכנס לביתו, משימים ידיהם על כתפיו, ואומרים לו, אוי לו לפלוני שיצא מרשות אדונו. אוי לו לפלוני בעולם הזה ובעולם הבא. משום זה צריכים בני האמונה להיות רשומים בכל, להיות רשומים ברושם אדונם, דהיינו במצוות, שיראו מהם כל צדדי מינים הרעים, ויודו שמורים בעולם הזה ובעולם הבא. אשרי חלקם של ישראל, (דס"ו דף רס"ז ע"א)

קלח) ומההוא יומא דאתגליאו ישראל מארעהון, לא אשתכח חדוותא קמיה קב"ה. הה"ד, אַלביש שמים קדרות ושק אשים כסותם. וכל דא, בגין רחמימותא דלהון, דרחים לון קב"ה, כמה דאת אמר, (ט) אהבתי אתכם אמר יי. וועל דא ואהבת את יי אלהיך. ואהבת: דבעי בר נש לאתקשרא ביה ברחימותא עלאה, דכל פולחנא דבעי ב"ג למפלח לקב"ה, דיפלח ברחימו. דלית לך פולחנא, כמו רחמימותא דקב"ה. ר' אבא אמר, הני מלי כללא דאורייתא אינון, בגין דעשר אמירן דאורייתא, הכא אתכלילו, והא אוקמוה חבריא.

קלט) ת"ח, לית לך מלה בחביבותא קמי קב"ה, כמאן דרחים ליה כדקא יאות. ומה הוא. כמה דכתיב, בכל לבבך. בכל, מאי קא מיירי, בלבבך מבעי ליה. בנפשך, במאדך, מהו בכל ל לבבך. אלא לאכללא תרין לבין, חד טוב וחד ביש. בכל נפשך: חד טוב, וחד ב ביש. בכל מאדך, דא לא אתיא לדרשא. א"ר אלעזר, ואפילו האי לדרשא הוא. מ"ט. בין דנפל ליה ממונא מירותא, נ או מסטרא אחרא, ט או בין דאיהו רווח ליה, וע"ד כתיב בכל מאדך.

קמ) א"ר אבא, אהדרנא לקרא ואהבת. מאן דרחים לקב"ה, אתעטר בחסד מכל סטרין, ועביד חסד בכלא, ולא חייס על גופיה ועל ממוניה. מגלן. מאברהם. כמה דאתמר, דהא לא חס ברחימותא דמאריה, על ג לביה, ועל נפשיה, ועל ממוניה.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ט (שם ג) וישב כב צ"ג ט (מלאכי א) שמות ז צו צ"ח. כ ל"ג ועל דא. ל ל"ג לבבך. ט מוסיף ביש גפשי בהמיות ונפש השכליות. נ ומסטרא. ט ל"ג אג. פ מוסיף לביה דחורא יצריה.

מאמר

הסולם

ואהבת את ה' אלקיך

אותו כראוי, ומה הוא. הוא כמו שכתוב, בכל לבבך, בכל, מהו פירושו. בלבבך היה צריך לומר, וכן, בנפשך, במאדך, מהו בכל לבבך, ומשיב, אלא בא לכלול ב' לבבות, אחד טוב ואחד רע. בכל נפשך, בב' נפשות, אחת טובה ואחת רעה. בכל מאדך, זה הוא כפשוטו, ואינו בא לדרש. א"ר אלעזר, אפילו זה בא לדרש, מהו הטעם. הוא, בין שנופל לו כסף בירושה, או מצד אחר, או בין שהוא הרויח אותו, עליהם כתוב בכל מאדך.

קמ) א"ר אבא אהדרנא וכו': א"ר א נחזור אל הכתוב, ואהבת. מי שאהב את הקב"ה, מתעטר בחסד מכל הצדדים, ועושה חסד עם כל, ואינו דואג על גופו ועל כספו. מאין לנו זה מאברהם, כמו שלמדנו, שמשום אהבת רבונו, לא חמל על לבו, על נפשו, ועל כספו.

השכינה אף פה הנאמר כאן הוא השכינה. כי לקח עמי חנם, הוא כש"א. חנם נמכרתם. קלח) ומההוא יומא דאתגליאו וכו': ומיום ההוא שגלו ישראל מארצם לא נמצאת שמחה לפני הקב"ה. ז"ש אלביש שמים קדרות ושק אשים כסותם. וכל זה, בשביל אהבתם שאהב אותם הקב"ה, כש"א אהבתי אתכם אמר ה'. ועל כן, ואהבת את ה' אלקיך, ואהבת, פירושו, שצריך האדם להתקשר בו באהבה עליונה, שכל עבודה שצריך האדם לעבוד להקב"ה, יעבוד באהבה. שאין לך עבודה כמו אהבת הקב"ה. ר' אבא אמר, דברים אלו, דהיינו אהבה, הם כלל התורה, משום שעשרת הדברות שבתורה נכללו כאן. וכבר נעמידו החברים.

קלט) ת"ח לית לך וכו': בוא וראה, איך לך דבר שחביב לפני הקב"ה, כמי שאותו (ומי דף וס"ו צ"א)

קמא) על לביה לא אשגח, על רעותא דיליה, בגין רחימותא דמאריה. על נפשיה, דלא חס על בריה, ועל אתתיה, בגין רחימותא דמאריה. על ממזניה, דהוה קאים בפרשת ארחין, ואתקין מזוני לכל עלמא. בג"כ, אתעטר בעטרא דחסד. כמה דכתיב, חסד לאברהם. ומאן דאתקשר ברחימותא דמאריה, זכה להאי. ולא עוד, אלא דעלמין כלהו מתברכן בגיניה. הה"ד, וחסידיך יברוכה, אל תקרי יברוכה, אלא יברכו ז' כ"ה.

קמב) יומא חד, הוה חלש רבי יוסי, עאל לגביה, ר' אבא ור' יהודה ור' יצחק, חמו ליה, דהוה נפיל על אנפוי, ונאים. יתבו. כד אתער, חמו ליה לאנפוי דחייכין. א"ל ר' אבא, מלה חדתא חמיתא. * א"ל ודאי, דהשתא סלקא נפשי, וחמית יקרא, מאינון דמסרו גרמייהו על קדושה דמאריהון, דהו עאלין בתליסר נהרי דאפרסמונא דכיא. וקביה משתעשע בהו. וחמינא מה דלא יהבו לי רשותא למימר. ושאינא לון, אמינא, האי יקרא דמאן הוא. אמרו לי, מאינון דרחימו למאריהון בהווא עלמא. וממה דחמית נפשאי ולבאי אתנהיר, ועל דא אנפאי חייכין.

קמג) א"ל ר' אבא, זכאה חולקך, אבל אורייתא אסהיד בהו, דכתיב עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחכה לו. א"ל ר' יהודה, הא שאילון חברייא, דא דכתיב יעשה, תעשה מבעי ליה.

קמד) א"ל, הא אתמר. אבל רזא דמלה, היינו דכתיב ל לחזות בנעם

חלופי גרסאות

מסורת הוור

פ ועל וליג דלא חס. צ מוסיף כה דכתיב ונברכו בן כל משפחות האדמה. ק ליג הוה. ר סורי.

ט (מיכה ז) לך קמח צ"ב. ט (תהלים קמב) יתרו טו צ"ג. צ (ישעיה טו) הקס"ו ס צ"א. ט (תהלים כז) שמות גו צ"צ.

ואהבת את ה' אלקיך

הסולם

מאמר

שהיו שוחקות. אמר להם ר' אבא, דבר חדש ראיתי. אמר להם, ודאי כי עתה עלתה נפשי וראתה כבוד אלו שמסרו עצמם על קדושת אדונם, שהיו נכנסים בייג נהרות אפרסמון הטהור. והקביה משתעשע בהם. וראיתי מה שלא נתנו לי רשות לומר. ושאלתי להם ואמרת, כבוד זה של מי הוא. אמרו לי, שהוא של אלו שאהבו את אדונם בעולם ההוא, דהיינו בעולם הזה. וממה שנפשי דאתה הואר לבי, ועל כן פני שוחקות.

קמב) א"ל ר' אבא וכו': א"ל ר"א אשרי חלקך, אבל התורה מעידה בהם, שכתוב, עין לא ראתה אלקים זולתך יעשה למחכה לו. א"ל ר' יהודה, הרי שאלו החברים, זה שכתוב יעשה, תעשה היה צריך לומר. ע"ד שכתוב זולתך לשון נוכח.

קמד) א"ל הא אתמר וכו': א"ל הרי למדנו. אבל סוד הדבר הוא היינו שכתוב לחזות

קמא) על לביה לא וכר: ומפרש הדברים. על לבו, היינו, שאברהם לא השגיח על רצונו מחמת אהבת אדונו. על נפשו, היינו, שלא חמל על בנו ועל אשתו מחמת אהבת אדונו. על כספו, היינו שהיה צומד בפרשת דרכים, ותקן מזונות לכל העולם. משום זה נתעטר בעטרה של חסד, דהיינו בספירת חסד. כמו שכתוב, חסד לאברהם. ומי שנקשר באהבת אדונו זוכה לזה. ולא עוד אלא שכל העולמות מתברכים בשבילו. ז"ש וחסידיך יברוכה. אל תקרא יברוכה, אלא יברכו כה. דהיינו שהחסידי, שהם אותם שזכו לספירת חסד, יברכו השכינה, הנקראת כה. הרי שאפילו השכינה מתברכת בשבילם.

קמב) יומא חד הוה וכו': יום אחד היה חולה ר' יוסי, נכנסו אליו ר' אבא ור' יהודה ור' יצחק. ראו אותו שהיה נופל על פניו וישן. ישבו, כשהקיץ משנתו, ראו את פניו (דברי דף רס"ו ע"א) דף רס"ו ע"ב

וְלִבְקָר בְּהִיכְלוֹ. וְאוֹקְמוּהוּ, נַעַם יי, הֵהוּא דַּאֲתִיָּא מַעֲתִיקָא קְדִישָׁא, דְּקִבְיָהּ מִשְׁתַּעֲשַׁע בֵּיהּ. דְּהַא הֵהוּא נַעַם מַעֲתִיקָא נִפְקָא. • וְלִבְקָר בְּהִיכְלוֹ, בְּהִיכְלָא עֵילָאָה עַל כְּלָא. אוֹף הִכָּא עֵין לֹא רֵאתָה אֱלֹהִים זֹלַתְךָ יַעֲשֶׂה, מֵאֵן, הֵהוּא עֲתִיקָא סְתִימָא דְכְּלָא, דְּהַא בֵּיהּ תְּלִיָּא, אִיל וְדֹאֵי הִכֵּי הוּא. זְכָאָה חוֹלְקֵהוֹן דְּאִינוּן, דְּרַחֲמֹתָא דְּמֵאֲרִיָּהוֹן מִתְּדַבְּקֵן בְּהוּ, לֹאֲלִין לִית שְׁעוּרָא לְחוֹלְקֵהוֹן בְּהוּאָה עֲלֵמָא.

קמָה) אִמְר ר' יִצְחָק, כִּמְה מְדוּרִין עַל מְדוּרִין אִית לְהוּ לְצַדִּיקֵיָּא בְּהוּאָה עֲלֵמָא, וּמְדוּרָא עֲלָאָה דְכְּלָא, אִינוּן דְּרַחֲמֹתָא דְּמֵאֲרִיָּהוֹן אֲתַקְשֵׁר בְּהוּ, דְּהַא מְדוּרֵיהוֹן אֲתַקְשֵׁר • בְּהִיכְלָא דְסֻלִּיק עַל כְּלָא. מִיט, בְּגִין דְּקִבְיָהּ בְּהַאי אֲתַעֲטֵר.

קמו) ת"ח, ב היכלא דא, אהבה אתקרי, ובגין אהבה קיימא כלא. כמה דכתיב, ה) מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה. וכלא ברחימותא קיימא, דהא שמא קדישא הכי אשתכח, נ דהא אוקמוה, י לא מתפרש קוצא דלעילא מן ד לעלמין. דהא ברחימותא שריא עליה, ולא מתפרש מניה לעלמין. ה, הא אוקמוה, ה דיוד לא מתפרש מנה, ואשתכחו כחדא בחביבותא, לא אתפרשן דא מן דא. ו כגוונא דא ה' והא אתמר, כמה דכתיב, ו) ונהר יוצא מעדן, יוצא תדיר לעלמין, בחביבותא ז אתדבקן.

קמוז) ר"ה כד אתדבקן דא בדא, אתדבקן בחביבותא כחדא, חתו בכלה,

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

י) (שיר ה) ויחי רלד צ"א. ט) (בראשית ב) ב"א • ל"ג מן ולבקר עד אוף. ת הוא. א בכלא וסליק. ב כלא וליג היכלא דא. נ והא. ד ר. ה דלא וליג דיויד. ו י"ה וליג כגוונא דא ה. ז אתדבקן דא בדא ר דא היא תדיר חתן בכלה דארחייהו בחביבותא י ב"ה וכו'.

ואהבת את ה' אלקיך

הסולם

מאמר

קמו) ת"ח היכלא דא וכו': בוא וראה היכל זה העליון על הכל, נקרא אהבה, ועל אהבה עומד הכל. כמ"ש מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה. והכל עומד באהבה. כי השם הקדוש הויה, נמצא כך. כי העמדנו ה' דהויה, שהיא חכמה, אין נפרד ממנה הקוץ שלה של מעלה, שהוא כתר, לעולם, כי באהבה שורה עליה הכתר, ואינו נפרד ממנה לעולם. ה' של הויה, שהיא בינה, הרי העמידה, שהי' שהיא חכמה, אינה נפרדת ממנה, ונמצאים יחד באהבה, ואינם נפרדים זה מזה, וכמו זה היא ח' דהויה. שלמדנו, שהיא כמו שכתוב, ונהר יוצא מעדן, שנחר היא בינה, ועדן הוא חכמה, והבינה יוצאת תמיד מן החכמה, ומתדבקים לעולם באהבה.

קמו) ו"ה כד אתדבקן וכו': ו"ה, שהם דא ומלכות, כשהם מתדבקים זה בזה מתדבקים

לחזות בנעם ה' ולבקר בהיכלו. והעמדנו נעם ה', היינו השפע הבא מעתיקא קדישא, שהוא הכתר, שהקב"ה משתעשע בו. כי נועם שהוא יוצא מעתיקא, ולבקר בהיכלו, היינו היכל העליון על כל, שהוא בינה, אף כאן עין לא ראתה אלקים זולתך יעשה, מי יעשה, היינו אותו עתיקא הסתום מכל, כי בו תלוי שפע זה, וע"כ כתוב יעשה לשון נסתר. אמר לו, ודאי כך הוא. אשרי חלקם של אלו שאהבת אדונם נתדבקה בהם. לאלו, אין שיעור לחלקם בעולם ההוא.

קמָה) אִמְר ר' יִצְחָק וְכוּ': אֲר"י, כִּמְה מְדוּרִים עַל מְדוּרִים יֵש לְצַדִּיקִים בְּעוֹלָם הֵהוּא, וּמְדוּרַת הַעֲלִיּוֹן מְכוּלָּם, הוּא לְאוֹתָם שְׁאֵהֶבֶת אֲדוֹנָם נִקְשֶׁרֶת בְּהֵם, כִּי הַמְדוּר שֶׁלָּהֶם נִקְשֶׁר בְּהִיכְל הַעוֹלָה עַל הַכֹּל. מַה הַטַּעַם. הוּא מְשׁוּם שְׁהִקְבִּיָּה מִתְעַטֵּר בְּזָה. בְּאַהֲבָה.

(שיר ה' ויחי רלד צ"א)

דארחייהו תדיר בחביבותא אשתכח. י' בה, ה' עם ר, ר' עם ה. ם ודא בדא אתקשר בחביבותא. וכלא אהבה אקרי. ועיד מאן דרחים למלכא, הא אתקשר בההוא אהבה. ובג"כ, ואהבת את יי אלהיך.

קמח) והיו הדברים האלה וגו'. ר' יצחק פתח, מ כל עצמותי תאמרנה יי מי כמוך מציל עני מחזק ממנו ועני ואביון מגזלו. האי קרא דוד אמריה ברוחא דקודשא, כל עצמותי תאמרנה, וכי מאן חמא, גרמי דאמרו שירתא. אלא האי קרא, בזמנא דקב"ה זמין לאחייא מתייא, וזמין קב"ה לאתקנא גרמי, ולקרבא כל חד וחד לאתרייהו, ם דכתיב ם ותקרבו עצמות עצם אל עצמו. וכתביב ם ועצמותיך יחליץ. כדן זמינין אינון למימר שירתא.

קמט) מאי שירתא אמרי. יי מי כמוך. ודא שירתא מעלייא, ממה דאמרו ישראל על ימא, דהא אינון לא אדכרו שמא קדישא, אלא בתר תלת מלין, דכתיב ם מי כמוכה באלים יי. והכא אינון מקדמי לשמא קדישא, דכתיב יי מי כמוך. מציל עני מחזק ממנו, דא יצר טוב, מיצר רע. בגין דיצה"ר תקיף הוא כאבנא. כמה דכתיב ם והסירותי את לב האבן. ויצ"ט הוא בשרא, דכתיב ם ונתתי לכם לב בשר.

קנ) ת"ח, יצר הרע למה הוא דומה. בשעתא דאתי לאזדווגא בב"נ, הוא כפרזלא, עד דעאלין ליה בנורא. בתר דיתחמם אתהדר כלא בנורא.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ח בגיכ כלא אהבה אקרי ודא בדא אתקשר בחביבותא ועיד. ם כמה דכתיב וליג מן דכתיב ותקרבו עד ועצמותיך. י מקדמי. ם (שם) שם.

ח (תהלים לה) תדומה צו צ"מ. א (יחזקאל לו) שנחס קס צ"ע. ת"ז תכ"א סג. חס"ט קה : בהשמטות ת"ג קמ. ב (ישעיה גח) משפטים יח צ"ס. ג (שמות טו) בשלח צא צ"ה. ד (יחזקאל לו) וירא צג צ"א.

כל עצמותי תאמרנה

הסולם

מאמר

קמט) מאי שירתא אמרי וכי : שואל, איזו שירה אומרים. ומשיב, ה' מי כמוך. תו שירה יותר חשובה ממה שאמרו ישראל על הים, כי הם לא הזכירו את השם הקדוש, אלא אחר ג' מלים, שכתוב, מי כמוכה באלים ה', וכאן הם מקדימים את השם הקדוש, שכתוב, ה' מי כמוך. מציל עני מחזק ממנו והו יצר הטוב שמצילו מיצר הרע. משום שיצר הרע הוא חזק כאבן. כמ"ש, והסירותי את לב האבן. ויצר הטוב הוא בשר. שכתוב, ונתתי לכם לב בשר.

מתרביקים באהבה יחד, חתן בכלה. שדרכם תמיד נמצא באהבה. נמצא, אשר י' בח', ה' עם ו', ו' עם ה' אחרונה, מתקשרים זה בזה באהבה. והכל נקרא אהבה. וע"כ מי שאוהב את המלך, נקשר באהבה ההיא, ומשום זה. ואהבת את ה' אלקיך.

מאמר כל עצמתי תאמרנה

קמח) והיו הדברים האלה וגו' : רבי יצחק פתח, כל עצמותי תאמרנה ה' מי כמוך מציל עני מחזק ממנו ועני ואביון מגזלו. מקרא זה אמרו דוד ברוח הקדש. שואל, כל עצמותי תאמרנה, ומי ראה, שעצמות תאמרנה שירה. ומשיב, אלא מקרא זה נאמר, בזמן שהקב"ה עתיד להחיות מתים. ועתיד הקב"ה לתקן העצמות ולקרוב כל אחת ואחת למקומה. שכתוב, ותקרבו עצמות עצם אל עצמו. וכתוב, ועצמותיך יחליץ. או עתידים ישראל לומר שירה.

מאמר בתחילה היצה"ר הוא כארז קנ) ת"ח יצר הרע למה וכי : בוא וראה, יצר הרע למה הוא דומה. בשעה שבא להתחבר עם האדם, הוא כפרזל מטרם שמביאים אותו באש. אחר שנתחמם תור כולו כמו אש.

קנא רבי חייא אמר, יצר הרע כד אתי לאזדווגא ביה לב״נ, דמי לב״נ דקריב לפתחא, וחמי דלא אית מאן דמחי בידיה. עאל לביתא, ואתעביד ליה ארת. חמא דלא אית מאן דמחי בידיה, ויזיל ליה לארחיה. כיון ד דעייל לביתא, ולא אית ד דימחי בידיה, א תמנא עליה ואתעביד מאריה דביתא. עד דישתכח דכל ביתא קאים ברשותיה.

קנב מאן אוליפנא. מפרשתא דדוד אוליפנא. מה כתיב, ה ויבא הלך לאיש העשיר, הלך דקרוב לפתחא, ולא בעי לאתעכבא תמן, אלא למהך לארחיה. כך הוא יצר הרע, כמה דמקרב לביתא, מתקרב גבי דב״נ, אתער עליה ב בחובא זעיר, פ דא הוא אורח עראי. חמי דלית דמחי בידיה, מה כתיב, לעשות לאורח הבא אליו, אתעביד ליה אורח אכסנאי בביתא, אתער עליה ב בחובוי יתיר, יומא חד, או תרין יומין, כהאי אורח דשראן ליה ב בביתא, יומא חדא, או ב׳ יומין, כיון דחמי דלית מאן דמחי בידיה, מה כתיב, ויעש לאיש הבא אליו, אתעביד מארי דביתא, כד״א ח האיש אדוני הארץ. ט איש נעמי. כך הוא יצר הרע, אתעביד לקבליה דב״נ איש, בעל הבית, הא אתקשר ב״נ בפולחניה, והוא עביד ביה ט רעותיה.

קנג וע״ד בעי ב״נ לשואה מלין דאורייתא עליה ח תדיר, בגין דיהא ההוא יצה״ר ב תביר בהו, דלית ליה מקטרג ליצר הרע, בר מלי דאורייתא. וע״ד כתיב, והיו הדברים האלה וגו', על לבבך, על תרי יצריך, יצר הטוב אתעטה

מסורת הזוהר

חלופי גרסאות

ה (שׁיב יב.) ז (שם.) ז (בראשית מב.) ט (רות א) ב״ב רכז צ״ב ז״ל עז ט״א שׁינן עה ט״א שכׁ״ט ט ט״ב שׁיה. דאיהו אורח. ט רעותא. ח ל״ג תדיר. א ל״ג הווא יצה״ר. ב מבירא; מוסיף תבירא ב״ב. כ ואויל. ל מוסיף דעייל ליה; דקריב ליה. ט לפתחא. ז דמחי. ט אתענג. ע זעיר בחובא. פ הוי ול״ג דא הוא. צ בחובוי חסאה. ק ביתא. ר מוסיף יומין בגין כשׁ״א האיש. אדוני הארץ. איש נעמי. כך הוא יצר הרע. שנעשה איש, בעל הבית על האדם, כי נקשר האדם לעבודתו. והיצר הרע עושה בו כרצונו.

מאמר

הסולם

בתחילה היצה״ר הוא כארז

קנא רבי חייא אמר וכו': רח״א, יצר הרע, בשעה שבא להתחבר עם האדם, הוא דומה לאדם הקרב לפתח ורואה שאין מי בבית שיעכב בידו. נכנס לבית ונעשה שמה ארת. ורואה שאין מי שיעכב בידו שיצא משם לדרכו. כיון שנכנס לבית ואין מי שיעכב בידו, הוא נתמנה על הבית, ונעשה בעל הבית, עד שנמצא שכל הבית עומד ברשותו.

קנב מאן אוליפנא מפרשתא וכו': מאן אני לומד זה, אני לומד מפרשה של דוד. מה כתוב, ויבא הלך לאיש העשיר, הלך, היינו שקרב אל הפתח ואינו רוצה להצטק, שמה אלא ללכת לדרכו. כך הוא היצר הרע בתחילה, אשר כמי שמתקרב אל בית, הוא מתקרב אל האדם ומעוררו לחטוא מעט, והו רק בדרך מקרה. רואה שאין מי שיעכב בידו, מה כתוב, לעשות לאורח הבא אליו, כאן הוא

קנג וע״ד בעי ב״נ וכו': ועל כן צריך האדם לשום תמיד דברי תורה עליו, כדי שאותו יצר הרע יהיה נשבר על ידיהם, שאין לו ליצר הרע צורה, כמו דברי תורה, ועל כתוב, והיו הדברים האלה על לבבך וגו'. על לבבך, היינו על ב' יצריך, כי יצר הטוב מתעטר עמהם, ויצר הרע נכנע בהם. איה יתודה למה צריך יצר הטוב דברי תורה אמר

קנב מאן אוליפנא מפרשתא וכו': מאן אני לומד זה, אני לומד מפרשה של דוד. מה כתוב, ויבא הלך לאיש העשיר, הלך, היינו שקרב אל הפתח ואינו רוצה להצטק, שמה אלא ללכת לדרכו. כך הוא היצר הרע בתחילה, אשר כמי שמתקרב אל בית, הוא מתקרב אל האדם ומעוררו לחטוא מעט, והו רק בדרך מקרה. רואה שאין מי שיעכב בידו, מה כתוב, לעשות לאורח הבא אליו, כאן הוא (תפר וף רטיו ע״ב י*) וף רטיו ע״ב

בהו, ויצר הרע אתכנע בהו. א"ר יהודה, יצר הטוב, מה בעי מלי דאורייתא. א"ל, יצר הטוב אתעטר בהו. ויצר הרע, כיון דחמי ב"נ לא תב, ולא בעי לאשתדלא באורייתא. כדן הוא סליק לעילא, ואוליף עליה חובה, הה"ד. וכסילים מרים קלון.

קנד) כד אתא ר"ש, אמר, הא ודאי פרשתא דק"ש רמיזא ביה " אמירן כמה דאוקמוה, והכי ג' הוא ודאי. והיו הדברים האלה, כללא דעשר ז' אמירן אינון. ובג"כ " פקודין אית הכא, לקבל " פקודין דאורייתא. ומאן אינון. ושנתם לבניך. ודברת בם. בשבתך בביתך. ובלכתך בדרך. ובשכבך. ובקומך. וקשרתם לאות על ידך. והיו לטוטפות בין עיניך. וכתבתם על מזוזות ביתך. ובשעריך. הא " לקבל " אמירן. וע"ד פרשיין אלין כלל רב אינון באורייתא, זכאה חולקיה, מאן דאשלים ליה בכל יומא תרי זימני, דהא אתקדש בפומיה שמא קדישא, כדקא יאות.

קנה) ר' אחא, הוה קאים עמיה דר' אלעזר, ליליא חד, בתר פלגות ליליא, והוו משתדלי באורייתא. פתח ר' ה אלעזר, ואמר, כי ה הוא חייך ואורך ימיך וגו'. ת"ת, על כל ז' פקודין דגזר קב"ה כד עאלו לארעא דישראל, גזרה דאורייתא הוה. מאי טעמא, בגין דשכינתא לא מתיישבא ז' בארעא, אלא באורייתא. ולא מתיישבא לעילא, אלא באורייתא. קנו) דהכי אמר ה אבא, תורה ה שבע"פ לא אשתמודע, אלא בגין תורה

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

י (משלי ג) קדושים יא צ"י. כ) (דברים לב) לך ג ל"ג הוא ודאי. ד ל"ג אמירן. ה אחא. ו תנאין. ז בעלמא. ח מוסיף ר' שמעון אבא. ט שבכתב לא קב צ"ב. אשתמודע אלא בגין תורה שבע"פ ותורה שבע"פ לא אשתמודעא אלא מתורה שבכתב ודאי כלל הצריך, לפרט ופרט הצריך לכלל שכינתא לא מתיישבא לעילא אלא באורייתא דלתתא דכל זמנא דאורייתא אשתכתת כיילא למיקם בעלמא; שבכתב.

פרשתא דק"ש רמיזא ביה " אמירן

הסולם

מאמר

אלו הן כלל רב בתורה. אשרי חלקו של מי שמשלים אותן בכל יום ב' פעמים, כי השם הקדוש נתקדש בפיו כראוי. קנה) ר' אחא הוה וכו': ר' אחא היה נמצא לילה אחד עם ר' אלעזר, לאחר חצות לילה. והיו עוסקים בתורה. פתח ר' אלעזר ואמר, כי הוא חייך ואורך ימיך וגו'. למעלה מכל המצוות שגזר הקב"ה כשנכנסו לארץ ישראל, היתה גזרת לימוד התורה. מהו הטעם. הוא משום שהשכינה אינה מתישבת בארץ אלא בתורה, ואינה מתישבת למעלה, אלא בתורה שהוא ד"א.

אמר לו, יצר הטוב מתעטר בהם. ויצר הרע, כיון שרואה שהאדם אינו שב, ואינו רוצה לעסוק בתורה, אז הוא עולה למעלה ומלמד עליו חוב. ז"ש וכסילים מרים קלון.

מאמר פרשתא דק"ש רמיזא ביה " אמירן קנד) כד אתא ר"ש וכו': כשבא ר"ש אמר, הנה ודאי פרשת קריאת שמע רמוזים בה עשרת הדברות. כמו שהעמידוהו. וכך הוא ודאי. והיו הדברים האלה, הם כלל של עשרת הדברות. וע"כ יש כאן עשר מצוות כנגד עשר מצוות שבתורה, דהיינו שבעעשרת הדברות. ומי הם. ושנתם לבניך, א' ודברת בם, ב' בשבתך בביתך, ג' ובלכתך בדרך, ד' ובשכבך, ה' ובקומך, ו' וקשרתם לאות על ידך, ז' והיו לטוטפות בין עיניך, ח' וכתבתם על מזוזות ביתך ט' ובשעריך, יוד. הרי עשר כנגד עשרת הדברות. וע"כ פרשות (דפו"י דף רס"ח ע"א)

מאמר כי הוא חייך ואורך ימיך קנו) דהכי אמר אבא וכו': כי כך אמר אבי, דהיינו ר"ש, תורה שבעל פה, שהיא השכינה, אינה נודעת, אלא בשביל תורה שבכתב. שהיא ז"א. והשכינה אינה מתישבת למעלה

• שבכתב. שכינתא לא מתיישבא כ דעילא אלא עם תורה ל דלתתא. דכל זמנא דאורייתא אשתכח • עמיה, נ יכלא למיקם בעלמא. הה"ד, כי הוא חייך ואורך ימך לשבת על האדמה. על האדמה סתם. ואי לאו • דאפסיק מלי דאורייתא • לא יכלא למיקם. • דכתיב, ה על מה אבדה הארץ. וכתיב, ויאמר יי על עזבם את תורת.

קנז) עד דהוו יתבי, מאיך ר' ז שמעון רישיה, אמר ודאי הכי הוא ודא הוא רזא דאשכחנא בספרא דרב המנונא סבא, ואוקים קרא • דא, ברזא דכנסת ישראל, דכתיב • שארה כסותה ועונתה לא יגרע. ואי אתמנעו מנה, מה כתיב, ויצאה חנם אין כסף. כד"א, • אי זה ספר כריתות אמכם אשר שלחתיה. וכתיב, • חנם נמכרתם ולא בכסף תגאלו. ומאן דמנע אורייתא • מנה, כמאן דנסב • מארי דאתתא, ומנע ליה מנה, דא אשתארת כארמלתא, ולא ארמלתא. הה"ד, • היתה כאלמנה, ולא אלמנה.

קנח) יתבו אתעסקו באורייתא, עד דנהיר יומא. בתר דנהיר יומא, קמו ואזלו. עד דהוו אזלו, חמו חד גבר דהוה אזיל בארחא, ורישיה עטיף, קריבו גביה, והוה רחיש • בשפוותיה, ולא אתיב לון מדי. אמר רבי אלעזר, ודאי האי אמלך במאריה. יתיב רבי אלעזר ורבי אחא וצלו צלותא, וההוא גבר קאים בקיומיה באתר אחרא. בתר דסיימו צלותא, אזלו בארחא, וההוא גברא אשתמיט מנייהו. אמר רבי אלעזר, האי גברא, או טפשא הוא, או ארחוי לא מתישרן. אמר נתעסק באורייתא, דהא שעתא היא.

חלופי גרסאות

מסורת הוזהר

ז (ירמיה ט) לעיל אות קל צ"ה. ט (שמות כא) • שבעים כך שכינתא. כ מוסיף לעילא ותתא. ל ליב משפטים כ צ"ר. ו (ישעיה ג) ב"א קמח צ"א. ט (שם) דלתתא. ט מוסיף עמיה דב"נ. נ יכיל. ס לא גרסינן דאפסיק מלי דאורייתא; כתיב וליג מן לאו עד על מה. ע לא יכול למיקם כלא. פ כתיב. צ אלעזר. ק ליג דא. ר מניה. ש שארה.

כי הוא חייך ואורך ימך

הסולם

מאמר

וכתוב, חנם נמכרתם ולא בכסף תגאלו. ומי שמונע התורה מן המלכות, הוא כמי שלוקח את הבעל מן האשה, ומונע אותה ממנו, כי גורם להסתלקות תורה של מעלה, שהיא ז"א בעלה, שהיא נשארת כאלמנה, ולא אלמנה ממש. ז"ש, היתה כאלמנה, ולא אלמנה. קנח) יתבו אתעסקו באורייתא וכו'; ישבו ועסקו בתורה, עד שהאיר היום. אחר שהאיר היום, קמו והלכו. בעוד שהיו הולכים ראו איש אחד שהיה הולך בדרך וראשו עטוף. קרבו אליו, והיה דובב בשפתיו, ולא השיב להם כלום. אמר ר' אלעזר, ודאי שוה נמלך באדונו, דהיינו שמתפלל תפלת הדרך. ישבו ר' אלעזר ור' אחא והתפללו התפלה. ואותו האיש עמד על מעמדו במקום אחר. אחר שגמרו תפלתם הלכו בדרך. ואותו האיש נשמט

למעלה, אלא על ידי התורה שלומדים למטה. שכל זמן שהתורה נמצאת עמה, יכולה השכינה להמצא בעולם. ז"ש, כי הוא חייך ואורך ימך לשבת על האדמה. על האדמה סתם, שהיא המלכות. ואם לא אלא שמבטלים למוד התורה, אינה יכולה להתקיים. שכתוב, על מה אבדה הארץ, וכתיב, ויאמר ה', על עזבם את תורת. קנז) עד דהוו יתבי וכו'; בעוד שהיו יושבים השפיל ר"ש ראשו, אמר, ודאי כך הוא. וזהו סוד שמצאתי בספרו של רב המנונא סבא, שהעמיד מקרא זה, בסוד כנסת ישראל, ושהיא המלכות, שכתוב, שארה כסותה ועונתה לא יגרע. דהיינו ע"י שלומדים בתורה, לא יגרעו הזוג והשפע מן המלכות. ואם מונעים ממנה, מה כתוב, ויצאה חנם אין כסף. כש"א, אי זה ספר כריתות אמכם אשר שלחתיה. (דפ"י דף רס"ה ע"א *) דף רס"ה ע"ב

קנט) פתח רבי אלעזר ואמר, (ג) כבוד חכמים ינחלו וכסילים מרים קלון. כבוד חכמים ינחלו, זכאין אינון דמתעסקי באורייתא. עד לא פתח מלה, קריב ההוא בר נש גבייהו. אמר ר' אלעזר, לית לן למפסק מלי דאורייתא, דכל מאן דאשתדל באורייתא, זכי למירת ירותא דאחסנא דלעילא, ביקרא דמלכא עלאה קדישא, וזכי למירת ירותא דאחסנא בהאי עלמא, ומאי איהו. ההוא דאקרי כבוד יי, דלא פסק מנייהו ה לעלמא. הה"ד, כבוד חכמים ינחלו, ההוא דאקרי כבוד יי.

קס) וכסילים מרים קלון, מאי הוא. ת"ח, כד בר נש אזל בארח מישר קמי קודשא ב"ה, ואשתדל באורייתא, הא ההוא כבוד יי ירית לגרמיה, וכמה אפטרופסין סניגורין ה אשתכחו לעילא עליה ב דב"ג, וכלהו אולפין עליה זכו, קמי מלכא קדישא, ואי בר נש לא אשתדל באורייתא, ולא אזל בארחא דמאריה, הוא עביד קטיגורא עליה. וההוא קטיגורא שאט ה באורא, ולא סליק לעילא, דלמא יתוב אדם מחובוי. כיון דחמי דבר נש לא תב, ולא בעי לאשתדלא באורייתא, כדין הוא סליק לעילא, ואוליף עליה חובא. הה"ד, וכסילים מרים קלון, וסליק לעילא ועבד ה קטרוגא.

קסא) פתח ואמר, (ג) ואם משפחת מצרים לא תעלה ולא באה ולא עליהם תהיה המגפה וגו'. מאי שנא מצרים הכא, מכל שאר עמין, דהא לכלהו כתיב ה ולא עליהם יהי הגשם, והכא לא. אלא הא אוקמוה חברייא, דהא ארעא

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

(ה) (משלי ג) לעיל אות קנג צ"י. צ) (זכריה יד) ת לעלמין. א משתכחו. ב ל"ג דב"ג. ג מוסיף באירא ושויל ליה. ד מקטרגא. (ז) (שם) וירא פה צ"ב.

כבוד חכמים ינחלו

הסולם

מאמר

קס) וכסילים מרים קלון: שואל, וכסילים מרים קלון מה הוא. ומשיב, ת"ח, כשאדם הולך בדרך הישר לפני הקב"ה, ועוסק בתורה, הנה הוא יורש לעצמו אותו כבוד ה'. וכמה מגינים ומליצי יושר נמצאים למעלה על האדם, וכולם מלמדים עליו זכות לפני המלך הקדוש. ואם האדם אינו עוסק בתורה, ואינו הולך בדרך אדונו הוא עושה קטרוג עליו, ואותו הקטרוג משוטט באויר ואינו עולה עוד למעלה. שחושב, אולי ישוב האדם בתשובה, לאחר שרואה שהאדם אינו שב, ואינו רוצה לעסוק בתורה, אז הוא עולה למעלה ומלמד עליו חוב. ז"ש, וכסילים מרים קלון. כי עולה למעלה ועושה קטרוג.

נשמט מהם. אמר ר' אלעזר, איש הזה או הוא כסיל, או דרכיו אינם ישרים. אמר, נעסוק בתורה. כי הזמן הוא, לעסוק בתורה.

מאמר כבוד חכמים ינחלו

קנט) פתח ר' אלעזר וכו': פר"א ואמר, כבוד חכמים ינחלו וכסילים מרים קלון. כבוד חכמים ינחלו, אשרי הם העוסקים בתורה. עד שלא הספיק לפתוח הדברים, קרב אותו איש אליהם. אמר ר' אלעזר, אין לנו להפסיק דברי תורה, כי כל מי שעוסק בתורה, זוכה לרשת ירושת הנחלה שלמעלה בכבוד מלך העליון הקדוש, ז"א, וזכה לרשת ירושת נחלה בעולם הזה, ומה הוא. הוא אותו שנקרא כבוד ה'. דהיינו המלכות הנקראת עולט הזה. שאינו פוסק מהם לעולם, ז"ש כבוד חכמים ינחלו. דהיינו שינחלו המלכות, אותה הנקראת כבוד ה'.

קסא) פתח ואמר וגו': פו"א, ואם משפחת מצרים לא תעלה ולא באה ולא עליהם תהיה המגפה וגו'. שואל, מה השינוי של מצרים

(דפו"י דף רס"ח ע"ב)

דמצרים לא אצטריך למטרא, ועיד לאו היא בכללא דאינון א דבען מטרא, אבל אינון דינא אחרא אסתלק עליהו, ושפיר קאמרו.

קסב) ת"ח, כתיב ה' כי הארץ אשר אתה בא שמה לרשתה לא כארץ מצרים היא אשר יצאתם משם וגו'. דהא נהרא סליק מניה משתקייא ארעא, אבל הכא למטר השמים תשתה מים, דהא ארעא קדישא מן שמיא אתשקייא תדיר. וכד ישראל הוּו עסקין באורייתא, הוּו אתשקייא כדקא יאות. ומאן דמנע אורייתא מנה, כאילו מנע טב מן כל עלמא. עאלו לגו מערתא חדא דהוּו בארעא, עאל ההוא גבר עמהון, יתבו.

קסג) פתח ההוא גברא ואמר, ודבר יי אל משה פנים אל פנים כאשר ידבר וגו', האי קרא לאו רישיה סיפיה ו' ולא סיפיה רישיה. ולא מלה דא כמלה דא, בקדמיתא ודבר ה' אל משה פנים אל פנים שפיר, לבתר ושב אל המחנה, לבתר ומשרתו יהושע בן נון נער, מהו. א"ר אלעזר ודאי קב"ה אתרעי ביקרא דילן, דהשתא זווגא דילן ו' בשכינתא, ו' ושכינתא לא אתעדי מנן. מאן דפתח פתחא, לימא מלה.

קסד) פתח ואמר, ודבר יי אל משה פנים אל פנים, בכמה דרגין עלאין ויקירין, אתפרש משה נביאה מהימנא, על כל שאר נביאי דעלמא. דהא כלהו לקבליה, כקוף בפני בני נשא. שאר נביאי הוּו מסתכלי באספקלריא דלא נהיר, ועם כל דא לא הוּו זקפן אנפין לעילא לאסתכלא, אלא כמה דכתיב, ו' ואני

מסודת הזהר

חלופי גרסאות

ח (דברים יא.) ט (שמות לג) בשלח קכו צ"ו. ח דיכדון. ו ל"ג ולא סיפיה רישיה. ז זוגא ולי"ג (דניאל י.) ת (דניאל י.)

בשכינתא. ח ושכינתא.

מאמר

הסולם

כבוד חכמים ינחלו

קסג) פתח ההוא גברא וכי: פתח אותו איש ואמר. ודבר ה' אל משה פנים אל פנים כאשר ידבר וגו'. מקרא זה אין ראשו סופו ואין סופו ראשו. ולא מלה זו כמלה זו. כי בתחילה אמר, ודבר ה' אל משה פנים אל פנים, טוב הוא. ואח"כ אומר ושב אל המחנה, שאין לו קשר אל ודבר ה' ואח"כ ומשרתו יהושע בן נון נער לא ימיש וגו', מהו. הרי אין לו קשר אל ושב אל המחנה. א"ר אלעזר, ודאי, הקב"ה רוצה ביקר שלנו, כי עתה חיבורינו היא בהשכינה, והשכינה לא תסור ממנו. מי שפתח הרתח יאמר הדבר.

מצרים כאן מכל שאר העמים, שבכולם כתוב, ולא עליהם יהיה הגשם, וכאן לא כתוב כן. ונחשיב, אלא הרי העמידו החברים, אשר ארץ מצרים אינה צריכה לגשם, כי שותה נחמימי הנילוס, וע"כ אין היא בכלל של אותם הצריכים גשם, אבל הם, יבא עליהם דין אחר. ויפה אמרו.

קסב) ת"ח כתיב כי וגו': בוא וראה, כתוב, כי הארץ אשר אתה בא שמה לרשתה לא היא כארץ מצרים אשר יצאתם משם וגו' שהנהר עולה ומשקה הארץ, אבל כאן למטר השמים תשתה מים, כי ארץ הקדושה שותה משמים תמיד. וכשישראל היו עוסקים בתורה, היתה שותה כראוי. ומי שמונע התורה ממנה, כאלו מונע הטוב מכל העולם. נכנסו למערה אחת שהיתה בדרך. נכנס עמהם אותו האיש, וישבו.

מאמר פנים אל פנים

קסד) פתח ואמר ודבר וגו': פ"א ודבר ה' אל משה פנים אל פנים. בכמה מדרגות עליונות ויקרות נבדל משה נביא הנאמן מכל שאר

(דס"י דף רס"ה ע"ב)

הייתי נרדם י"ל פני ופני ארצה. ולא עוד אלא דמלין לא הו גביהו באתגלייא.
 קסה) ומשה נב אה מהימנא לאו הכי, דהוא הוה מסתכל באספקלריא
 * דנהרא, וקאים בקיומיה. ולא עוד, אלא דהוה זקיף רישא לאסתכלא, כמאן
 דאמר לחבריה, זקוף רישך, ויסתכלון אנפך באנפי, בגין דתנדע מלי. כך משה,
 פנים אל פנים יקיף רישא, בלא דחילו, אנפוי זקפאן ומסתכל * בזיו יקרא
 עלאה, ולא אשתני דעתוי ואנפוי, כשאר נביאין, דכד הו. נבאן לאסתכלא,
 נפקא מרשותייהו ומדעתייהו, ואשתני זיו אנפייהו, ולא הו ידעי מהאי
 עלמא כלום.

קסו) ומשה לאו הכי, דמשה בהווא דרגא עלאה ממש הוה מסתכל,
 ילא נפק מרשותיה ומן דעתייה, דהא בשעתא דהוה מסתכל בזיו יקרא עלאה,
 מיד ושב אל המחנה, למללא עמהון בכל מה דאצטריכאן, ודעתי מתישבא ביה
 כקדמיתא, ויתיר. ודא הוא ושב אל המחנה. ומשרתו יהושע בן נון נער, ודאי
 דהוה יניק מתוך האהל, אוליף לאסתכלא ברוח קודשא, כד"א * והנער שמואל
 משרת את יי.

קסז) ת"ח, כל זמנא דהוה יהושע לגבי * דמשה, הוה אוליף ואניק מתוך
 האוהל, ולא דחיל. בתר דאתפרש ממשה, והוה בלחודוי, מה כתיב, * ויפול

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

* ויתיר: נבא: דנהיר: י ג. כ משה.

*) (ש"א ג) תרומה קלג צ"ש. ב) (יהושע ה) נשא
 רכב צ"ו.

פנים אל פנים

הסולם

מאמר ב

קסו) ומשה לאו הכי וכי: ומשה לא
 היה כן, כי משה באותה מדרגה עליונה ממש
 היה מסתכל, שהוא ד"א, ולא יצא מרשותו
 ומדעתו, כי בשעה שהיה מסתכל בזיו יקר
 העליון, מיד ושב אל המחנה, שדבר עמהם
 בכל מה שצריכים, ודעתו היגה מיושבת עליו
 כבתחילה, ועוד יותר, וע"כ אחר דבר ה' אל
 משה פנים בפנים, נאמר ושב אל המחנה,
 ואח"כ נאמר, ומשרתו יהושע בן נון נער,
 ודאי שהיה יונק מתוך האהל, שהיה לומד
 להסתכל ברוח הקודש, כש"א והנער שמואל
 משרת את ה'.

קסז) ת"ח כל זמנא וכי: בוא וראה
 כל זמן שהיה יהושע אצל משה, היה לומד
 ויונק מתוך האהל, שהוא מלכות, ולא היה
 מתירא. אחר שנפרד ממשה והיה לבדו, מה
 כתוב, ויפול יהושע אל פניו ארצה וישתחו.
 שלא היה יכול להסתכל. וזה היה מפני שלית
 אהר, ומכל שכן ממקום אחר.

לבר

שאר נביאי העולם. שכולם היו לפניו, כקף-
 בפני אדם. שאר הנביאים היו מסתכלים
 במראה שאינה מאירה, ועם כל זה לא היו
 נושאים פניהם למעלה להסתכל, אלא כמ"ש,
 ואני הייתי נרדם על פני ופני ארצה. ולא
 עוד, אלא שהדברים לא היו אצלם בגלוי.

קסה) ומשה נביאה מהימנא וכי:
 ומשה נביא הנאמן, לא היה כן, שהוא היה
 מסתכל במראה המאירה, ועמד במעמדו, ולא
 עוד אלא שהיה נושא ראשו להסתכל, כמי
 שאומר לחבירו נשא את ראשך ויסתכלו פניך
 בפני, כדי שתדע דברי. כך משה פנים אל
 פנים נשא ראשו בלא פחד, פניו היו נושאים
 למעלה ומסתכל בזיו יקר העליון, ולא נשתנה
 דעתו ופניו כשאר הנביאים, כי שאר הנביאים,
 כי היו מתנבאים להסתכל, יצאו מרשותם
 ודעתם, ונשתנה זיו פניהם, ולא היו יודעים
 מעולם זה כלום.

(וסרי דף רס"ה ע"ב * דף רס"ט ע"א)

יהושע אל פניו ארצה וישתחו, דלא הוה יכיל : לאסתכל, והאי מחד שליחא, כ"ש מאתר אחרא.

קסח) לבר נש, דאפקיד : מלכא גביה מאני דהב ואבני יקר, כל זמנא • דמשתכח גביה, שמשא דביתיה, אחיד בהו ואסתכל בהו. כיון דסליק ההוא בר נש מעלמא, לא שביק מלכא לגבי שמשא כלום, ואחיד פקדונא דיליה. אמר ההוא שמשא, ווי דאבדית. ביומוי דמארי, • כל אלן הוו בידי.

קסט) כך יהושע, ביומוי דמשה הוה יניק בכל יומא מתוך האהל, ולא דחיל. בתר דשכיב, ויפול יהושע אל פניו. ואנא בגין דאנא שכיח בגווייכו, אסתכל במלי דאורייתא, ולא אהא דחיל. בתר דאתפרש מנייכו, לא איכול לאסתכלא בלחודאי.

קע) תו פתח ואמר, ו ושננתם לבניך ודברת במ וגו'. כד"א, ד חציך שנונים. דבעי ב"נ לחדדא מלי דאורייתא לבריה, כחרבא דאיהו שננא בתרי סטרוי, בגין דייעול • ליה חדודא • וחדוה באורייתא, ולא ישתכח • לביה בטפשותא. ודברת במ, כל מלין דאורייתא, כל חד וחד אורחא ליה בלחודוי. ודברת במ, ותדבר מבעי ליה. אלא בעי ב"נ לאנהגא גרמיה בהו, • ולאנתהגא גרמיה, דלא יסטי לימינא ולשמאלא.

קעא) בשבתך בביתך, לאנהגא גרמיה בביתיה בארח מישר ובארת תקונא, דילפון מניה בני ביתיה לאנהגא גרמיה עמהון בנחת ובחידו, ולא • יטיל דחילו בבני ביתיה יתיר, וכל עובדוי בביתיה בארח תקונא. ובלכתך

מסורת הזוהר

חלוסי גרסאות

ט יתרו קמנ צ"א. דז (תהלים מה) בשלה עד צ"ב. ל למסבל. ט מוסיף מתלא לב"נ. נ ביה מלכא ולי"ב גביה. ס דמשתכחין. ע לי"ב כל אלן הוו בידי. פ לחדדא ולי"ב ליה חודוא וחדוה. צ לי"ג וחדוה. ק ביה טפשותא. ר ולאנתהגא. • יטיל.

מאמר

הסולם

ושננתם לבניך

קע) תו פתח ואמר וכו' : עוד פו"א, ושננתם לבניך ודברת במ וגו'. ושננתם, פירושו כש"א חציך שנונים. כי אדם צריך לשנן דברי תורה לבנו, כחרב שהיא שנונה בב' צדדיה, כדי שיכניס בו חרוד ושמחה של תורה, ולא יהיה נמצא לבו בסכלות. ודברת במ, היינו שכל הדברים שבתורה יש לו לכל דבר ודבר דרך בפני עצמו. ודברת במ, שואל, ותדבר במ היה צריך לומר, ומטיב, אלא ואדם צריך לנהוג עצמו בהם, ולהתנהג עצמו, שלא יטה לימין ולשמאל.

קעא) בשבתך בביתך : היינו לנהוג עצמו בביתו בדרך הישר, ובדרך תקון, שילמדו ממנו בני ביתו, וינהוג עמהם בנחת ובשמחה ולא

קסח) לבר נש דאפקיד וכו' : זה דומה לאדם שהמלך הפקיד אצלו כלי זהב ואבני יקר. כל זמן שנמצא אצלו, היה גם המשמש של הבית אחוז בהם ומסתכל בהם, כיון שנפטר אותו אדם מן העולם, לא עזב המלך אצל המשמש כלום ולקח הפקדון שלו. אמר אותו המשמש, אוי לי שאבדתי, כל אלו דברים היקרים, בימיו של אדוני, כל אלו היו בידי. קסט) כך יהושע ביומוי וכו' : כך יהושע, בימיו של משה היה יונק בכל יום מתוך האהל, ושהוא המלכות, ולא היה מתירא, אחד שמת משה, ויפול יהושע על פניו, ואני, בשביל שאני נמצא בתוכם אסתכל בדברי תורה ולא אהיה מתירא. אחר שאפרד מכם, לא אוכל להסתכל לבדי.

(דפו"י דף רס"ט צ"א)

בדרך, לאנהגא במלי דאורייתא, ולתקנא גרמיה בהו כמה דאצטריך, ולדברא גרמיה באורחוי דאורייתא. ומאי איהו. כמה דיעקב. לדורות. לקרבא. לצלותא. וצלותא בעי לצלאה למאריה, ועילא מנהון מלי דאורייתא.

קעב) ובשכבך, לדברא גרמיה בדחילו דמאריה, בקדושה, בענוה דלא ישתכח חציף לקבליה דמאריה. ובקומך, למיהב תושבתן למאריה דאתיב נשמתיה. דהא בכמה חיובין אשתכח קמי מאריה, וקביה עביד עמיה חסד, ואתיב לה ׀ לגופיה. ׀ וקשרתם לאות על ידכה. הא אוקמוה, על יד כהה, ודא הוא שמאלא. ובספרא דאגדתא אמר, על יד כיה. כד״א ׀ כיה יהיה זרעך.

קעג) וחברייא יתבי דרומא אוקמוה ברזא דלהון, ארבע בתי דתפלין ׀ כהאי גוונא. קדש לי כל בכור סתם, לקבל כתרא עלאה דכלא. והיה כי יביאך, לקבל חכמה. שמע ישראל ואהבת, לקבל בינה. והיה לקבל חסד. לבתר כלילן כלהו בדוועא שמאלא, דאקרי עז. וכתוב, ׀ וכזרוע עזו. ואין עז, אלא תורה, ואין עז, אלא תפלין.

קעד) ומלין לא מתישבן לגבן. מיט. בגין דכתרא עלאה הוא כליל כלא, ׀ דלאו הוא בחושבנא. ועוד, והיה ׀ כי יביאך ביציאת מצרים תלייא, ההוא אתר דאשתכח ביה חירו לעבדין, ועל דא לא מתתקנן בארחייהו. ואגן מחכמה

חלוסי גרסאות

מסורת הזר

׀ תרומה ריו אות תרסב. פנתס רפח צ״ט. תקיפּ ׀ למטא ׀ בנומא אחרא. ב ולא ולא נרטיק קשו סיג ש״ה. ו) (בראשית טו) לך קי צ״ב ז) (ישעיה סב) ויצא ג צ״ג

ארבע בתי דתפלין

הסולם

מאמר

קעג) וחברייא יתבי דרומא וכו׳: והתברים יושבי הדרום העמידו בסודות שלהם, ארבעה בתים של התפלין באפן זה קדש לי כל בכור, בכור סתם הוא כנגד כתרא עליון על הכל. שהוא נקרא בכור. והיה כי יביאך, הוא כנגד חכמה. שמע ישראל ואהבת, הוא כנגד בינה. והיה אם שמוע, הוא כנגד חסד. אח״כ כלולים כולם בתפלין אשר בזרוע שמאל, הנקרא עז, שכתוב, ובזרוע עזו. ואין עז אלא תורה. ואין עז אלא תפלין.

ולא יטיל אימה יתרה בתוך ביתו. ומל מעשיו בבית יחיו בדרך תקון. ובלכתך בדרך, להתנהג בדברי תורה, ויתקן עצמו בחס כמו שצריך, ולהנהיג עצמו בדרך התורה. ומה הוא כמו שהתנהג יעקב בדרך, ב׳ דברים. לדורוך, ולתפלה ולמלחמה. ותפלה צריך להתפלל לאדונו. אבל דברי תורה, הם חשובים מתפלה.

קעב) ובשכבך, לדברא גרמיה וכו׳: ובשכבך, פירושו, לבחוג עצמו ביראת אדונו, בקדושה, בענוה, שלא יהיה עז פנים לפני אדונו. ובקומך, היינו לתת תשבתות לאדונו, שהשיב נשמתו. כי בכמה עונות הוא נמצא לפני אדונו, והקביה עשה עמו חסד השיב נשמתו לגופו. וקשרתם לאות על ידכה, הרי העמידו על יד כהה, שזו היא יד שמאל, שהיא כהה וחלושה מיד ימין. ובספר אגדה אמר, ידכה היינו על יד כה. שהיא הנזכרת הנקראת כה. כש״א, כה יהיה זרעך.

(וטר״י דף רס״ט צ״א ׀ דף רס״ט צ״ב)

קעד) ומלין לא מתישבן וכו׳: והדברים אינם מיושבים אצלנו. מה הטעם. הוא משום שהכתרא העליון כולל הכל, והוא אינו באשכח, של ד׳ הפרשיות. ועוד, והיה כי יביאך, תלויה ביציאת מצרים, שהוא אותו מקום שנמצא בו חירות לעבדים, דהיינו בינה, ועל כן אין דרכם של חברינו יושבי חדרים מתוקן, אלא אנו מחזילים מחכמה, שקדש לי כל בכור הוא

שריין, והכי הוא ג וקביה נטיל לון, ד ארבע לעילא, ארבע לתתא, ארבע באתר דמותא. ארבע באתר דלבא שרייא. בגין דדא בדא אתקשר.

קעה) ובעי ב"נ לאתעטרא בהו, בגין דאיהו שמא קדישא עלאה. דכתיב, וראו כל עמי הארץ כי שם יי וגו'. וכל מאן דמתעטר בעטרא קדישא עלאה דא, אקרי מלך בארעא. וקביה מלך ברקיע. ההי"ד ט מלך אסור ברהטים. כמה דקביה מלך לעילא, הכי נמי הוא מלך לתתא. וכתבתם על מזוזות ביתך, בגין דיהוי בר נש שלים בכלא, וישתכח שלים בפקודי דמאריה, רשים לעילא, רשים לתתא, זכאה חולקהון דישראל.

קעז) פתח ר' אלעזר ואמר, תרי קראי אשכחנא, דאע"ג דכלא בחד דרגא תליין, לאו אינון מדרגא חד. חד קרא כתיב, י כה אמר יי צבאות. וחד קרא כתיב, ט כה אמר יי אלהים. מה בין האי להאי. אלא בזמנא דכתיב כה אמר יי צבאות, כדין מלה אתיא ברחמי. ובזמנא דכתיב כה אמר יי אלהים, כדין מלה אתיא בדינא.

קעז) כה אמר יי צבאות, בגין דהאי כה, אתברכא מצדיק ומנצח והוד, דאקרי ז יי צבאות. וכדין, מלה באתבסמותא אתיאי, דהא מאתר דא קא אתיא. כה אמר יי אלהים, כדין האי כה ינקא מסטרא דדינא, מאתר דגבורה עלאה, ואוליפנא מאבא, דדינא הוא ברחמי, בגין דכתיב יי אלהים.

מסורת הזוהר

חלופי גרסאות

א) (דברים כח) צו כא צ"ב. ט) (שיר ז) הקסיהו ז וקביהו ז מוסיף וכן ארבע. ה ל"ג עלאה. ו מוסיף קפא צ"ב. י) (תגי א). כ) (ישעיה ו).

ארבע בתי דתפלין

הסולם

זאמר

במדרגה אחת תלוי, עכ"ז אינם ממדרגה אחת. מקרא אחד כתוב, כה אמר הויה צבאות. ומקרא אחד כתוב כה אמר הויה אלקים. מה בין זה לזה, ומשיב, אלא בזמן שכתוב, כה אמר הויה צבאות, או הדבר בא ברחמים. ובזמן שכתוב, כה אמר הויה אלקים, או הדבר בא בדין.

קעז) כה אמר ה' וגו'; ומפרש הדברים. בכתוב, כה אמר הויה צבאות, הוא משום שבה הויה, שהוא מלכות, מתברכת מן צדיק, שהוא יסוד, ומנצח והוד הנקראים ה' צבאות. ואז הדבר בא בהמתקה, כי ממקום זה בא, מיסוד. והכתוב, כה אמר ה' אלקים, או כה הויה, שהוא מלכות, יונקת מצד הדין, ממקום גבורה עליונה, דהיינו גבורה דז"א, ולמדתי מאבי, שהדין הוא ברחמים, משום שכתוב, הויה אלקים. שהויה הוא וזמים ואלקים הוא דין.

הוא חכמה, ולא כתר, וכך הוא. והקביה, שהוא ד"א, מניח אותם התפלין. ארבעה פרשיות הם למעלה, וארבעה למטה. ומפרש, ארבעה הם במקום המוח. דהיינו שהם ארבעה מוחין דז"א. ארבעה הם במקום שהלב שורה, שהוא המלכות. משום שזה נקשר בזה. שז"א נקשר במלכות. קעה) ובעי ב"נ לאתעטרא וכו'; וצריך האדם להתעטר בהם. משום שהם שם הקדוש העליון, דהיינו הויה, שכתוב, וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך וגו'. וכל מי שמתעטר בעטרה הקדושה העליונה הזו, נקרא מלך בארץ. והקביה מלך ברקיע. ז"ש מלך אסור ברהטים. כמו שהקביה הוא מלך למעלה, הוא גם כן מלך למטה, וכתבתם על מזוזות ביתך, היינו כדי שתאדם יהיה שלם בכל, ויהיה שלם במצות אדונו, רשום למעלה רשום למטה. אשרי חלקם של ישראל.

קעז) פתח ר' אלעזר וכו'; פתח ר"א ואמר, ב' כתובים מצאתי, ואע"פ שהכל (דמרי דף רס"ט ע"ב)

קעח) דהא אלהים גבורה הוא בכל אתר, אדני, גבורה תתאה היא בכל אתר. ועל דא אשתמודען מלי מפומא דנביאה, והוא הוה מתכוין למימר מלה מאתריה. וכדין הוה ידעי אלין בני מהימנותא, מאן אתר הוה מלתא.

קעט) פתח רבי אחא ואמר (א) אורו מרוז אמר מלאך יי וגו'. ת"ת, האי קרא רזא הוא ברזין עלאין. בשעתא דמלכא קדישא מסר ביתיה בידא דמטרוניתא כל זיינין ורומחין ובליסטראות דיליה אפקיד בידהא, וכל אינון מגיחי קרבא דיליה אפקיד עמה. הה"ד, (ב) הנה מטתו שלשלמה ששים גבורים סביב לה מגבורי ישראל, והא אוקמוה, (ג) וכד אגח קב"ה קרבא, (ד) באינון גבורין מגיחי קרבא דקארן. אגה, ואינון אקרן מלומדי מלחמה.

קפ) כתיב (ה) מן שמים נלחמו הכוכבים ממסלותם נלחמו עם סיסרא וגו'. ותנן, בהאי שעתא דאתנדיבו ישראל לגלאה רשימא קדישא בבשרהון, (ו) כדין (ז) האי חרב נוקמת נקם ברית, כנש כל חילא דיליה, וכל זיינין, וכל אינון מגיחי קרבא, לאגחא קרבא עמיה (ח) דסיסרא. וכוכבייא הוו אושדין נורא מלעילא. ואמר רבי שמעון, כל כוכב וכוכב אית ליה שמא בלחודוי, וכלהו בשמהן אקרן.

קפא) אמר לון קב"ה, אתעתדו לנקמא נוקמא דבני. תרי נוקמי אנא זמין לאתפרעא מנייהו, חד נוקמא דשית מאה רתיכין דאוזיף ליה לרברבא דמצראי, בגין לאגחא קרבא בהו בישראל, דכתיב (ט) ויקח שש מאות רכב בתור.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

(ז) (שופטים ה). (ח) (שיר ג) כ"א שמג צ"ג. (ט) (שופטים ה) ויקהל כד צ"ת. (ט) (שמות יד) בשלח טז צ"ר.
 ח וכוין. ט ואינון גבורין וליג מביחי קרבא. י ליג אגח. כ ליג כוין. ל הוא. ט דסיסרא.

אורו מרוז

הסולם

מאמר

כלול מעשר וכשעושה הקב"ה מלחמה עושה באלו הגבורים עושי מלחמה שאמרנו. והם נקראים מלומדי מלחמה.

קפ) כתיב מן שמים וגו': כתוב מן שמים נלחמו הכוכבים ממסלותם וגו'. ולמדנו באותה שעה שהתנדבו ישראל לגלות רושם הקדוש של מילה בבשרם, אז אותה החרב הנוקמת נקם ברית, שהיא המלכות, אספה כל הצבאות שלה וכל כלי זיין וכל אלו עושי מלחמה, לעשות מלחמה עם סיסרא. והכוכבים היו שופכים אש מלמעלה. ואמר ר' שמעון כל כוכב וכוכב יש לו שם בפני עצמו, כח"ש וכולם בשמות יקרא.

קפא) אמר לון קב"ה וכו': אמר להם הקב"ה אל הכוכבים, הכינו עצמכם לנקום מסיסרא נקמת בני. ב' נקמות אני עתיד להפרע מהם, נקמה א', על שש מאות רכב שהשאל

קעח) דהא אלקים גבורה וכו': כי אלקים הוא בכל מקום גבורה. אדני, הוא בכל מקום גבורה תחתונה. ועל כן ניכרים הדברים מפי הנביא על פי השם שהזכיר, מאיזו מדרגה הוא מתנבא, שהוא היה מתכוין לומר דבר ממקומו. ואז היו יודעים בני האמונה, מאיזה מקום תלוי הדבר.

מאמר אורו מרוז

קעט) פתח ר' אחא וכו': פרי"א ואמר, אורו מרוז אמר מלאך ה' וגו'. בוא וראה מקרא זה סוד הוא בסודות עליונים. בשעה שהמלך הקדוש מסר ביתו ליד המלכה, כל כלי זיין ורמחים ומרגמות שלו, הפקיד בידיה. וכל אלו עושי מלחמה שלו הפקיד עמה. ז"ש, הנה מטתו שלשלמה, שה"ס המלכות, ששים גבורים סביב לה מגבורי ישראל. וכבר העמידהו. שה"ס סג"ת נס"י מצד הגבורה, שכל אחד (דפו"י דף רס"ט ע"ב)

וכל רכב מצרים. וחד נוקמא דבני, דעאקו להו עד השתא. ובגין כך אתדע בתרין דינין, חד במי'א, וחד באשא. במי'א, דכתיב **ו** נחל קישון גרפם. באשא, דכתיב הכוכבים ממסלותם.

קפב ובאינון ככבי'א, אית ככבא חד דלא אתא להווא נוקמא, ואתלטיא לעלמין, דכד שארי לאגהרא, אתאן שאר ככבי'א ובלעין ליה, ולכל סיעתא דיליה, ואתאבידו כלהו כחדא. כד'א, אורו מרוז אמר מלאך יי. וכי רשות אית למלאכא בהאי. אלא **נ** דא הוא מלאך, דכתיב **ו** ביה **ו** ויסע מלאך האלהים ההולך לפני מחנה ישראל. ודא הוא דכל קרבין דיליה אינון.

קפג **כ** כי לא באו לעזרת יי, כד נפקו ישראל ממצרים. לעזרת יי בגבורים, באינון ששים גבורים כד אזדמנו קרבא עם סיסרא. ודא מלאך, **נ** רזא דכל דינין וכל קרבין דמלכא ברשותיה. ועל דא אמר, מלאך יי. ודא הוא דכתיב, **א** המלאך הגואל אותי וגו', **ו** והא אוקמוה חב'ריא. ודא זמינא לפהוי עלאה ויקירא לזמנא דאתי. ובדא יתרבי שמא קדישא. ובדא זמין קביה לאתפרעא **נ** מעמין עכרים. ועל דא כתיב, **ו** והתגדלתי והתקדשתי וגו'. אזלו, עד דמטו לגביה דר'ש, כיון דחמא לון, אמר ר'ש הא שכינתא הכא, ודאי צריכין אנן למחזק טיבו לאנפי שכינתא.

קפד פתח ואמר **ו** הן עוד היום גדול וגו'. האי קרא אוקמוה, דכד

חלופי גרסאות

מסורת הוצר

ס (שמיים ה) בשלח מה צ"ב **ס** (שמות יד) נח טז **נ** ההוא ולי'ג דא הוא. **ס** ל"ג ביה. **פ** הוא וכל צ"ב **צ** (בראשית מח) נח טז צ"א. **ק** (יחזקאל לה) **פ** ל"ג הוא. **צ** משאר עמין ולי'ג עכ"מ. **שמות** ל"ג צ"ב **ו** (בראשית כט) ז"ח לה ס"א ש"י **מח** ס"א ש"מיו.

אורו מרוז

הסולם

מאמר

לעזרת ה'. היינו כשיצאו ישראל ממצרים, לעזרת ה' בגבורים, היינו באלו ששים גבורים שנזדמנו להלחם עם סיסרא. דהיינו ששים גבורים שסביב מטתו שלשלמה (כנ"ל) אות קע"ט) ומלאך זה הוא סוד שכל הדינין וכל המלחמות של המלך הם ברשותו. ועל זה אמר מלאך ה'. זה הוא שכתוב, המלאך הגואל אותי וגו' דהיינו המלכות. וכבר העמידו החברים. ומלאך זה עתיד להיות עליון ויקר לעתיד לבא. ובוה יתגדל השם הקדוש. ובמלאך זה עתיד הקב"ה להפרע מעמים עכרים. ועל זה כתוב, והתגדלתי והתקדשתי וגו'. הלכו עד שהגיעו לר'ש. כיון שראה אתם, א"ר שמעון השכינה היא כאן. ודאי צריכים אנו לתחזיק טובה לפני השכינה.

שהשאל לשרי מצרים, כדי שיעשו מלחמה בישראל. שכתוב, ויקח שש מאות רכב בחור וכל רכב מצרים. ועוד נקמה של בני. על שתצירו להם עד עתה. ומשום זה נדונו בבי דינים א' במים וא' באש. במים, כי כתוב, נחל קישון גרפם. באש, שכתוב הככבים ממסלותם.

קפב ובאינון כוכבי'א אית וכו': ובאלו הכוכבים היה כוכב אחד שלא בא לאותה הנקמה, ונתקלל לעולם, אשר כשמתחיל להאיר באים שאר הכוכבים ובלועים אותו ואת כל המחנה שלו ונאבדים כולם כאחד. כש"א אורו מרוז אמר מלאך ה'. שואל, וכי יש לו רשות למלאך בזה. שיסקל למי. ומשיב, אלא זהו מלאך שכתוב בו, ויסע מלאך האלקים ההולך לפני מחנה ישראל. וזה הוא שכל המלחמות הע שלו. דהיינו המלכות.

קפג כי לא באו וגו': כי לא באו (ושרי זך רטיס צ"ב **י**) זך ריע צ"א

מאמר הן עוד היום גדול

קפד פתח ואמר חן וגו': טו"א הן עוד היום גדול וגו'. פקרא זה העמידו, כשישראל נתקוררו

ישראל יתערון תשובה לקמי קב"ה, בזכו אורייתא יתובון לארעא קדישא, ויתכנשון מן גלותא. דהא ודאי יומא חד יהא גלותא לישראל, ולא יתיר. הה"ד, (ט) נתנני שוממה כל היום דוה. ואי לא יתובון, קב"ה אמר, הן עוד היום גדול לא עת האסף המקנה בלא זכו ובלא עובדין דכשרון. אבל אסותא חד לכו, השקו הצאן, אשתדלו באורייתא, דאתשקיי מימי אורייתא, ולכו רעו, לאתר דנייחא לאתר טבא וכסופא דאחסנתיכון.

קפה) ד"א הן עוד היום גדול, דא הוא יום דאקרי (ח) יום מהומה ומבוסה ומבוכה, די בהוא יום אתחריב בי מקדשא, ונפלו ישראל בגלותא. (ז) ובגין עובדין בישין, ההוא יומא אתמשך ואתרבי, הה"ד הן עוד היום גדול לא עת האסף המקנה, בגין דאינון משכיין ליה לההוא יומא. השקו הצאן, כמה דאתמר במלי דאורייתא, דהא בזכותא דאורייתא יפקון ישראל מן גלותא. קפו) ישראל מאי קא ר אמרי. ויאמרו לא נוכל עד אשר יאספו כל העדרים, עד דיתכנשו כל שאר יומין עלאין, וגללו את האבן, ויגדרון לההוא דינא קשיא דההוא יומא דשלטא על פי הבאר, ואשתכחת ההיא בא"ר בגלותא עמנא. וכד אתגלייא האי בא"ר, וההוא אבן לא שלטא עליה, מיד והשקינו הצאן. קפז) וזמין קב"ה בסוף יומי, לאהדרא לישראל לארעא קדישא.

חלוסי גרסאות

ש ומן קום. ר מייר.

מסורת הזהר

(א) (איכה א) וירא קלב צ"ב. (ת) (ישעיה כב) ויחי קלב צ"ג. ז"ח צא ט"א ש"א.

הן עוד היום גדול

הסולם

מאמר

שלמדנו, דהיינו בדברי תורה, כי בזכנו התורה יצאו ישראל מן הגלות.

קפו) ישראל מה קא אמרי וכו': ישראל מה הם אומרים. היינו, ויאמרו, לא נוכל עד אשר יאספו כל העדרים, היינו עד אשר יאספו כל שאר הימים העליונים, דהיינו הספירות הקדושות. וגללו את האבן, וגללו דין קשה ההוא שבאותו יום השולט על פי הבאר, שמשום זה, נמצאת הבאר, שהיא המלכות, עמנו בגלות. וכשתתגלה הבאר ההיא ואותה אבן, שהיא דין הקשה, לא תשלוט עליה, מיד והשקינו הצאן.

קפז) וזמין קב"ה כפוף וכו': ועתיד הקב"ה באחרית הימים להחזיר את ישראל לארץ הקדושה, ולקבצם מן הגלות. ומה הוא סוף הימים. היינו אותה שהיא אחרית הימים. דהיינו מלכות, שהיא סוף כל הספירות, הנק' ימים. באחרית הימים הזה סובלים ישראל גלות. ז"ש. בצר לך ומצאוך כל הדברים האלה באחרית הימים. וכתוב, וקראת אתכם הרעה באחרית

יתעוררו בתשובה לפני הקב"ה. בזכות התורה ישובו לארץ הקדושה, ויתקבצו מן הגלות. כי ודאי יום אחד תהיה גלות לישראל ולא יותר, דהיינו יומו של הקב"ה שהוא אלף שנים, והיינו אלף החמישי, ז"ש נתנני שוממה כל היום דוה. ואם לא ישובו אז יאמר הקב"ה, הן עוד היום גדול, לא עת האסף המקנה, בלא זכות ובלי מעשים טובים. אבל רפואה אחת יש לכם, השקו הצאן, עסקו בתורה, שתהיינה נשקות ממימי התורה, ולכו רעו, ותלכו, למקום המנוחה, למקום טוב וחמדה של נחלתכם.

קפה) ד"א הן עוד וגו': פירוש אחר. הן עוד היום גדול, זה היום שנקרא יום מהומה ומבוסה ומבוכה, אשר ביום ההוא נחרב בית המקדש וישראל נפלו בגלות, ומשום המעשים הרעים שעושים ישראל, יום ההוא נמשך ומתגדל. ז"ש, הן עוד היום גדול לא עת האסף המקנה, משום שהם מאריכים ליום ההוא של הגלות. השקו הצאן, הוא כמו (דש"י דף ר"ע ע"א)

ולאכנשא לון מגלותא. ומאן אינון סוף יומייה ההוא דהיא אחרית הימים. בהאי אחרית הימים, ישראל סבלו גלותא. ההי' א' בצר לך ומצאוך כל הדברים האלה באחרית הימים, וכתיב א' וקראת אתכם הרעה באחרית הימים. ה באחרית הימים דייקא, א' ודא היא כנסת ישראל בגלותא. ועם אחרית הימים דא, קבילו עונשא בגלותא. ובדא ב' יעביד קב'ה נוקמין לישראל תדירא, ההי' ג' אשר יעשה העם הזה לעמך באחרית הימים. ובכל אתר דא היא, וקב'ה זמין לאתבא לה לאתרהא, ההי' ד' והיה באחרית הימים נכון יהיה הר בית יי' וגר' ודא הוא יתם.

קפח) ומדשארי צל למעבד בשירותא דיומא אחרא, כמה בזמנא דאתחריב מקדשא הוה, ונטה צל למיעל, ההי' ה' אוי לנו כי פנה היום כי

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

א) (דברים ד) כי תשא ט צ"ע. ב) (שם לא) ח"ג רפה: ג) (במדבר כד) ח"ג קצד. רו: ריב. ד) (ישעיה ב) יחי כו צ"ד. ה) (ירמיה ו) חיי שרה עה צ"ג. ו) והיה כי יבאו עליך כל הדברים האלה והיה באחרית הימים וליג בצר לך וגו' וליג וקראת אתכם וגו'. ח ליג באחרית הימים. א והיא וליג ודא. ב עביד.

הן עוד היום גדול

הסולם

מאמר

פירוש. כבר נתבאר במקומות הרבה. שכל השלמות באה מכח היחוד של קו ימין עם קו שמאל. שאז גם המלכות הנמשכת מקו שמאל. מזדווגת עם ז"א, שהוא ימין. ומקבלת ממנו בשביל ישראל כל טוב. וכן כל החורבן בא. מצד פרוד קו השמאל מן קו הימין. שאז גם המלכות נפרדת מן ז"א. שהפרוד הזה נבחן לשכינתא בגלותא. גם נודע שאין קו האמצעי יכול ליחד הימין ושמאל אלא ע"י שממעט הג"ר דשמאל בכח המסך דחירק שבו (כמ"ש לעיל לך י"ג ד"ה ונתבאר) ולפי"ז נמצא. כשהשמאל מתגבר ונפרד מימין, אז יש בו גם הג"ר. וזה נבחן לבחינת יום. שאין בו צל, כי אין בו מיעוט. וכשהוא מיוחד עם הימין, שולט בו המסך דקו אמצעי הממעטו מג"ר ואין בו אלא ו"ק. ואז נבחן קו שמאל לבחינת יום וצל. כי בחינת ו"ק דחכמה המאירים עם החסדים שבימין ביחד, נבחן ליום. ובחינת מיעוט הג"ר שבו נבחן לצל, שפירושו העלם האור. ולפיכך בעת שעונות ישראל גרמו שיתגבר קו השמאל על הימין ויאיר בנפרד מימין, אז נחרב בית המקדש. שה"ס המלכות, כי מכח פרוד קו השמאל גם המלכות נפרדה מן ז"א שהוא ימין. ונבחן שאז נטה הצל להאסף ולעבור מן העולם. מטעם שאין צל בשמאל, אלא בשעה שמחובר עם הימין. ובשעה שהתחתונים ישוּבו בתשובה ויעלו מ"ן לקו אמצעי שיחזור ייחד קו ימין עם קו השמאל

באחרית הימים. באחרית הימים הוא בדיוק, כי זו היא כנסת ישראל, שהיא המלכות, שהיא בגלות. ועם אחרית הימים זו, מקבלים עונש בגלות. ובזו, יעשה הקדוש ברוך הוא נקמות לישראל תמיד, ז"ש, אשר יעשה העם הזה לעמך באחרית הימים. ובכל מקום שכתוב אחרית הימים, זו היא, דהיינו המלכות. והקב"ה עתיד להשיבה למקומה, ז"ש, והיה באחרית הימים נכון יהיה הר בית ה' וגו'. וזו היא שנקראת יום. דהיינו יום האחרון. כי כל ספירה נקראת יום.

קפח) ומדשארי צל למעבד וכי: ומשהתחיל הצל להעשות בתחילת יום האחר אחר אלף החמישי, כמו שבזמן שנחרב בית המקדש שהיה נוטה הצל להאסף, כמש"א אוי לנו כי פנה היום כי ינטו צללי ערב, כלומר כמו שהחורבן היה בזמן שהתחיל הצל להאסף, כך תהיה הגאולה בזמן שיתחיל הצל לצאת. שבזמן שיהיה יום וצל, הוא סוף הגלות. ושיעור של צל הזה, הוא שש קמציין, וחצי קמציין היא מדה שנקראת קמצא, שהוא מדת גדלו של אדם, איש בין אנשים, כלומר של אדם בינוני. וזכרון של סוד זה בין החברים, הוא בכתוב, כי תמול אנחנו ולא נדע כי צל ימינו עלי ארץ, כי תמול אנחנו, היינו בגלות. ולא היינו יודעים, כי צל ימינו עלי ארץ, דהיינו שהקב"ה רוצה להשרות אותם צל יום, עלי ארץ.

(דפריי דף ר"ע ע"א)

ינסו צללי ערב. יום וצל, הוא סוף גלותא. ושיעורא דהאי צל, שית קמצין ופלגא. ובגודל דמשחא דבר נש, גבר בין גוברין. ודוכרנא דהאי רזא דבין חבריאי, דכתיב ^ו כי תמול אנחנו ולא נדע כי צל ימינו עלי ארץ. כי תמול אנחנו בגלותא, ולא הוינא ידעי כי צל ימינו עלי ארץ, לאשראה לון קביה עלי ארץ.

קפט) זכאה חולקיה, מאן דחמי ליה, וזכאה חולקיה מאן דלא חמי ליה. ווי למאן דיזדמן כד יתבע אריא רברבא, לאתחברא לנוקביה. כל שכן בשעתא דיזדוגן כחדא, על ההיא שעתא כתיב, ^ו אריה שאג מי לא יירא וגו'. קצ) ת"ח, בקדמיתא כתיב, ^ו שאג ישאג על נירי. ירהווא זמנא כד

מסורת הוהר

(ו) (איוב ח) וירא יד צ"ג. ז) (עמוס ג) שמות פ צ"ת. ח) (ירמיה כה) ויקהל ז צ"ע.

הן עוד היום גדול

הסולם

מאמר

באורך (לעיל בראשית ב' זף קנ"ח ד"ג בארבעין).
 וי"ש ושיעורא דהאי צל, שית קמצין ופלגא, כי הצל הזה להיותו בא ממלכות דמפתחא אינו מתפשט בכל הפרצוף דמלכות. אלא עד החצי של מלכות דמלכות. ונמצא שאין בה אלא שש ספירות וחצי ספירה. ובגודל דמשחא דבר נש וכו', שזו מדת גדלו של אדם בינוני. כלומר שהאדם נמשך מן הצל הזה שבמלכות דמפתחא. ע"כ גם בו אין יותר משש ספירות וחצי. כמו במלכות העליונה. וי"ש כי תמול אנחנו, בגלותא, ולא הוינא ידעי כי צל ימינו עלי ארץ לאשראה לון קב"ה עלי ארץ. כי תמול אנחנו, דהיינו, כשהיינו בגלות לא ידענו. שכל המשך הגלות הוא. משום שהקב"ה רוצה להשרות. צל, ימינו, עלי ארץ. דהיינו שישמשו יחד. צל, על הג"ר דחכמה, וימינו, על ו"ק דחכמה שבחסדים. ואם היינו יודעים זה היינו יכולים למהר הגאולה. כי יום וצל, הוא סוף גלותא, כנ"ל.

השמאל, או תהיה הגאולה, דהיינו שהשכינה תצא מן הגלות, ותחזור להודווג עם ז"א. אבל אז יתעלמו ג"ר דקו שמאל, מכח המסך דחירק שבקו האמצעי. ונמצא שיום וצל יהיו משמשים בקו השמאל. וזה שמשמיענו הוהר, שכמו שהחורבן היה מחמת ביטול הצל, שהיה יום בלי צל, כנ"ל. כך הגאולה לא תהיה אלא אם כן הצל יחזור ויתחדש. וישמשו יחד, יום וצל.

וי"ש ומדשארי צל למעבד בשרותא דיזמא אחרא, דהיינו שיחזור ויתחדש הצל, באותו הזמן. כמה בזמנא דאתחריב מקדשא, הוה, ונטה צל למיעל, דהיינו כמו שנטה הצל לעבור מן העולם בשעת חורבן בית המקדש, כן יחזור ויתחדש הצל בתחילת יום האחר שהוא אלף הששי, ויהיה יום וצל, שישמשו אור מצד הר"ק דחכמה בחסדים. וצל מצד הג"ר דחכמה הנעלמים. הוא סוף גלותא, או תלך ותסתיים הגלות, ותתחיל הגאולה, שהיא יחוד ז"א ומלכות.

ונודע שמיעוט הג"ר בא מכח מסך דחירק הממותק בבינה. הנקרא מפתחא. כי אז אפשר שיאירו הר"ק דחכמה בחסדים (כנ"ש) לעיל לך י"ג ד"ה ונתבאר. ע"ש) גם נודע שמסך הזה דמלכות הממותקת בבינה, אינו מאיר בכל ז' ספירות חג"ת נהי"מ של המלכות, אלא בשש ספירות וחצי ספירה. כי במלכות של מלכות דמלכות אינה מאירה אלא חצי ספירה עד החזה, ומחזה ולמטה חסרה. כי המפתחא היא בחינת ט"ר, ולא עצם המלכות ע"כ נפסקת בחזה דמלכות דמלכות כמ"ש זה

קפט) זכאה חולקיה מאן כר: אשרי חלקו מי שרואה אותה, את המשיח, ואשרי חלקו מי שלא ראה אותו. אוי למי שיזדמן בעת שיתבע אריה הגדול להתחבר בנוקביה. כל שכן בשעה שיזדווגו יחד, דהיינו ז"א ומלכות בעת הגאולה. על שעה ההיא כתוב, אריה שאג מי לא יירא וגו'.

קצ) ת"ח בקדמיתא כתיב וכו': בוא וראה בתחילה כתוב שאג ישאג על נוהו, שזו בגלות, ובאותו זמן כשיצא ז"א לקבל בת זוג

(דפ"י דף ר"ע צ"א)

יפוק לקבלא לבת זוגו, כדין אריה שאג מי לא יירא יי אלהים דבר מי לא ינבא. בההיא שעתא כתיב, (ט) ושב יי אלהיך את שבותך וגו', ושב מאי הוא. אלא קב"ה שב כנסת ישראל מגלותא, ושב צדיק לאזדווגא (ז) באתריה. כדין כתיב, יי אך צדיקים יודו לשמך ישבו ישראל את פניך.

קצא) מתניתין, לכון בני נשא, מארי דחכמתא, מארי דסכלתנו, קלא קרי. מאן מנכון דאתחכם, וידע, בשעתא דרישא חיורא, אתקין רישא, רשימא מעילא לתתא, ומתתא לעילא. אתקין סטר צפון, (ח) בעטורא דקונאריתא, ביה רשים עומקא דתהומא עלאה, דסליק ונחית בגזייה. נחית חד דרגא טמירא, באלף וחמש מאה רשימין, דאלף וחמש מאה עלמין.

מסודת הזהר

(ז) (דברים ל) וירא קנו צ"ב. יי (תהלים קמ) כ"ב רכח צ"ה.

דרך אמת (ח) בעטרה של היסוד אבן השתיה שבו רשום עומק התהום עלים כסבואר.

מראש האצילות עד תהום

הסולם

מאמר

ובה מאריך מעט לבאר ג' הקוין שבה. אתקין, פירושו קו האמצעי דבינה. שהוא המתקן את הקוין ימין ושמאל ומיחרם זה בזה והחכמה שבשמאל מתלבשת בחסדים שבימין. וז"ש אתקין סטר צפון, שקו האמצעי התקין קו השמאל. בעטורא דקונאריתא שיתעטד באגם מים דהיינו ברוב החסדים שבקו ימין, ביה, היינו בתקון זה דקו האמצעי, רשים עומקא דתהומא עלאה, שרשם שיעור העולם. המכונה עומק. אשר בבינה הנקראת תהומא עלאה, והוא תקן. דסליק שאור קו השמאל יאיר ממטה למעלה. ונחית, ואור קו הימין יאיר ממעלה למטה. (כ"ג ב"א דף ט' ד"ה מחלוקת). בגזייה, היינו בתוך הבינה. ואחר שביאר הבינה בג' קוין שבה. מתחיל לבאר את ז"א. וז"ש נחית חד דרגא טמירא, שירד מאור הבינה מדרגה אחת נסתרת. שהיא ז"א שהחכמה שבו נסתרת ונעלמת. באלף וחמש מאה רשימין, היינו חכמה וחסד דדעת שהם רשומים בז"א. דאלף וחמש מאה עלמין, היינו בינה וגבורה דדעת שהם נעלמים בו ואינם מאירים. להיותם בחינת השמאל דראש. ששם הארת החכמה הנעלמת בז"א. שהוא מאיר בחסדים בלבד. שה"ס חכמה וחסד שבימין הראש. ונמצא שהימין שהוא חכמה וחסד שבדעת רשומים בו ומאירים. והשמאל, שהוא בינה וגבורה דדעת הם בבחינת עלמין, דהיינו שנעלמים. ומה שמכנה אותם במספר אלף וחמש מאות. הוא שזה מורה על קו וחצי שבראש. כי ג' קוין שבראש הנקראים חב"ד הם

זוגו. מלכות, או נאמר, אריה שאג מי לא יירא יי אלקים דבר מי לא ינבא. בשעה ההיא כתוב, ושב יי אלקיך את שבותך וגו'. מהו רשב. ומשריב, אלא קב"ה שב את כנסת ישראל, מן הגלות. ושב צדיק להתחבר במקומו. אז כתוב, אך צדיקים יודו לשמך ישבו ישראל את פניך.

מאמר מראש האצילות עד תהום

קצא) מתניתין. לכן בני וכו' : משנה. לכם בני אדם, בעלי החכמה בעלי התבונה. קול קורא. מי מכם שהחכים ויודע, בשעה שראש הלבן שהוא כתר, התקין ראש ב', שהוא חכמה, הרשום ממעלה למטה וממטה למעלה, התקין צד צפון, דהיינו קו שמאל שבבינה, בעטרה של חפירת מים, בה רשם העומק של תהום העליון, דהיינו עומק הבינה הנקראת תהום העליון, העולה ויורד בתוכו. מדרגה אחת נעלמת ירדה באלף ות"ק רשימות, ובאלף ות"ק עולמות. קונאריתא הוא מלשון אריתא, שפירושו, אגם מים. כי על אגם מים מתרגם אריתא (תהלים ק"ז ל"ה).

ביאור הדברים. המשנה מבארת לנו כאן ביאור מקיף כולל מראש האצילות עד תחית המתים בקיצור נמרץ. ותחילה מבאר, כתר חכמה בינה וז"א ומלכות דאצילות. וז"ש, בשעתא דרישא חוורא שהוא הכתר דאצילות. אתקין רישא רשימא מעילא לתתא זמתתא לעילא, היינו החכמה דאצילות. אתקין סטר צפון וכו' היינו הבינה דאצילות.

(ד"ר דף ר"ע ז') דף ר"ע ע"ב

קצב) ט תחותיה תטלל חד חיות ברא, וקרנין עשר לה. וארו עיינין כעייני אנשא לחיותא, ופום ממלל רברבן. כד נ סלקא, אזלא ביממא, טמירא בליליא. כד נחתא, טמירא ביממא, ואזלא בליליא. כד נטלא, מזדעזען ארבע מגרופי דאחידן בידהא. ונטלין עמה שתין פולסין דנורא, כל חד חרבא שננא על ירכיה.

קצג) סליק ברעותא, ז לאפקא בר נש שליטא לתתא. אתקין בהאי חיותא חד, עפרא דקיקא, כליל מכלא. נשב ביה, אתפשט בד' סטרי עלסא ד' פולסין אתגלגלו, חד לעילא, חד לתתא, חד לצפון, חד לדרום.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ג שלטא ז לנסקא ה החימא ; עיני.

ט (דניאל ז) וירא קטו ציב ז (שם ז) תרומה קו צית.

דרך אמת ט] וכן פולסי בארנו לעיל.

מראש האצילות עד תהרימ

הסולם

מאמר

ב) כד נחתא, כשהיא יורדת לרשות עצמה טמירא ביממא ואתגליא בליליא (כצ"ל) כי בחינתה עצמה היא חכמה, שביום היא נכללת בזוג ז"א, ומשפעת רק חסדים שדיא מדרגת ז"א, ובחינתה עצמה שהיא חכמה מתגלה בלילה. בסו"ה ותקם בעוד לילה וגו'. ג) כד נטלא, כשהמלכות נוסעת, בסוד ג' קוין שמקבלת מז"א בזה אחר זה בג' דוכתי, המכונים נסיעה, שאו מתגלה החכמה עם דינים קשים (כנ"ל בשלח ל"ט ד"ה וג' ע"ש) ומסבת הדינים שמתגלים עם החכמה מזדעזען ארבע מגרופי דאחידן בידהא, שה"ס אריג תי"מ שבה. המזדעזעים מחמת הדינים. ונטלין עמה שתין פולסין דנורא, שה"ס חגית נה"י הכלולים בקו שמאל שמקבלת, שכל אחד מהם כלול מעשרה והם ששים. ה"ס הגה מטתו שלשלמה ששים גבורים סביב לה איש חרבו על ירכו מפחד בלילות. וז"ש, כל חד חרבא שננא על ירכיה. כי שתין פולסין דנורא ה"ס ששים גבורים. שהם שומרים מטת שלמה, שה"ס המלכות הנקראת מטה, ושומרים אותה בעת הארת החכמה, שהחיצונים לא יוכלו לינק ממנה. וחרב שנון, ה"ס הדינים הקשים. על ירכו, ה"ס היסוד, שמשם יוצאים ומתגלים.

הם במספר ג' אלפים. כי הספירות שבמוחין הם במספר אלף. ונמצא שקו חצי הם אלף חתי"ק. וקו הימין וחצי הימין של קו אמצעי, שהם חכמה חסד דדעת, הם במספר אלף חתי"ק. וכן קו שמאל וחצי השמאל דקו אמצעי, הם אלף חתי"ק.

קצב) תחותיה תטלל חד וכו' : תחתיו, דחיתו תחת ז"א. תטיל חית השדה אחת, דחינו מלכות, ועשר קרנים לה, דחינו עשרה אורות. כי קרן היא לשון זיו ואור, ויש עינים אל החיה כעיני אדם. החכמה נקראת עינים. והמלכות ה"ס פני אדם, שאין החכמה נאירה דק בה, (כנ"ל ב"א דף רע"ו ד"ה ועוד כמה) וע"כ טיחם בה העינים, לעיני אדם. ופה מדבר גדולות. היינו שמשפעת מוחין דגדלות. כי דבור ה"ס השפעה. כשהיא עולה, הולכת ביום נסתרת בלילה. כשהיא יורדת, היא נסתרת ביום והולכת בלילה. וכשהיא נוסעת, מזדעזעים ד' מגרופים שאוחזת בידיה, ונוסעים עמה ששים שבטים של אש, כל אחד חרב שנונה על ירכו.

פירוש. כי נתבאר, שהחכמה נעלמת בז"א שהיא בו בסוד אלף חתי"ק עלמין כנ"ל בדבור הסמוך. ומקום גילוי החכמה היא במלכות. כנ"ל, בסוד וארו עיינין כעייני לחיותא, ומשום זה יש במלכות ג' מדרגות, א) כד סלקא, כשהמלכות עולה ומדווגת עם ז"א, והיא נכללת בו, שאו אזלא ביממא טמירא בליליא, שמבחינה זו היא הולכת ומשפעת ביום, ובלילה היא נסתרת, שאינה משפעת.

(דפו"י דף ר"ע ע"ב)

קצג) סליק ברעותא לאפקא וכו' : עלה ברצונה, להוציא אדם שליט למטה. ותחקין בחיה האחת הזו, הנ"ל שהיא המלכות, עפר דק, כלול מכל הספירות, נשב בו, ונתפשט בארבע רוחות העולם, דחינו שנתפשט לגוף, לארבע

קצד) אילנא חד רברבא ותקיף, אתחבר ואזדוג, בה בחד, ענפא שפירא, דחזו חדוותא דכלא. כד"א, (ט) יפה נוף משוש כל הארץ. ביה אזדוג, אפיקו חד רותא טמירא, ומליא להווא גבילו דעפרא, וקאים על רגלוי, ואמלכיה על כל עלמא, ושלטיה על כלא. הה"ד, (ט) תמשיליהו במעשי ידיך וגו'. אתפקיד על ההוא אילנא, (ט) לא נטר פקודא, אתיב מלכא רוחיה לגביה, וההוא חיותא נטלא ליה.

קצה) כדין זמינין מנא אחרא, וקאים בנייהו. (י) בקוטרא דגליפין בין מלאכין קדישין, (ט) בטפסא דעטורין אתאחדן.

קצו) דרין בתראין, תפיסין בחובייהו. אשתליף רוחיהון מההוא מאנא דלבושא, לבתר אגניז בעפרא, בין רגבי נחלא. אתטמרו ואתגניזו בחד גרמא תקיף, דההוא מאנא, יתבנון בקדמיתא, ויקומון חילין חיליו תניינות, בארעא קדישא מתערין.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

(ט) (תהלים פח) ויצא מב צ"ג. (ז) (שם ח) ת"ז תסט ו ביה. ז עופא. ח כ"ג הרמ"ק; לנטרא. ט בטופסרא. ט בטפסר. י ממנא. קיג: ת"ע קיט:

דרך אמת (י) בקישור החקוקין בין מלאכים קדושים בציור רוחני כעין המלאכים בציור העטרות נאחזים ור"ל שהם מתציירים שם

מראש האצילות עד תהמ"ט

הסולם

מאמר

את רוחו של אדם אליו, ואותה החיה, שהיא המלכות, לקחה את הרוח. מן האדם. גבילו פירושו עסה, מלשון גביל וספי ליה לתורא. (שבת קנ"ו).

קצה) כדין זמינין מנא וכו': אז הכינו ז"א ומלכות, כלי אחרת, דהיינו גוף אחר, והאדם קם ביניהם בקשר של נפש רוח החקוקים בין מלאכים קדושים שנתאחדו בציור העטרות של המלאכים. פירושו, שמקודם החטא היה לו גר"ן מאצילות. וגוף מבחינת בריאה. ואחר שחטא ניתן לו גוף אחר, מעולם הזה. ובר"ן מבחינת המלאכים הקדושים.

קצו) דרין בתראין תפיסין וכו': הדורות שלאחריהם נתפשו בחטא שלהם דעצה"ד, ונגזרה עליהם מיתה, שלבסוף הרוח שלהם נשלף מכלי ולבוש שהוא שלהם, דהיינו הגוף, והגוף מת. ואח"כ נגנו בעפר בין רגבי נחל, שהוא הקבר, מלשון מתקו לו רגבי נחל (איוב כ"א ל"ג). וכל המתים נסתר ונגננו בעצם אחת חזקה שנשארה מהכלי הוא, דהיינו עצם לוח שאינה נרקבת בקבר. ונקראת ג"כ בתואל הארמי. (כנ"ל תולדות אות נ"א בהסולם שנתבאר היטב) שיהיו נכנים ממנו בתחילה, ויזמו מחנות מחנות. ויתערו שנית בארץ ישראל

לארבע רוחות העולם. וד' חתיכות מן הגוף, נתגלגלו אחד למעלה, שהוא נצח. ואחד למטה, שהוא הוד. שה"ס הרגלים המכונים נו"ה. ואחד לצפון, שהוא יד שמאל, שה"ס גבורה. ואחד לדרום, שהוא יד ימין, שה"ס חסד. ע"פ דקיקה, ה"ס מלכות הנמתקת כל כך בבניה, עד שהמלכות הנקראת עפר, אינה נתפסת, ונחשבת כולה לבניה, ונקראת משום זה, עפר דקיק. שז"ס וייצר ה' אלקים את האדם עפר מן האדמה וגו'. אדמה ה"ס הבניה המכוננת אדום, ע"פ ה"ס המלכות, וה' צר את האדם בעפר הנלקח מן האדמה, שכולו בצורת אדמה, שהיא בינה. אלא שכלול מכל עשר ספירות. כנ"ל.

קצד) אילנא חד רברבא וכו': אילן אחד גדול וחזק, שהוא עץ החיים, דהיינו ז"א, נתחבר ונדדוג בענף יפה אחד, שהוא המלכות, שמראהו היא שמחת הכל, כש"א, יפה נוף משוש כל הארץ. בו נדדוג, והוציאו רוח אחד נסתר, ומלא לאותה עיסת העפר, והאדם קם על רגליו. והמליכו על כל העולם והשליטו על כל ז"ש, תמשיליהו במעשי ידיך וגו'. בצטוה על אותו האילן, שהוא עץ הדעת, שלא גאכנו ממנו. ולא שמר המצוה. השיב המלך (דו"י דף ר"ע ע"ב)

קצו) וזמין קב"ה, למגבל ההוא עפרא קדמיתא, דההוא מאנא ממש. ולאעלא ביל גבילו דקיק 6 כהאי חמירא דעיסה. ומההוא גבילו דאיהו צחותא

דדד אמת כ] כשאור תהי פנעית...

מאמר

הסולם

פראש האצילות עד תחתיהם

ישראל. דהיינו ע"י גלגול מחילות יבואו כולם לארץ ישראל. ועם תגמר שלמות תחיתם. קצו) וזמין קב"ה למחבל וכו': ועתיד הקב"ה ללוש אותו העפר הקודם, של אותו הכלי, דהיינו הגוף הקודם לחטא עצה"ד, ממש. ולהכניס בו עיסה דקה מן הדקה, כשאור הזה שבעיסה, ומאדמה העיסה, שהיא צחות שלמעלה, יתתקן ויתישר הכלי השלם, כעין שאמר הכתוב, ומעיין מבית ה' יצא והשקה את גחל חשטים. משום שהנחל ההוא מרבה אהבה בעולם, וכשאותו המעיין הקדוש יצא ויכנס בו, בנחל חשטים, או יתתקן ויתישר, ולא יהא בקלקול כבתחילה.

ומשום זה עם אכילת עצה"ד נפלו למדרגת עץ הדעת טרר, ונגזרה המיתה על האדם והבאים אחריו. כי הגוף ירד לבחינת המלכות מבחינת עץ הדעת טוב ורע, שהם הכלים הנקודות המפתחא שהוא מקבל מן המלכות, והם נמשכים מו' ספירות שלה שכל אחת כלולה מעשר, הם ע' ספירות, שמהם נמשכים שבעים שנה לאדם. ובסופה של המלכות מתעוררת נקודת המנועולא, ולפיכך כשנקודה זו מתעוררת על האדם, תיכף פורחים ממנו אורות החיים והוא מת. ולפיכך אחר שבעים שנה מוכרח האדם למות, דהיינו בהגעת זמן גילוי המנועולא. אמנם אם לא זכה האדם, מתגלה עליו המנועולא גם מקודם שהשלים ע' שנותיו, שז"ס כרת ומיתה בידי שמים.

פירוש. מתחילה נברא גופו של אדם מבחינת עולם הבריאה, שהוא בחינת בינה, ואע"פ שנאמר וייצר ה' אלקים את האדם עפר מן האדמה, ועפר הוא מלכות, אמנם מן האדמה כתוב, ואדמה, ה"ס בינה שנקראת אדום. דהיינו מלכות דבריאה, אשר מלכות זו היא כמו בינה, והעפר אשר שם אינו נתפש ואינו ניכר, וז"ש אתקין כהאי חיותא חד, שהתקין מבחינת מלכות, עפרא דקיקא, דהיינו כנ"ל שהיתה דקה מן הדקה עד שלא היתה נתפסת כלל. ולפיכך היה הגוף נצחי. שלא היתה בו שום אחיזה לקליפות. אבל אחר שחטא בעץ הדעת טוב ורע, נפל ממדרגתו ונבנה גופו מעולם הזה, שהוא משך מבחינת המלכות הנקראת ג"כ עץ הדעת טוב ורע. מטעם שיש בה ב' נקודות, מנועולא ומפתחא, שמנועולא הוא בחינת מלכות דמדת הדין, הבלתי נמתקת בבינה, שעליה רובץ צמצום א' והמסך, שלא לקבל מאור העליון. ובחינת מפתחא, היא המלכות המעורבת וממותקת בבינה, שהיא ראויה לקבל כל האורות העליונים כמו הבינה. ומאלו ב' נקודות נבנית המלכות, וכן גופו של אדם. ואם אדם זוכה נגזרת נקודה דמנועולא ונקודה דמפתחא שולטת במלכות, ואז האדם ראוי לקבל כל האורות העליונים לפי מדרגתו. ואם האדם אינו זוכה, אז מתגלה בחינת המנועולא, ונגלה שהיא מלכות המצומצמת ואז פורחים כל האורות מן האדם. כמ"ש כל זה לעיל (בהקט"ו) אות קכ"ז) שע"כ נקראת המלכות עץ הדעת טוב, מטעם זכי הא טוב, לא זכי הא רע, כמו שבארנו. עשיה.

והוא נברא גופו של אדם מבחינת עולם הבריאה, שהוא בחינת בינה, ואע"פ שנאמר וייצר ה' אלקים את האדם עפר מן האדמה, ועפר הוא מלכות, אמנם מן האדמה כתוב, ואדמה, ה"ס בינה שנקראת אדום. דהיינו מלכות דבריאה, אשר מלכות זו היא כמו בינה, והעפר אשר שם אינו נתפש ואינו ניכר, וז"ש אתקין כהאי חיותא חד, שהתקין מבחינת מלכות, עפרא דקיקא, דהיינו כנ"ל שהיתה דקה מן הדקה עד שלא היתה נתפסת כלל. ולפיכך היה הגוף נצחי. שלא היתה בו שום אחיזה לקליפות. אבל אחר שחטא בעץ הדעת טוב ורע, נפל ממדרגתו ונבנה גופו מעולם הזה, שהוא משך מבחינת המלכות הנקראת ג"כ עץ הדעת טוב ורע. מטעם שיש בה ב' נקודות, מנועולא ומפתחא, שמנועולא הוא בחינת מלכות דמדת הדין, הבלתי נמתקת בבינה, שעליה רובץ צמצום א' והמסך, שלא לקבל מאור העליון. ובחינת מפתחא, היא המלכות המעורבת וממותקת בבינה, שהיא ראויה לקבל כל האורות העליונים כמו הבינה. ומאלו ב' נקודות נבנית המלכות, וכן גופו של אדם. ואם אדם זוכה נגזרת נקודה דמנועולא ונקודה דמפתחא שולטת במלכות, ואז האדם ראוי לקבל כל האורות העליונים לפי מדרגתו. ואם האדם אינו זוכה, אז מתגלה בחינת המנועולא, ונגלה שהיא מלכות המצומצמת ואז פורחים כל האורות מן האדם. כמ"ש כל זה לעיל (בהקט"ו) אות קכ"ז) שע"כ נקראת המלכות עץ הדעת טוב, מטעם זכי הא טוב, לא זכי הא רע, כמו שבארנו. עשיה.

(דפ"י דף רע ע"ב)

לקליפות

**דלעילא, יתתקן לן ויתישר מאנא דכשרא. כגוונא, דאמר קרא, ו מעין מבית
 יצא והשקה את נחל השטים. בגין דההוא נחל אסגי, חביבותא בעלמא. וכד
 ההוא מעיינא קדישא, יפוק וייעול לגביה, כדין יתתקן ויתישר, ולא יהא
 בסורחניה כקדמירא.**

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(יואל ד) ת"ו תי"ד ל. ז"ח עה ס"ב שלי"ה. כ דא ולי"ג דאמר קרא. ל זנותא. ס בסורחניה.
 דרך אמת ל] ויהיה מיושב ומתוקן בלבוש הגון ומתוקן פ"י גיבול דק כעפר הראשון שהיה הגזר נא
 תחלה ודבריו טובארים.

מאמר

הסולם

מראש חאצילות עד תחה"מ

**ויתישר מאנא דכשרא, דהיינו שיקבל גמר
 תקונו.**

וז"ש לעיל (פרשת אמור אות נ"א)
 שעתידין המתים לעמוד במומם ואח"כ יתרפאו,
 ויהיו שלמים בכל, ואז ביום ההוא יהיה ה'
 אחד ושמו אחד. שפירושו, שאע"פ שאחר גמר
 התקון מקבלת המנעולא כל תקונה, עכ"ז כיון
 שהמנעולא, ה"ס הרצון לקבל הגדול שהיתה
 במלכות דצמצום א', ע"כ אחר תקונו יש בו
 ג"כ מרצון לקבל ההוא, שמשם היו כל המומים
 שבגוף. כמ"ש הטעם לעיל בהקדמה שלי בחלק
 א' דף ל"ז אות כ"ח, ע"ש ואין להאריך כאן.
 וז"ש, כאן, וזמין קב"ה למגבל ההוא עפרא
 קדמיתא דההוא מאנא מומש, דהיינו עם
 כל המומים שהיה לו בגוף הראשון, מטעם
 שליטת הרצון לקבל, כי המנעולא הוא שורש
 השרשים לרצון לקבל הזה, ואח"כ ולאעלא
 ביה גבילו דקיק וכו' שה"ס הבינה, כנ"ל,
 ומההוא גבילו וכו' יתתקן ויתישר מאנא
 דכשרא, שאז יתרפא מכל המומים.

וז"ש כגוונא דאמר קרא ומעין מבית
 ה' יצא, שה"ס הבינה, והשקה את נחל
 השטים, שה"ס הגופים שעמדו לתחיה, עם
 כל המומים שבהם, ולמה לא ריפא אותם
 מקודם התחיה, הוא, בגין דההוא נחל אסגי
 חביבותא בעלמא, כי הרצון לקבל הזה
 מרבה החביבות והתענוג, כי מדת התענוג היא
 לפי מדת הרצון לקבל, אלא שצריכים לישר
 אותו שיהיה מוגבל לקבל על מנת להשפיע,
 וזה נעשה ע"י הארות הבינה, דהיינו אותו
 גבילו דקיק הנ"ל. וז"ש וכד החוה מעיינא
 קדישא יפוק וייעול לגביה, דהיינו הארות
 הבינה, כדין יתתקן ויתישר ולא יחא
 בסורחניה כקדמיתא, כי הרצון לקבל יתתקן
 ויתישר שתהיה קבלה על מנת להשפיע ואז
 לא יהיה הרצון לקבל מקולקל כמו בתחילה.
 שבוה

לקליפות וצריכות להרקב. משא"כ אותה העצם
 שהיתה תמיד בבחינת מנעולא ולא קבלה שום
 מזונות ממלכות, אין לקליפות במה לאחוז בה.
 וע"כ אינה נרקבת בקבר (כמ"ש שם).

וז"ש אתטמרו ואתגניזו, דהיינו שנגזרים
 בקבר. כהד גרמא תקיף דההוא מאנא,
 דהיינו בעצם לוי, יתבנון בקדמיתא ויקומו
 חילין חילין שזה יהיה בגמר התקון אחר
 שתתוקן מלכות דצמצום א' והמלכות תהיה
 ראויה לקבל אור מבחינתה עצמה, דהיינו
 מבחינת מנעולא. הנה אז כל הגופים שמתו
 מחמת גילוי מנעולא, יקומו עתה לתחיה, כי
 עתה גם המנעולא ראויה לקבל אור, ומתחילה
 בעת שיקומו לתחיה, יבנה כל הגוף מכלים
 דמנעולא בלבד, להיותו ראוי אז לקבלת אור
 העליון, כמו הכלים דבינה. וז"ש כהד גרמא
 תקיף דההוא מאנא יתבנון בקדמיתא.
 אמנם עכ"ז, צריכים להמשכת קדושה מבינה,
 וע"כ כל המתים שיעמדו לתחיה, בכל מקום
 שהם, צריכים לבא לארץ ישראל, ושם מקבלים
 השלמה מן הבינה. וז"ש, תניינות, בארעא
 קדישא מתערין. כי שם הם מקבלים קדושתם
 האחרונה.

ומפרש סוד התחיה, ואמר וזמין קב"ה
 למגבל ההוא עפרא קדמיתא, דההוא
 מאנא מומש, טחזור הקב"ה ללוש עפר
 הראשון של האדם, של אותו הגוף ממש שמת,
 דהיינו מבנין הנמשך מעצם המנעולא שנשאר
 מאותו הגוף, ולאעלא ביה גבילו דקיק
 כהאי חמירא דעיסה, דהיינו שיכניס בו
 המסך דבינה עליונה, שישמש בבנין הגוף
 לחזקו ולהשלימו כמו שאור בעיסה, שזה
 נעשה בארץ ישראל כנ"ל, ומההוא גבילו,
 דאיהו צחותא דלעילא, ומעיסה זו של
 הבינה שהיא צחות הבינה שלמעלה, יתתקן
 (דפו"י דף ר"ע ע"ב)

קצח) ואינן דלא זכאן, יקומן לאתדנא בדינא דמלכא עלאה. וההיד
 ם ורבים מישני אדמת עפר יקיצו אלה לחיי עולם ואלה לחרפות ולדראון
 עולם. וכדין כתיב, ם כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה אשר אני עושה
 עומדים לפני נאם יי כן יעמוד זרעכם ושמכם. בילאיו ילאיו.

מסורת הזהר

ט (דניאל יב) נח עד צייא. ט (ישעיה סו) הקסהיו סב ציג.

מראש האצילות עד תחתיה

הסולם

מאמר

שבזה הוא מתרפא מכל המומים שהיו בו. ולהבין היטב ענין הרצון לקבל, צריך שתעיין בהקדמה שלי הנ"ל (מאות א' עד כ"ט). קצח) ואינן דלא זכאן וכו': ואלו שאינם זוכים, יקומו להיות נדונים בדין מלך (דפו"י דף ר"ע ע"ב)

העליון. ז"ש ורבים מישני אדמת עפר יקיצו אלה לחיי עולם ואלה לחרפות ולדראון עולם. ואז כתוב, כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה אשר אני עושה עומדים לפני נאם ה' כן יעמוד זרעכם ושמכם. בילאיו ילאיו.

סליק פרשת ואתחנן.